

**UCHWAŁA NR XXIII/188/16
RADY GMINY MRĄGOWO
z dnia 25 sierpnia 2016r.**

**w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo
do roku 2025.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym
(tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 446)

Rada Gminy Mrągowo uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Strategię rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do roku 2025,
stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Mrągowo.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady Gminy

Marek Czapliński

UZASADNIENIE

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do roku 2025 jest jednym z najważniejszych dokumentów będących drogowskazem dla podejmowania decyzji dotyczących rozwoju gminy. Jest dokumentem definiującym jej najważniejsze przedsięwzięcia społeczne, gospodarcze i środowiskowe, w tym zawiera kierunki alokacji zasobów, które w możliwie najlepszy sposób powinny przyczynić się do realizacji pożądanej wizji rozwoju. Moment określania zapisów Strategii wyznaczyło zaistnienie szczególnych szans w regionalnym i krajowym otoczeniu Gminy, związanych z nowymi instrumentami integracji europejskiej – perspektywa 2014-2020. Rozstrzygnięcia zawarte w strategii mają na celu określenie listy najskuteczniejszych przedsięwzięć rozwojowych w tej perspektywie, a jednocześnie odpowiadających na oczekiwania i aspiracje mieszkańców Gminy Mrągowo. Konieczność przyjęcia strategii jest także m. in. jednym z wymogów wynikających z procedur ubiegania się o środki z funduszy europejskich w latach 2014 – 2020. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do roku 2025 nie ogranicza się w swych założeniach wyłącznie do zadań leżących w kompetencjach ustawowych Gminy, ale angażuje i inicjuje działania realizowane w szerokich partnerstwach lokalnych oraz subregionalnych. Znajduje to wyraz w kierunkach interwencji (kluczowych zadaniach) zawartych w Strategii, dla których jednostkami realizującymi są zarówno Gmina Mrągowo, jak również samorząd powiatowy, podmioty prywatne lub pozarządowe.

Wójt Gminy Mrągowo

Jerzy Krasiński

Gmina Mrągowo

**STRATEGIA ROZWOJU
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO
GMINY MRĄGOWO DO 2025 ROKU**

Olsztyn-Mrągowo, sierpień 2016 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	4
2. Uwarunkowania wewnętrzne	5
2.1. Uwarunkowania ogólne	5
2.1.1. Położenie, fizjo- i hydrografia	5
2.1.2. Uwarunkowania historyczne	8
2.2. Zasoby materialne	9
2.2.1. Układ przestrzenny	9
2.2.2. Stan zagospodarowania	13
2.2.3. Własność terenów	14
2.2.4. Zasoby dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury	15
2.2.5. Zasoby naturalne.....	16
2.2.5.1. Geologia i złoża mineralne	16
2.2.5.2. Gleby.....	17
2.2.5.3. Wody powierzchniowe	17
2.2.5.4. Wody podziemne	19
2.2.6. Stan środowiska.....	19
2.2.6.1. Obszary chronione, środowisko przyrodnicze	19
2.2.6.2. Pozostałe elementy środowiska	22
2.2.7. Infrastruktura techniczna	23
2.2.7.1. Wodociągi	23
2.2.7.2. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków	24
2.2.7.3. Gospodarka odpadami	25
2.2.7.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną, sieć gazowa i ciepłownicza	28
2.2.7.5. Instalacje OZE	28
2.2.7.6. Sieć teleinformatyczna.....	29
2.2.8. Sieć transportowa	31
2.2.9. Plany zagospodarowania przestrzennego	33
2.3. Gospodarka	34
2.3.1. Podmioty gospodarcze.....	34
2.3.2. Podstawowe gałęzie gospodarki.....	36
2.3.3. Turystyka.....	36
2.3.4. Rolnictwo	40
2.4. Struktura i organizacja społeczna.....	41
2.4.1. Demografia	41
2.4.2. Migracje.....	45
2.4.3. Aktywność i organizacja społeczna.....	46
2.5. Podstawowe potrzeby mieszkańców	49
2.5.1. Rynek pracy i bezrobocie	49
2.5.2. Edukacja szkolna i przedszkolna.....	50
2.5.3. Zdrowie.....	53
2.5.4. Opieka społeczna.....	53
2.5.5. Kultura	56
2.5.6. Sport	57
2.5.7. Zasoby mieszkaniowe.....	59
2.5.8. Komunikacja publiczna	60
2.5.9. Administracja	60

2.5.10. Bezpieczeństwo	62
2.5.11. Potrzeby mieszkańców zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych	63
3. Uwarunkowania zewnętrzne.....	65
3.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Trzecia fala nowoczesności. Polska 2030”	65
3.2. Strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego.....	67
3.3. Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 - Strategia	73
3.4. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze”	74
3.5. Środki unijne z perspektywy programowania 2014-2020	75
4. Analiza SWOT	79
5. Wizja rozwoju gminy Mrągowo.....	81
6. Cele strategiczne i kierunki działań.....	82
6.1. Cel główny i cele strategiczne.....	82
6.2. Kierunki działań	83
6.2.1. Cel strategiczny I: wzrost konkurencyjności gospodarki	83
6.2.2. Cel strategiczny II: wzrost aktywności społecznej	84
6.2.3. Cel strategiczny III: wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych	86
6.2.4. Cel strategiczny IV: nowoczesna infrastruktura rozwoju.....	86
6.3. Zadania do realizacji w latach 2016-2020.....	87
7. Cele strategii rozwoju gminy Mrągowo w odniesieniu do strategii rozwoju województwa i strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020	91
8. System wdrażania i monitorowania strategii.....	92
8.1. Wdrażanie strategii.....	92
8.2. Monitorowanie strategii	92
8.3. Wskaźniki realizacji strategii	94

1. WPROWADZENIE

W 2015 r. Gmina Mrągowo przystąpiła do opracowania „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do roku 2025”. Tego typu dokument, opisujący całościowo strategię rozwoju jednostki samorządu terytorialnego, został opracowany po raz pierwszy. W pracach nad powstaniem „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo” aktywnie uczestniczyli pracownicy Urzędu Gminy, jednostek organizacyjnych gminy oraz organizacje, stowarzyszenia i inne podmioty zainteresowane z terenu gminy Mrągowo. Powstanie dokumentu wynika z rosnącej wśród mieszkańców gminy chęci współdziałania w wyznaczaniu i realizacji wspólnej wizji rozwoju gminy. Ponadto pojawiły się nowe uwarunkowania zewnętrzne („Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju”, „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”, nowy okres programowania Unii Europejskiej).

Jeden z pierwszych etapów tworzenia strategii rozwoju stanowiło opracowanie diagnozy strategicznej jednostki samorządu terytorialnego. Diagnoza jest szczegółowym opisem gminy i jej otoczenia, rozpoznaniem aktualnej sytuacji w najważniejszych obszarach działania gminy i dziedzinach życia jej mieszkańców. Celem przeprowadzenia diagnozy strategicznej było wyznaczenie podstaw rozwoju gminy, wskazanie informacji, które miały największe znaczenie w dalszym procesie planowania strategii rozwoju: wyznaczenia celów rozwojowych i określeniu kierunków działań umożliwiających realizację przyjętych celów.

Przy sporządzaniu diagnozy strategicznej korzystano z wielu źródeł danych: danych własnych gminy, danych jednostek organizacyjnych gminy Mrągowo, Banku Danych Lokalnych (GUS), danych Starostwa Powiatowego w Mrągowie, danych Komendy Powiatowej Policji w Mrągowie, Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mrągowie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Sołtysów, itp.

W efekcie tych prac powstał projekt strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo, opracowany w horyzoncie czasowym do 2025 r. Takie podejście wynika z długofalowego myślenia strategicznego, sięgającego poza najbliższy okres programowania funduszy europejskich (2014-2020) i jest przejawem realistycznej oceny możliwości osiągnięcia części planowanych celów.

Projekt „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo do 2025 r.” został poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, stosownie do przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst ujednolicony: Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.). W maju 2016 r. przystąpiono do opracowania „Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do 2025 roku*”. Prognoza została sporządzona zgodnie z zakresem i stopniem szczegółowości określonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie i poddana zaopiniowaniu w/w instytucji.

Postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zakończono w sierpniu 2016 r. (szczegóły przebiegu procedury opisano w „Podsumowaniu przebiegu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko”). W rezultacie powstał dokument – „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Mrągowo do roku 2025” – w ostatecznej treści, przedstawionej poniżej.

Pod względem fizjograficznym gmina jest położona w makroregionie Pojezierza Mazurskiego, w przeważającej części w mezoregionie Pojezierza Mrągowskiego. Wschodni kraniec gminy leży w obrębie mezoregionu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich (Rys. 2).

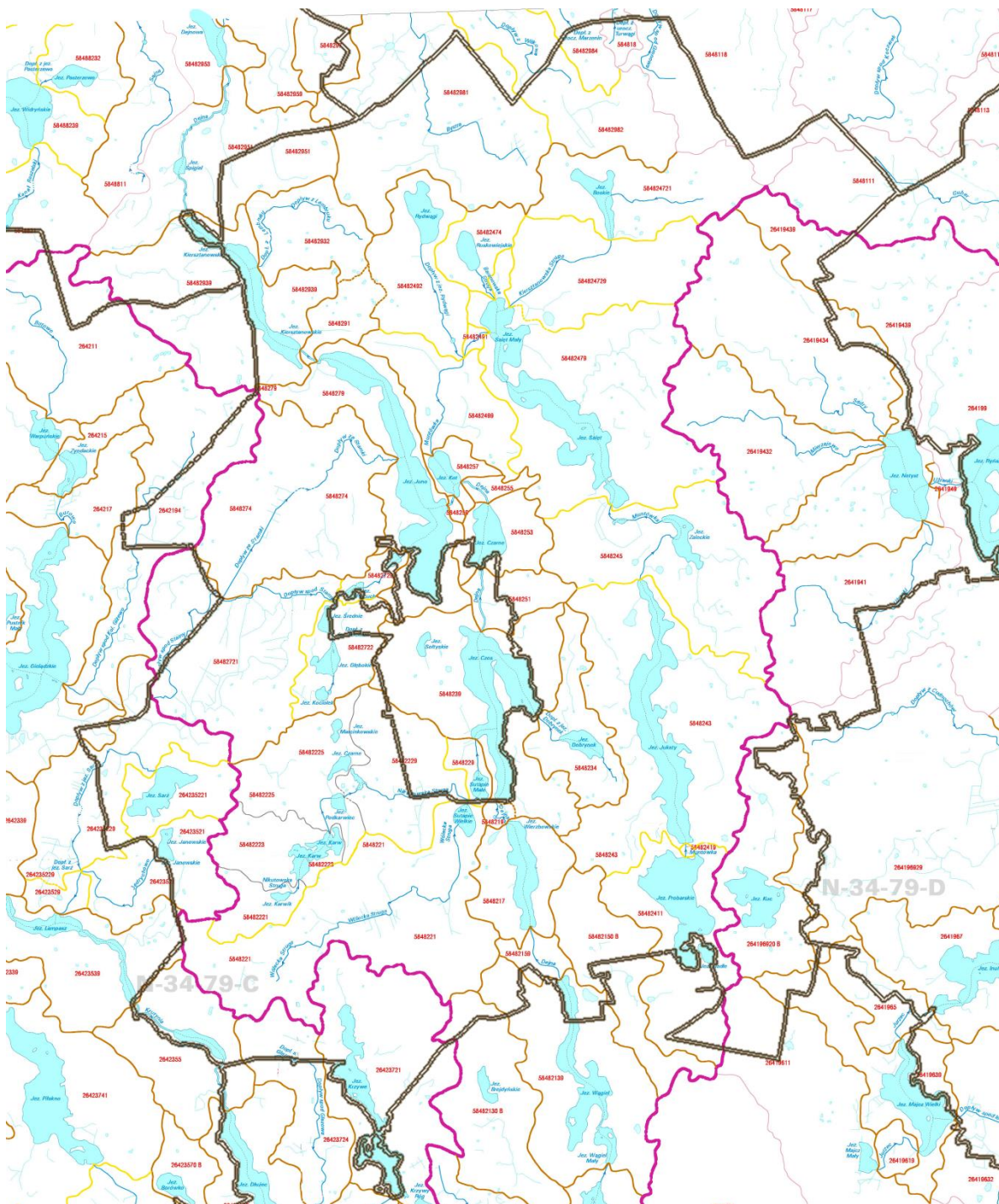
Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych

Rys. 2 Teren gminy Mrągowo na tle krain fizycznogeograficznych.

Ukształtowanie powierzchni gminy jest typowe dla obszarów polodowcowych, a cechą charakterystyczną krajobrazu są zarówno znaczne deniwelacje terenu, jak też występowanie dużej ilości naturalnych zbiorników wodnych. Dominującą jednostką jest wysoczyzna moreny dennej. Miejscami (rejon Polskiej Wsi, Kosewa) występuje falisty, piaszczysty sandr. Krajobraz wysoczyzny urozmaicają równoleżnikowe ciągi moren czołowych, przebiegających wzdłuż pagórków. Najwyższy punkt na terenie gminy ma wysokość 217 m n.p.m. i jest położony w rejonie Bożego. Znaczącymi formami, urozmaicającymi krajobraz terenów gminy i wpływającymi zdecydowanie na jego charakter są również rynny subglacjalne.

Przez teren gminy przebiega dział wodny I rzędu. Wody powierzchniowe gminy Mrągowo, w przeważającej części, znajdują się w regionie wodnym Łyny i Węgorapy, w zlewni rzeki Guber, dorzeczu Łyny, zlewisku Pregoły. Dla tej części głównymi rzekami odwadniającymi są Dajna i jej dopływ Muntowo. Część wschodnia gminy, w tym zlewnia jezior Mierzejewskiego i Ryńskiego oraz część zachodnia, w tym rynna sorkwicka, leżą w regionie wodnym środkowej Wisły, w zlewni Systematu Wielkich Jezior Mazurskich – dorzeczu Pisy – zlewisku Wisły. Część zachodnia gminy odwadniana jest przez Krutynię. Na terenie gminy znajduje się 31 jezior o wielkości pow. 1 ha.

Sieć hydrograficzną gminy z granicami poszczególnych zlewni przedstawia Rys. 3. Główny dział wodny (I rzędu) oznaczono kolorem amarantowym, dział wodny II rzędu kolorem brązowym, dział wodny III rzędu – kolorem żółtym.

Źródło: Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

Rys. 3 Hydrografia gminy Mrągowo.

2.1.2. Uwarunkowania historyczne

Teren Mazur, a więc również dzisiejszej gminy Mrągowo, w okresie prehistorycznym zamieszkiwali ludzie z kręgu kultury łużyckiej. Początek okresu wpływów rzymskich, datowany mniej więcej na przełom er, wiązał się na Mazurach ze zmianami kulturowymi. Znikła tzw. kultura kurhanów zachodniobałtyjskich, datowana głównie na wczesną epokę żelaza. Na jej miejscu, pod wpływem nowych, silnych prądów kulturowych z południa powstała tzw. kultura bogaczewska, będąca zapewne etniczną kontynuacją poprzedniczki. Kultura ta istniała na Mazurach aż do końca okresu wpływów rzymskich, czyli do schyłku IV w. n.e. i zaliczana jest do tzw. europejskiego Barbaricum, czyli strefy wchodzącej w ścisłe kontakty z Imperium Rzymskim.

We wczesnym okresie wędrówek ludów nastąpił upadek kultury bogaczewskiej i wyraźny kryzys osadnictwa na Mazurach. W rozwiniętym okresie wędrówek ludów powstaje tu tzw. grupa olsztyńska, wykazująca bardzo wiele nawiązań do poprzedniczki, co wiąże się między innymi z użytkowaniem tych samych cmentarzysk czy obecnością pochówków końskich. Najbardziej prawdopodobna teoria głosi, że trzon ludności kultury bogaczewskiej w początku okresu wędrówek ludów wywędrował na południe u boku Gotów, by po kilkudziesięciu latach powrócić na dawne ziemie. Zanik grupy olsztyńskiej nastąpił około końca VII wieku. Prawdopodobnie Mazury zasiedlone były nieprzerwanie dalej, jednak zmiany obrządku pogrzebowego spowodowały niemożność wychwycenia go metodami archeologicznymi.

Ludność zarówno kultury bogaczewskiej jak i grupy olsztyńskiej identyfikuje się obecnie z bałtyjskim plemieniem Galindai (Galindów). Archeolodzy z Uniwersytetu Warszawskiego w 1997 r. powołali tzw. Ekspedycję Galindzką, w ramach której prowadzili badania na terenie gminy Mrągowo. Badania te pozwoliły na znaczne rozszerzenie wiedzy na temat dziejów Galindów – jednego z najbardziej intrygujących ludów zachodniobałtyjskich, wzmiankowanego po raz pierwszy w II w. n.e. na kartach „Geografii”, dzieła aleksandryjskiego uczonego, Klaudiusza Ptolemeusza (Galindai). Po ponad 1 200 latach krzyżacki kronikarz, Piotr z Dusburga wymienia Galindów wśród pruskich plemion podbitych przez rycerzy zakonnych (Galinditae). (źródło trzech powyższych akapitów: <http://www.archeo.uw.edu.pl/galindia/00.html>).

W XIII wieku rozpoczął się podbój ziem pruskich przez Zakon Krzyżacki (Zakon Szpitala Najświętszej Maryi Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie), który stopniowo powoływał kolejne jednostki administracji terytorialnej. Tereny te były również zasiedlane przez przybyszów z Mazowsza. Działalność osadniczą Zakonu Krzyżackiego w okolicach Mrągowo datuje się na pierwszą połowę XIV wieku. Ważną rolę w tworzeniu zrębów administracji krzyżackiej odegrało Szestno – wzniesiono tutaj w latach 1325-1326 drewniano-ziemną strażnicę, w miejsce której w latach 1350-1360 zbudowano zamek murowany. W latach 1401–1525 administratorzy krzyżaccy rezydowali na zamku w Szestnie (Seehesten), który stanowił ponadto ważne ogniwo łańcucha twierdz obronnych, rozlokowanych po zachodniej stronie Wielkich Jezior Mazurskich. Po pokoju toruńskim w 1466 roku tereny ziemi mrągowskiej pozostały w rękach krzyżackich jako polskie lenno. Od 1525 roku (sekularyzacja Zakonu, traktat krakowski i tzw. „hołd pruski”) należały do Prus Książęcych, a później do Królestwa Prus i Niemiec, jako część Prus Wschodnich.

Prusy Wschodnie zamieszkiwali potomkowie zarówno osadników niemieckich, jak i polskich – na terenie obecnej gminy Mrągowo głównie pochodzenia polskiego wyznających

luteranizm. Po roku 1945 tereny gminy Mrągowo zostały zasiedlone przez osadników pochodzących z różnych rejonów Polski, przede wszystkim z centralnej Polski i dawnych Kresów Wschodnich, jak również przesiedleńcy pochodzenia ukraińskiego w ramach akcji „Wisła”.

Obecnie, po upływie 70 lat od zakończenia II wojny światowej, struktura lokalnej społeczności gminy Mrągowo jest w miarę jednolita. Mieszkańcy gminy (w mniejszym lub większym stopniu) identyfikują się ze swoją Małą Ojczyzną.

2.2. Zasoby materialne

2.2.1. Układ przestrzenny

Aktualnie obowiązujące „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” zostało zatwierdzone uchwałą Nr XXIX/295/13 Rady Gminy Mrągowo z dnia 5 września 2013 r. (zmiana poprzednio obowiązującego studium, uchwalonego przez Radę Gminy Mrągowo uchwałą Nr XVIII/130/2000 z dnia 06 marca 2000 r.). W studium, ze względu na naturalne warunki fizjograficzno-przyrodnicze, wyodrębniono w gminie Mrągowo cztery strefy funkcjonalne:

Strefa I - „Ochronna” obejmuje tereny objęte różnymi formami ochrony.

Obszar 1A

Granice obszaru zawierają się w granicach Mazurskiego Parku Krajobrazowego. Cały obszar 1A wchodzi w skład obszarów Natura 2000 („Puszcza Piska” oraz „Ostoja Piska”). Ponadto jest to obszar położony w zlewni jezior bezodpływowych, a więc wymagający szczególnej ochrony. Jest to obszar wododziałowy, tereny łęgowe bielika, oraz biotopy żółwia błotnego.

Funkcje obszaru:

Naukowe, dydaktyczne i krajoznawcze, rolnictwo ekologiczne, gospodarka rybacka ograniczona wymogami ochrony, turystyka krajoznawcza piesza, rowerowa, konna po wyznaczonych trasach, gospodarka leśna prowadzona zgodnie z zapisami w planach urządzenia lasu.

Obszar IB

Obejmuje lasy „Gór Krzywych” oraz niwę polną i w części siedliskową wsi Krzywe. Cały obszar IB wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu (OChK) Otuliny MPK-Zachód oraz ostoi Natura 2000 „Puszcza Piska”. Siecią Natura 2000 nie jest objęta tylko część wsi Krzywe. Są to tereny wrażliwe na działalność ludzką – znaczną część obszaru stanowią tereny o niskiej odporności wód podziemnych głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni. Stopień zagrożenia tych wód zanieczyszczeniami określa się jako średni. Funkcje obszaru: Ochronne i dydaktyczne. Turystyka krajoznawcza (wycieczki piesze, rowerowe, konne) narciarstwo nizinne, gospodarka leśna prowadzona zgodnie z zapisami w planach urządzenia lasu, rolnictwo.

Obszar IC

Obejmuje rejon jeziora Probarskiego wraz z niwą polną i siedliskową wsi Kosewo oraz częścią siedlisk wsi Probark i Probark Nowy. Cały obszar IC wchodzi w skład OChK Otuliny MPK- Zachód oraz ostoi Natura 2000 „Puszcza Piska”. Są to tereny wrażliwe na działalność ludzką – prawie cały obszar IC stanowią tereny o niskiej odporności wód podziemnych

głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni. Stopień zagrożenia tych wód zanieczyszczeniami określa się jako średni. Ponadto jest to obszar położony w zlewni jezior bezodpływowych, a więc wymagający szczególnej ochrony. Funkcje obszaru: Turystyka, rolnictwo, gospodarka rybacka, gospodarka leśna prowadzona zgodnie z zapisami w planach urządzenia lasu.

Obszar ID

Obejmuje grunty rolne i zabudowę siedliskową cz. wsi Probark, Probark Nowy, Wierzbowo wraz z koloniami, położone pomiędzy jeziorami Probarskim i Wierzbowskim. Cały obszar ID wchodzi w skład OChK Otuliny MPK- Zachód oraz ostoi Natura 2000 „Puszcza Piska”. Część obszaru, rejon wsi Wierzbowo i jeziora Wągiel, stanowią tereny o niskiej odporności wód podziemnych głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni. Stopień zagrożenia tych wód zanieczyszczeniami określa się jako średni. Ponadto część obszaru, teren w okolicach wsi Probark i Nowy Probark, położony jest w zlewni jezior bezodpływowych, a więc wymagający szczególnej ochrony. Funkcje obszaru: Rolnictwo, turystyka.

Obszar IE

Obejmuje rejon jeziora Wierzbowskiego z częścią siedlisk wsi Wierzbowo. Cały obszar IE wchodzi w skład OChK Otuliny MPK- Zachód oraz ostoi Natura 2000 „Puszcza Piska”. Są to tereny wrażliwe na działalność ludzką – część południową obszaru IE stanowią tereny o niskiej odporności wód podziemnych głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni. Stopień zagrożenia tych wód zanieczyszczeniami określa się jako średni. Na zachodnim brzegu jeziora występują tereny osuwiskowe i predysponowane do powstawania osuwisk. Funkcje obszaru: Turystyka, rolnictwo.

Obszar IF

Obejmuje teren w sąsiedztwie wsi Grabowo przylegający do brzegów jeziora Kujno oraz tereny przyległe do brzegów jeziora Krzywe i część siedlisk wsi Krzywe. Cały obszar IF wchodzi w skład obszaru Natura 2000 „Puszcza Piska”. Okolice Grabowa stanowią część zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie”. Przez jezioro Kujno przebiega szlak turystyki wodnej o znaczeniu międzynarodowym: szlak rzeki Krutyni. Obszar stanowi obudowę biologiczną i krajobrazową szlaku wodnego. Znaczna część obszaru jest zalesiona. Funkcje obszaru: Turystyka, rolnictwo, leśnictwo.

Strefa II – „Krajobrazowa” obejmuje tereny objęte ochroną krajobrazu.

Obszar IIA

Obejmuje tereny położone na północ, wschód i zachód od miasta Mrągowo, w tym tereny rynien jezior Kiersztanowskie i Juno oraz Salęt, rejon wsi Bagienice Małe i kompleksy leśne w zachodniej części gminy. Prawie cały obszar IIA wchodzi w skład OChK Jezior Legińsko-Mrągowskich. W części południowo-zachodniej obszaru znajduje się obszar Natura 2000 „Gązwa”, zawierający w swych granicach rezerwat przyrody „Gązwa”. W większości są to tereny wrażliwe na działalność ludzką – część zachodnią obszaru IIA stanowią tereny o niskiej odporności wód podziemnych głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni. Stopień zagrożenia tych wód zanieczyszczeniami określa się jako średni. Funkcje obszaru: Rolnictwo, turystyka, leśnictwo.

Obszar IIB

Obejmuje tereny będące częścią OChK Jezior Legińsko-Mrągowskich położone pomiędzy jeziorem Czos a jeziorem Juksty oraz tereny na wschodnim brzegu jeziora Juksty. Po wschodniej stronie rynny jez. Juksty znajduje się obszar Natura 2000 „Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo” zawierający w swych granicach użytek ekologiczny „Rozlewisko Zawady”. W części są to tereny wrażliwe na działalność ludzką – obszar w rejonie wsi

Troszczykowo, Poręby jest terenem o niskiej odporności wód podziemnych głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni. Stopień zagrożenia tych wód zanieczyszczeniami określa się jako średni. Tereny na południe od wsi Zawada położone są w zlewni jezior bezodpływowych. Jest to zlewnia wymagająca szczególnej ochrony. Funkcje obszaru: Turystyka, rolnictwo.

Obszar IIC

Obejmuje tereny będące częścią OChK Wielkich Jezior Mazurskich – rejon jeziora Mierzejewskiego i jeziora Tałty przylegający do wschodniej granicy gminy. Są to tereny wrażliwe na działalność ludzką o niskiej odporności wód podziemnych głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni. Stopień zagrożenia tych wód zanieczyszczeniami określa się jako średni. Funkcje obszaru: Turystyka, rolnictwo.

Strefa III – „Aktywizacji gospodarczej” obejmuje tereny nie objęte prawnymi terytorialnymi formami ochrony przyrody.

Obszar IIIA

Obejmuje tereny w północnej i wschodniej części gminy, rejon wsi Lembruk, Rydwągi, Ruska Wieś oraz wsi Boże i Uźranki. W tej części gminy w dużym udziale występują gleby klasy III, objęte prawną ochroną, głównie w rejonie Szestna, Rydwąg, Lembruka, Gronowa, Bożego, Wyszemborka, a także w mniejszej ilości w rejonie Uźranek, Zalca, Szczerbowa. W północno-wschodniej części występują obszary, na których nie stwierdzono występowania warstw wodonośnych – rejon miejscowości Wyszembork, Boże Małe, Boże, Gronowo, Budziszki, Szczerbowo, Sądry. Wydajność potencjalną studni w tym rejonie określa się jako bardzo niską lub niską. Funkcje obszaru: Rolnictwo, usługi, produkcja, turystyka.

Obszar IIIB

Obejmuje tereny w południowo zachodniej części gminy, rejon wsi Karwie, Grabowo, Dobroszewo. W rejonie miejscowości Karwie i Bagienice w dużym udziale występują gleby klasy III, objęte prawną ochroną. Funkcje obszaru: Rolnictwo, usługi, produkcja, turystyka.

Strefa IV – „Podmiejska” obejmuje tereny w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Mrągowo, w części objęte ochroną krajobrazu (obszar IVB)

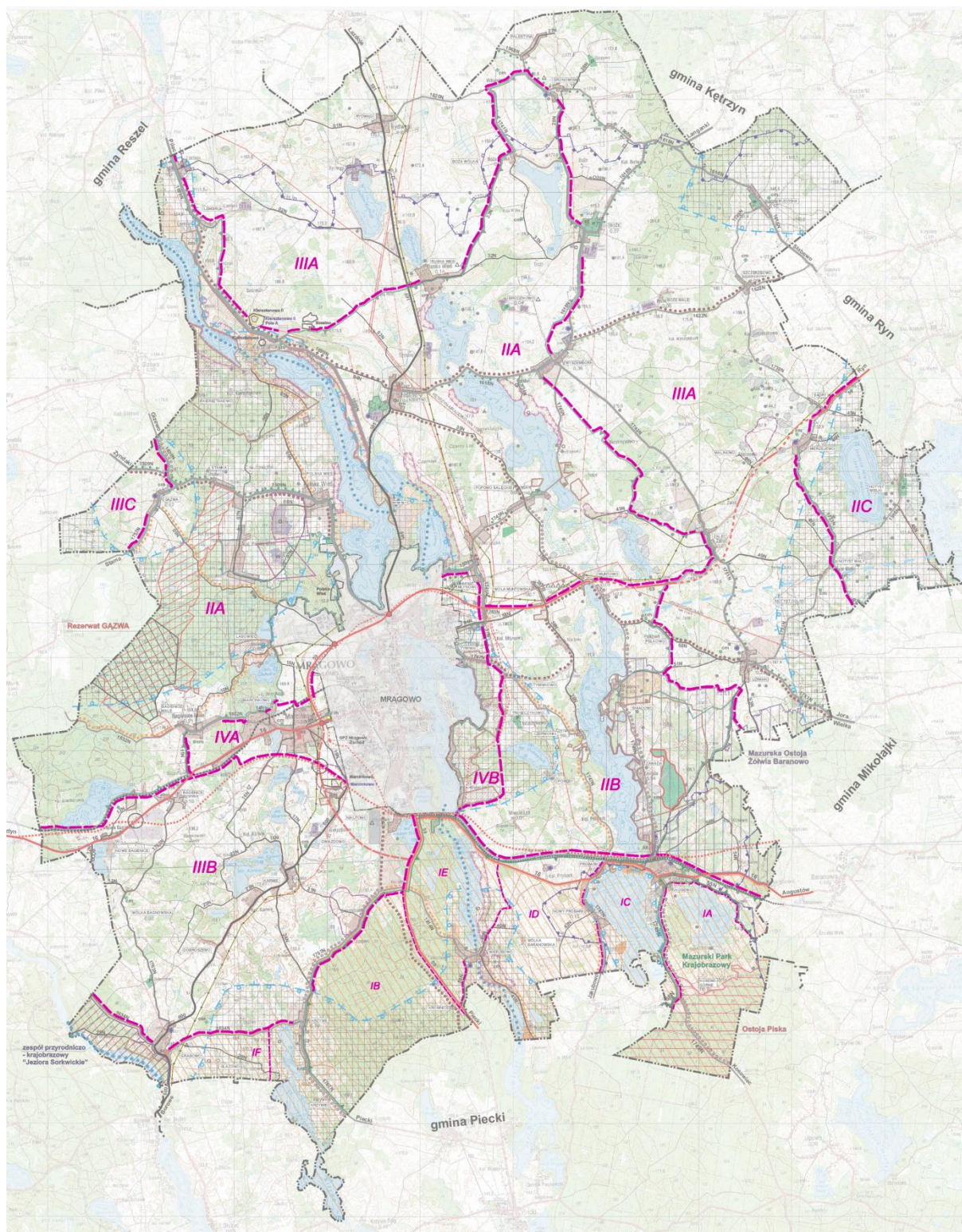
Obszar IVA

Obejmuje tereny w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Mrągowo – wieś Marcinkowo oraz tereny na północ od wsi oraz w kierunku południowym do projektowanego przebiegu drogi krajowej nr 16. Obszar nie jest objęty prawnymi terytorialnymi formami ochrony przyrody. Funkcje obszaru: Mieszkalnictwo, produkcja, usługi.

Obszar IVB

Obejmuje tereny w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Mrągowo – wschodni brzeg jeziora Czos: tereny rekreacyjne „Góra Czterech Wiatrów”, tereny wyznaczone w planach miejscowych pod różne formy rekreacji (teren na południe od Góry Czterech Wiatrów, Troszczykowo), rejon wsi Tymnikowo oraz zachodnia część wsi Młynowo. Obszar IVB objęty jest w przeważającej części ochroną krajobrazu. Jest to OChK Jezior Legińsko-Mrągowskich. Północna część strefy, rejon wsi Młynowo nie jest objęta prawnymi terytorialnymi formami ochrony przyrody. Są to tereny wrażliwe na działalność ludzką – prawie cały obszar IVB stanowią tereny o niskiej odporności wód podziemnych głównego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni. Stopień zagrożenia tych wód zanieczyszczeniami określa się jako średni. Funkcje obszaru: Różne formy rekreacji, w ograniczonym zakresie mieszkalnictwo.

W zasadzie tylko strefa I „Ochronna” stanowi zintegrowany, całościowy obszar w południowej części gminy, pozostałe strefy są przemieszane (Rys. 4).

Źródło: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”

Rys. 4 Strefy funkcjonalne gminy Mrągowo.

2.2.2. Stan zagospodarowania

Gmina Mrągowo zajmuje obszar o powierzchni 295,14 km². Użytki rolne na terenie gminy Mrągowo stanowiły w 2014 r. 62,7% powierzchni ogólnej. Gmina charakteryzuje się przeciętną jak na warunki województwa mazursko-warmińskiego leśnością, która kształtuje się na poziomie 20%. Wyższa od średniej w województwie jest powierzchnia wód, które w gminie stanowią 8,8% powierzchni, podczas gdy w województwie 4,6 %. Łącznie na terenie gminy występuje 31 jezior, wśród których najważniejszą rolę odgrywają jeziora: Probarskie, Kuc, Juksty, wykorzystywane głównie atrakcja turystycznie.

Tabela 1. Wykorzystanie terenu [ha]

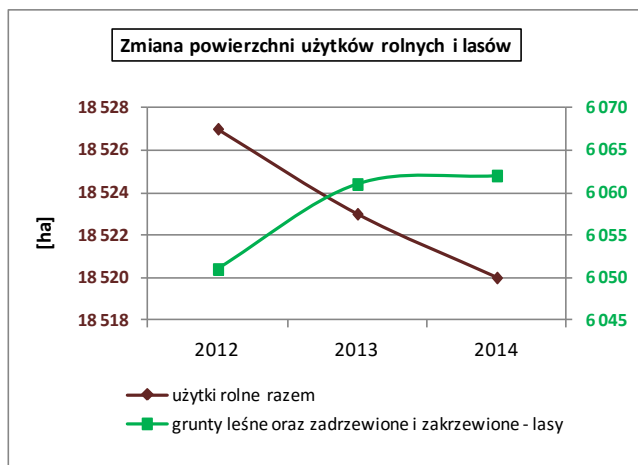
Kierunki zagospodarowania	2012	2013	2014	Odsetek w 2014
Powierzchnia gminy ogółem	29 514	29 514	29 514	-
Użytki rolne razem	18 527	18 523	18 520	62,7%
użytki rolne - grunty orne	11 475	11 466	11 465	-
użytki rolne - sady	33	30	29	-
użytki rolne - łąki trwałe	1 282	1 282	1 281	-
użytki rolne - pastwiska trwałe	5 235	5 228	5 222	-
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	345	360	366	-
użytki rolne - grunty pod stawami	89	89	89	-
użytki rolne - grunty pod rowami	68	68	68	-
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	6 367	6 373	6 374	21,6%
w tym: lasy	6 051	6 061	6 062	20,5%
Grunty pod wodami razem	2 593	2 593	2 594	8,8%
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	2 461	2 461	2 461	-
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	132	132	133	-
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem, w tym:	908	913	917	3,1%
tereny mieszkaniowe	158	162	165	-
tereny przemysłowe	28	28	29	-
tereny inne zabudowane	19	20	21	-
tereny zurbanizowane niezabudowane	23	24	24	-
tereny rekreacji i wypoczynku	11	11	11	-
tereny komunikacyjne - drogi	610	611	610	-
tereny komunikacyjne - kolejowe	49	48	48	-
użytki kopalne	10	9	9	-
Nie użytki	1 093	1 086	1 083	3,7%
Tereny różne	26	26	26	-

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych), opracowanie Biuro Doradcze EkoINFRA

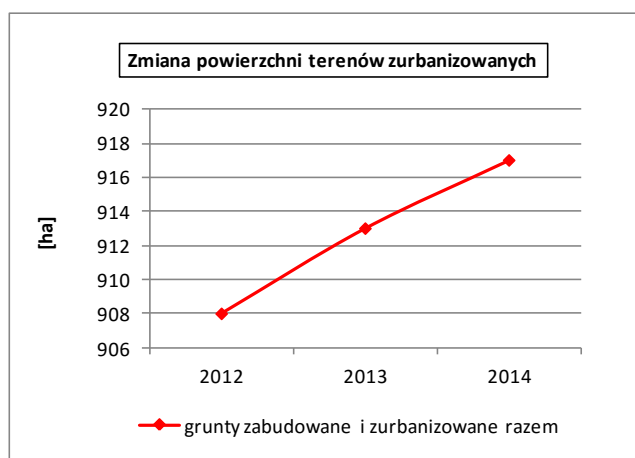
W latach 2012-2014 zagospodarowanie terenu ulegało niewielkim zmianom. Zmieniała się przede wszystkim powierzchnia (Rys. 5, Rys. 5):

- lasów – wzrosła o 0,18% (o 11 ha),
- użytków rolnych – spadła o 0,04% (o 7 ha),

- terenów zabudowanych i zurbanizowanych – wzrosła o 0,99% (o 9 ha), głównie w wyniku zwiększenia powierzchni terenów mieszkaniowych o 7 ha, poza tym wzrosła powierzchnia terenów przemysłowych.

Rys. 5

Rys. 6

2.2.3. Własność terenów

W 2014 r. w zasobach komunalnych pozostawało blisko 541 ha terenów. Tabela 2 przedstawia ich podział ze względu na formy użytkowania.

Tabela 2. Grunty komunalne

Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem stan na 31 grudnia	ha	536,8	536,0	536,0	541,5	541,5
Tworzące gminny zasób nieruchomości	ha	522,0	521,4	521,6	527,1	527,2
Przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	ha	7,5	7,5	7,3	7,3	7,2
Przekazane w użytkowanie wieczyste	ha	7,3	7,1	7,1	7,1	7,1
Przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym	ha	4,3	4,1	4,1	4,1	4,1

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych), opracowanie Biuro Doradcze EkoINFRA

Grunty stanowiące mienie komunalne gminy wykorzystywane są następująco:

1. Grunty wykorzystywane rolniczo o powierzchni 82,4283 ha.
2. Grunty pod lasami i zadrzewienia o powierzchni 6,7688 ha.
3. Grunty zabudowane, pod urządzeniami i cmentarze o powierzchni 452,4763 ha.
4. Grunty pod drogami gminnymi – 330,9891 ha.

5. Grunty w dzierżawie – 15,7270 ha.
6. Grunty w użytkowaniu wieczystym – 7,1017ha.

Spśród gruntów leśnych 83,6% należy do Skarbu Państwa (4 971,14 ha), 0,2% to własność gminy (14,8 ha), 16,2% stanowi własność prywatną (960,59 ha).

2.2.4. Zasoby dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury

Na terenie Gminy Mrągowo znajduje się 35 obiektów zabytkowych objętych ochroną prawną na podstawie wpisu do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego, prowadzonym przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dwa obiekty – chałupy w Wyszemborku i Polskiej Wsi – już nie istnieją, ale nie zostały wykreślone z ewidencji). Wśród obiektów zabytkowych przeważają cmentarze (13 cmentarzy ewangelickich, ewangelicko-augsburskich). Ponadto rejestrem wojewódzkim objęto 2 kościoły (w Szestnie i Użrankach), XIX-wieczny zespół dworsko-folwarczny i kaplicę w Bożem, XIX-wieczny dwór w Gronowie, XIX-wieczny dwór w Szestnie, ruiny zamku i park zamkowy w Szestnie (XVIII-XIX w.)

Gminna ewidencja zabytków Gminy Mrągowo obejmuje 437 pozycji. Poza zabytkami wpisanymi do wojewódzkiego rejestru zabytków, obejmuje także obiekty nierejestrowe. Są to przede wszystkim zabytki budownictwa murowanego w typie wiejskim (budynki mieszkalne), obiekty użyteczności publicznej oraz sakralne.

Na terenie Gminy Mrągowo znajduje się 246 stanowisk archeologicznych, w tym pięć stanowisk archeologicznych objętych ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego.

Wszystkie obiekty zabytkowe zlokalizowane na terenie gminy Mrągowo objęte są Programem Opieki na Zabytkami Gminy Mrągowo na lata 2015-2018.

Z zabytkowych obiektów najbardziej atrakcyjne turystycznie i mające największy potencjał wydają się obiekty w Szestnie.

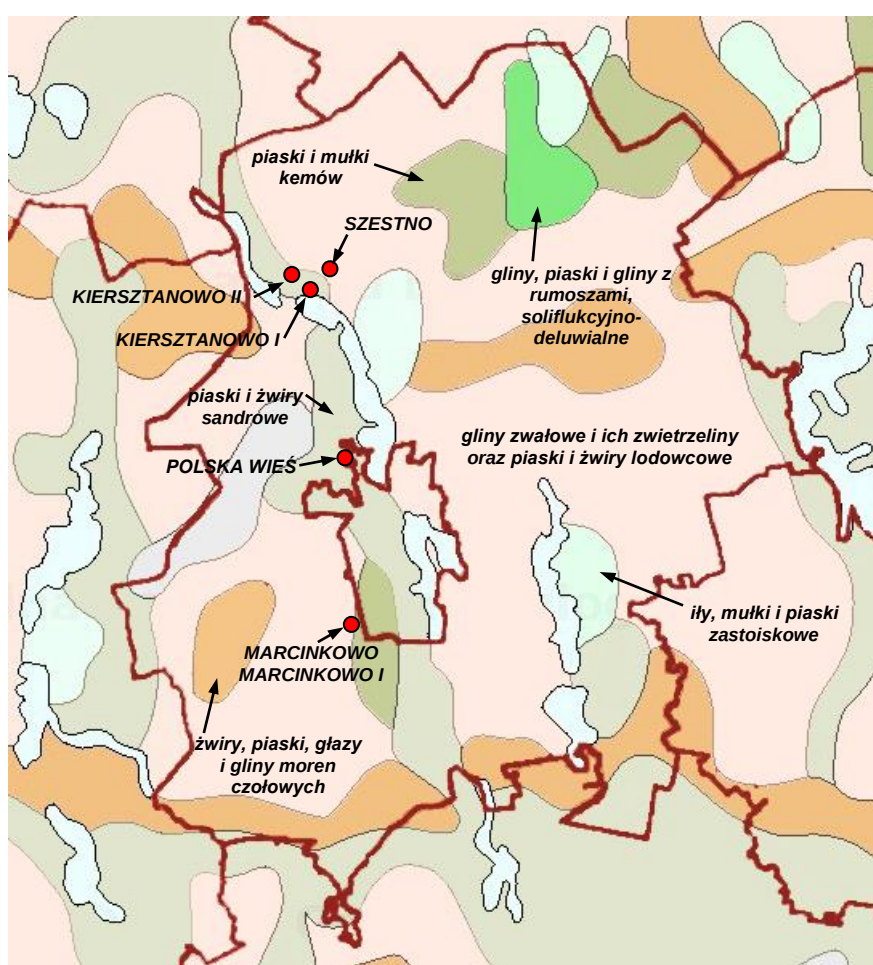
Z analizy SWOT przeprowadzonej na potrzeby opracowania Programu Opieki na Zabytkami Gminy Mrągowo wynika, że: „procesy modernizacji przebiegające ze znacznym nasileniem w ciągu ostatnich dwudziestu lat, zaszkodziły obiektom architektury dawnej. Przede wszystkim niefachowo prowadzone modernizacje i remonty – rozbudowy zmieniające bryłę budynku, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, często powiązana ze zmianą kształtu otworów, zmiany pokrycia dachów”. Natomiast obiekty sakralne zachowane są w dobrym stanie, na bieżąco remontowane, zaś wszelkie działania przy zabytkach są uzgadniane i akceptowane przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

2.2.5. Zasoby naturalne

2.2.5.1. Geologia i złoża mineralne

Morfologia obszaru gminy jest dość zróżnicowana. Została ukształtowana przez lądolód zlodowacenia północnopolskiego – głównie w jego fazie pomorskiej, a zmodyfikowana (złagodzona) przez holocenijskie procesy denudacyjno-akumulatoryjne. Dominującą jednostką jest wysoczyzna moreny dennej o falistej powierzchni, zbudowana głównie z gliny zwałowej. Miejscami (rejon Polskiej Wsi, Kosewa) występuje falisty, piaszczysty sandr.

Rys. 7 przedstawia budowę geologiczną gminy (czerwonymi punktami oznaczono udokumentowane zasoby złóż).

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych

Rys. 7 Budowa geologiczna gminy Mrągowo.

Udokumentowane zasoby złóż kruszywa naturalnego znajdują się w następujących lokalizacjach: Marcinkowo, Polska Wieś, Kiersztanowo i Szestno. W Szestnie koncesję na wydobycie posiada Spółka Jawna „ŻWIREK”, Brejdyny 68, 11-710 Piecki, koncesja ważna do 2024 r.

2.2.5.2. Gleby

Na terenie gminy Mrągowo występują głównie gleby brunatne z przewagą kompleksu pszennego dobrego i wadliwego z niewielkim udziałem kompleksu pszenno-żytniego. Skupiają się one w rejonie wsi Boże, Rydwągi, Biestrzykowo. W okolicach Szestna dominują gleby ilaste. W składzie gatunkowym dominują gliny lekkie w całym profilu glebowym przy dużym udziale piasków gliniastych, zalegających na glinach. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te należą głównie do klas III i IVa.

Ponadto wśród gleb zwięzłych, występuje też na niewielkich powierzchniach (głównie w rejonie wsi Rydwągi, Gronowo i Boże) kompleks zbożowo-pastewny mocny. Średniurodzajne gleby kompleksu żytniego dobrego koncentrują się w południowej części gminy. Są one wykształcone głównie z piasków gliniastych lekkich, zwykle podścielonych gliną. Przeważnie zaliczają się do klasy bonitacyjnej IVb.

W rejonie rynien polodowcowych i na terenach sandrowych występują gleby lekkie, przepuszczalne V i VI klasy bonitacyjnej, kompleksu żytniego słabego i lokalnie żytnio-lubinowego. Wykształcone są one z piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych. Największe ich skupienia występują w rejonie Polskiej Wsi, na zachód i południe od Mrągowo oraz w okolicach Kosewa i Kierszatnowa.

Generalnie, jakość i przydatność rolnicza gleb w gminie Mrągowo charakteryzuje się wskaźnikiem bonitacji 51,7 pkt, wobec 50,1 pkt dla całego województwa i 49,0 pkt dla powiatu mrągowskiego, a więc nieco powyżej przeciętnej.

2.2.5.3. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe zajmują na terenie gminy Mrągowo obszar 2 594 ha.

Teren gminy należy do obszarów wododziałowych – przez obszar gminy przebiega dział wodny I rzędu. Wody powierzchniowe gminy Mrągowo, w przeważającej części, znajdują się w zlewni Gubra – dorzeczu Łyny – zlewisku Pregoty. Dla tej części głównymi rzekami odwadniającymi są Dajna i jej dopływ Muntówka.

Część wschodnia gminy, w tym zlewnia jezior Mierzejewskiego i Ryńskiego oraz część zachodnia, w tym rynna sorkwicka, leżą w zlewni Systematu Wielkich Jezior Mazurskich – dorzeczu Pisy – zlewisku Wisły. Część zachodnia gminy odwadniana jest przez Krutynię.

Na terenie gminy można wyróżnić następujące zlewnie mniejszego rzędu:

- zlewisko: Pregota
 1. dorzecze Łyny:
 - a) zlewnia rzeki Guber:
 - zlewnia Dajny,
- zlewisko: Wisła
 1. dorzecze rzeki Pisy:
 - a) zlewnia Wielkich Jezior Mazurskich.
 - zlewnia Krutyni,

Na terenie gminy znajduje się 31 jezior o wielkości pow. 1 ha. Charakterystykę jezior przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Charakterystyka jezior w gminie Mrągowo

L.p.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Głębokość max [m]	Głębokość śr. [m]	Pojemność w tys. [m ³]
Zlewisko Pregoty					
1.	Juno	380,70	33,0	11,9	45 476
2.	Juksty	330,10	38,6	-	26 428
3.	Salęt Wielki	229,70	11,6	-	11 354
4.	Probarskie	201,40	31,0	9,2	18 572
5.	Kiersztanowskie	148,60	32,5	12,2	18 113
6.	Wierzbowskie	104,00	15,0	5,0	-
7.	Kuc	98,80	28,0	8,0	7 949
8.	Salęt Mały	98,00	17,2	4,9	4 821
9.	Czarne	76,30	23,3	7,8	5 993
10.	Rydwągi	62,00	9,0	5,0	-
11.	Karw	54,00	8,7	2,6	1 419
12.	Kot	44,00	21,0	-	-
13.	Dobrzynek	36,10	25,5	10,2	-
14.	Ruskowiejskie	29,10	11,5	5,5	-
15.	Głębokie	25,30	36,8	12,0	3 051
16.	Sutapie Wielkie	22,50	8,1	4,4	995
17.	Średnie	14,10	11,6	3,7	534
18.	Czarne k/Marcinkowa	12,50	-	-	-
19.	Podkarwiec (Podkarwie)	9,3	11,0	4,9	-
20.	Marcinkowskie	9,00	9,9	3,3	3001
21.	Kociołek	7,80	36,0	10,4	815
22.	Piecuch	7,50	3,9	1,3	104
23.	Karwik	5,40	-	-	-
24.	Dłużek (Dłużec)	4,50	1,4	0,4	19
25.	Wągiel (częściowo na terenie gminy)	176,8	13,3	4,2	7 410
Zlewisko Wisły					
26.	Krzywe	155,50	22,5	5,0	-
27.	Notyst (Mierzejewskie)	150,70	19,1	9,5	14 323
28.	Sarż	76,70	15,0	5,0	4 542
29.	Janowskie	18,18	3,5	1,5	-

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

2.2.5.4. Wody podziemne

Na terenie gminy eksploatowane są głównie warstwy, zalegające w osadach na trzeciorzędowym poziomie wodonośnym. Teren gminy jest objęty zasięgiem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych oznaczonego numerem 205 (Subzbiornik Warmia), o powierzchni ogólnej 2095 km² i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych wynoszących 60 tys. m³/d. Wody tego zbiornika są w naturalny sposób chronione od powierzchni terenu.

Warunki zaopatrzenia w wodę w gminie są zróżnicowane, głównie w części północno-wschodniej, gdzie są obszary (rejon Wyszembork, Boże Małe, Boże, Gronowo, Budziska, Szczerczbowo, Sądry), na których nie stwierdzono występowania warstw wodonośnych w dużym zwartym kompleksie. Na pozostałym obszarze gminy warunki hydrogeologiczne są korzystne lub przeciętne.

Na części obszaru gminy użytkowe poziomy wodonośne nie są w pełni izolowane od powierzchni terenu. Warunki takie występują w rejonach rynien polodowcowych i wzgórz czołowomorenowych. Stwierdzone zostały na zachód od Mrągowo – w ujęciu miejskim i w rynn timer na południe od Mrągowo oraz w Grabowie. Ujęcia wody na terenie gminy nie mają wyznaczonych bezpośrednie strefy ochrony sanitarnej.

Wg podziału na Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) gmina Mrągowo jest położona głównie w obrębie JCWPd nr 20 (zlewnia Łyny), zachodnie i wschodnie krańce gminy leżą w zasięgu JCWPd nr 33 (zlewnia Pisy).

2.2.6. Stan środowiska

2.2.6.1. Obszary chronione, środowisko przyrodnicze

Blisko 54% terenu gminy Mrągowo stanowią obszary chronione. Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

- **Rezerwat przyrody** (łączna powierzchnia na terenie gminy 204,76 ha):
Rezerwat przyrody „Gązwa” o powierzchni 204,76 ha, ustanowiony w 1958 r. dla zachowania śródleśnego torfowiska wysokiego typu bałtyckiego oraz borów bagiennych z charakterystycznymi dla tych ekosystemów roślinami naczyniowymi i mszakami – rezerwat torfowiskowy;
- **Mazurski Park Krajobrazowy** (łączna powierzchnia na terenie gminy Mrągowo: 748 ha), ustanowiony w celu zachowania wartości przyrodniczych, kulturowych i historycznych tego obszaru dla potrzeb nauki, dydaktyki i turystyki. W granicach Mazurskiego Parku Krajobrazowego znajduje się największe w Polsce jezioro Śniardwy oraz północna część Puszczy Piskiej z rzeką Krutynią.
- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Jeziora Sorkwiczne”** o powierzchni na terenie gminy 1115 ha. Szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwiczne” jest zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów polodowcowych o zróżnicowanej rzeźbie i o szczególnych wartościach kulturowych.

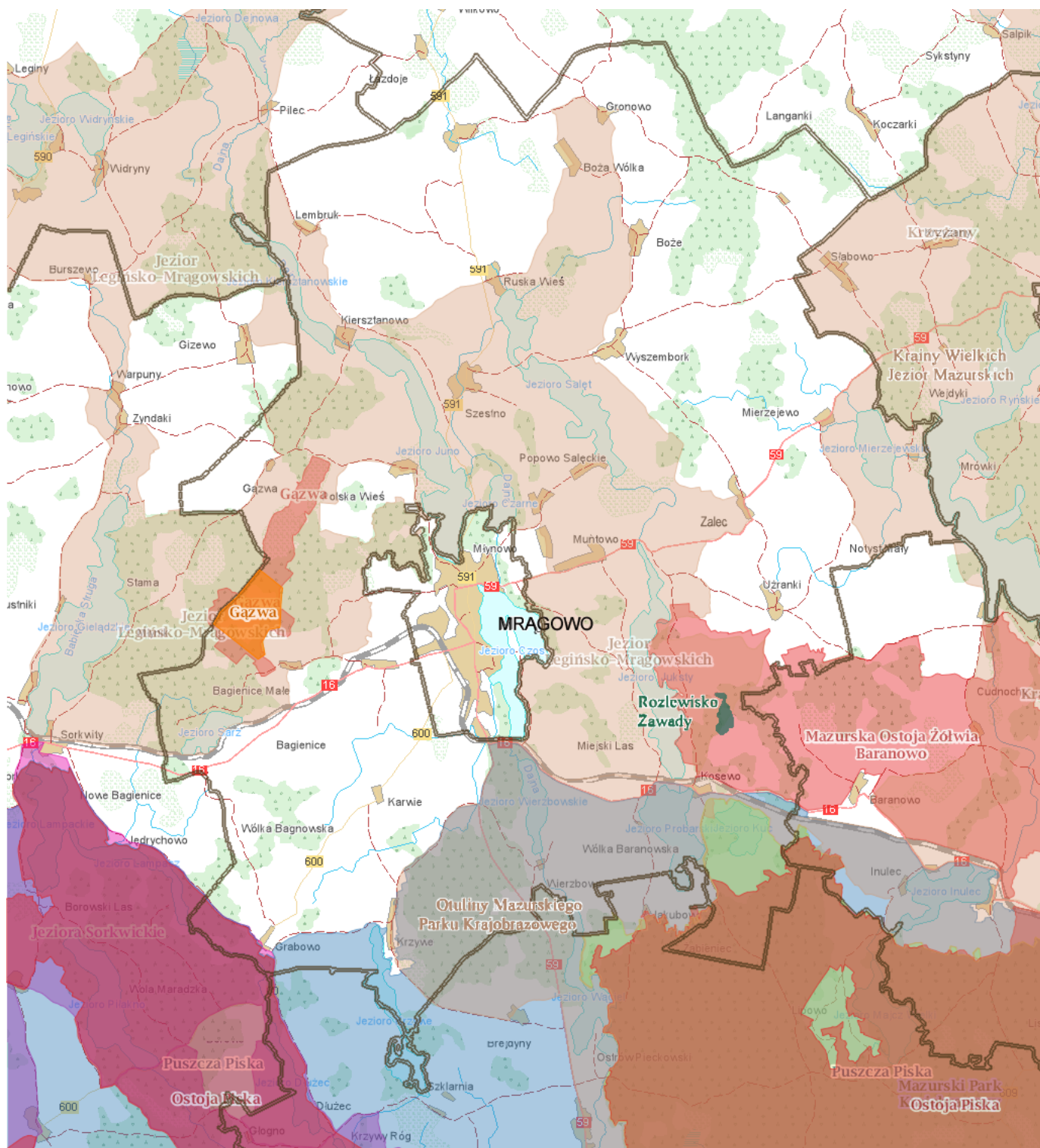
- **Obszary Chronionego Krajobrazu** (łączna powierzchnia na terenie gminy 14 057,9 ha):
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich o łącznej powierzchni 20 615,9 ha. Obejmuje środkową i zachodnią część gminy.
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Zachód o łącznej powierzchni 7 381 ha. Obszar obejmuje południową część gminy.
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich o łącznej powierzchni 85 527 ha. Obszar obejmuje wschodni kraniec gminy.
- **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Piska”** w ramach sieci Natura 2000 (kod PLB280008). Na obszarze tym występuje co najmniej 37 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Obszar stanowi ostoję cietrzewia o bardzo ważnym znaczeniu. Obszar stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej E-23. Obejmuje południową część gminy.
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Piska”** w ramach sieci Natura 2000 (kod PLH PLH280048). Obszar obejmuje Puszcę Piską, jeden z największych kompleksów leśnych w Polsce. Obszar o wysokiej różnorodności biologicznej (16 rodzajów siedlisk z Załącznika I i 16 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Obejmuje południowo-wschodni kraniec gminy.
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Gązwa”** w ramach sieci Natura 2000 (kod PLH280011) o powierzchni 499,14 ha. Obejmuje kompleks bagien i torfowisk. Środkową partię zajmuje typowe torfowisko wysokie z przebiegającym procesem torfotwórczym. Znajduje się w zachodniej części gminy.
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo”** w ramach sieci Natura 2000 (kod PLH280055) o powierzchni 4 305,1 ha. Ostoja ma szczególne znaczenie ze względu na populację żółwia błotnego. Obejmuje wschodni kraniec gminy Mrągowo.
- **Użytek ekologiczny „Rozlewisko Zawady”** (powierzchnia 40,2 ha, na wschód od wsi Zawady), celem ochrony jest zachowanie śródpolnego rozlewiska będącego ostoją żółwia błotnego i licznych gatunków ptactwa wodno-błotnego.
- **Pomniki przyrody** (nieożywionej – głazy) w liczbie 4 szt.
- **Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Mazurskie”** służy popularyzacji wiedzy o gospodarce i przyrodzie leśnej oraz wdrażaniu w lasach gospodarki prowadzonej na podstawach ekologicznych. Obejmuje południową część gminy.

Stan środowiska przyrodniczego na terenie gminy Mrągowo można określić jako dobry.

Obecnie głównym zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego na terenie gminy jest antropopresja związana z:

- turystyką (znaczna penetracja naturalnych siedlisk flory i fauny, zaśmiecanie, itp.)
- rolnictwem (monokultury, fermy wielkotowarowe, nieprawidłowo prowadzone zabiegi agrotechniczne, zmiana stosunków wodnych),
- urbanizacją (wkraczanie zabudowy i infrastruktury technicznej na obszary przyrodnicze).

Lokalizację terenów chronionych na tle granic gminy przedstawia Rys. 8.

Źródło: www.geoserwis.pl , opracowanie własne

Rys. 8 Tereny chronione w gminie Mrągowo.

2.2.6.2. Pozostałe elementy środowiska

Powietrze

Wg danych Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska stężenia następujących zanieczyszczeń w powietrzu: SO₂, O₃, NO₂/NO_x, CO, pyłu PM_{2.5}, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu w pyłe PM₁₀ ze względu na ochronę zdrowia i roślin nie przekraczały w 2014 r. wartości dopuszczalnych i docelowych. Wystąpiły jedynie przekroczenia wartości celu długoterminowego dla ozonu zarówno pod kątem ochrony zdrowia jak i roślin. Stężenia metali w pyłe od kilka lat mieszczą się poniżej dolnych progów oszacowania.

W strefie warmińsko-mazurskiej (obszar województwa poza obszarem miast: Olsztyna i Elbląga) wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego **benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀**. Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń była wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym oraz spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych piecach. Można przypuszczać, że – szczególnie na obszarze skupisk zabudowy – przekroczenia takie występują również w gminie Mrągowo.

Wody podziemne

Stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych na terenie gminy Mrągowo w obrębie JCWPd nr 20 i 33 jest określany jako dobry (źródło: „Raport o stanie chemicznym i ilościowym Jednolitych Części Wód Podziemnych dla obszarów dorzeczy zgodnie z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej”).

Wody powierzchniowe

Na podstawie badań przeprowadzonych przez WIOŚ w Olsztynie można stwierdzić, że w przeważającej mierze jakość wód powierzchniowych w gminie jest dobra i zadowalająca. Jedynie jezioro Kiersztanowskie charakteryzuje się złym stanem ekologicznym.

Gleby i powierzchnia ziemi

Jednym z czynników świadczących o jakości gleby i przydatności do produkcji roślinnej oraz dla funkcjonowania naturalnych ekosystemów jest jej zakwaszenie. Dane o zakwaszeniu gleb są publikowane dla całego powiatu mrągowskiego, wynika z nich, że udział gleb bardzo kwaśnych wynosi 6%, a kwaśnych – 21% (średnia dla województwa: odpowiednio 12% i 32%).

Zasobność gleb w przyswajalne makroelementy (fosfor, potas) jest natomiast niższa od średniej wojewódzkiej: 31% gleb cechuje wysoka i bardzo wysoka zasobność w fosfor, 31% – w potas (dla województwa wartości te wynoszą odpowiednio: 40% i 40%). Natomiast zasobność w magnez jest wyższa od średniej wojewódzkiej (52%) i wynosi 55%.

Na terenie gminy Mrągowo nie występuje już żadne składowisko odpadów komunalnych bądź przemysłowych. Składowisko odpadów komunalnych w Polskiej Wsi zrehabilitowano w 2015 r. Pomimo zorganizowanego systemu odbioru odpadów, obejmującego całą gminę, problemem jest pozbywanie się odpadów poprzez ich wyrzucanie do lasów, rowów, itp. (dotyczy zwłaszcza odpadów wielkogabarytowych i remontowych). Odpady takie zanieczyszczają powierzchnię ziemi i dewastują krajobraz.

Klimat akustyczny

Największe zagrożenie dla klimatu akustycznego na terenie gminy Mrągowo stanowi hałas komunikacyjny z drogi krajowej nr 16, jak również drogi krajowej nr 59. Jednak nie ma żadnych danych dotyczących poziomu tego hałasu – na odcinkach dróg krajowych nr 16 oraz 59 przebiegających przez gminę Mrągowo nie prowadzono badań natężenia hałasu. Hałas z linii kolejowej nr 223 Czerwonka-Ełk nie występuje, ponieważ przewozy na tej linii zawieszono.

2.2.7. Infrastruktura techniczna**2.2.7.1. Wodociągi**

Ujęcia wody pitnej znajdują się w następujących miejscowościach: Czerwonki, Gązwa, Grabowo, Gronowo, Kosewo, Lembruk, Mierzejewo, Probark, Szestno, Uźranki, Wierzbowo, Wyszembork. Ponadto niektóre miejscowości są zaopatrywane w wodę z sieci wodociągowej miasta Mrągowo (Polska Wieś, Kiersztanowo, Lasowiec, Nikutowo oraz obręb Marcinkowo i obręb Młynowo).

Tabela 4 przedstawia zestawienie dotyczące ujęć wody.

Tabela 4. Ujęcia wody w gminie Mrągowo

L.p.	Ujęcie	Stacja uzdatniania wody	Głębokość [m]	Maks.wydajność dobową [m³/h]	Strefa ochrony ujęcia wody	Obsługiwane miejscowości
1.	Czerwonki	NIE	brak danych	brak danych	brak	Czerwonki, Poręby
2.	Gązwa	TAK	brak danych	26	brak	Gązwa, Polska Wieś (kolonia)
3.	Grabowo	TAK	brak danych	brak danych	brak	Wólka Bagnowska, Dobroszewo, Krzywe
4.	Gronowo	TAK	brak danych	103,3	brak	Gronowo, Ruska Wieś, Rydwągi
5.	Kosewo	TAK	45	287,0	brak	Kosewo, Probark, Nowy Probark, Zawada
6.	Lembruk	NIE	brak danych	brak danych	brak	Lembruk
7.	Mierzejewo	TAK	39-44	187,6	brak	Mierzejewo, Sądry, Szczerszewo, Budziska
8.	Probark	TAK	26	10,2	brak	Probark kolonia
9.	Szestno	TAK	200 138,8	200,0	brak	Szestno
10.	Uźranki	TAK	75-87,5	174,7	brak	Uźranki, Zalec, Notyst Wielki, Notyst Mały
11.	Wierzbowo	TAK	brak danych	85,5	brak	Wierzbowo
12.	Wyszembork	TAK	96 99	92,0	brak	Wyszembork, Boże, Boże Małe, Brodzikowo

źródło: dane gminy Mrągowo, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Na dzień 31 grudnia 2014 r. długość wodociągowej sieci rozdzielczej wynosiła 205,8 km, a liczba przyłączy wodociągowych 1 766 szt. Z gminnej sieci wodociągowej korzysta ok. 6 500 osób, co stanowi blisko 82% mieszkańców gminy. Jest to wskaźnik wyższy niż dla terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego (77,7% w 2013 r.) i powiatu mrągowskiego (80,6% w 2013 r.). Jedną z większych miejscowości na terenie Gminy Mrągowo, pozostającą bez wodociągu zbiorczego, jest Sniadowo.

Zużycie wody z wodociągów w przeliczeniu na 1 korzystającego mieszkańca wyniosło w 2013 r. 52,6 m³. Należy zauważyć, że jest to wysokie zużycie, dające wynik 144 litry wody na osobę na dobę (średnia dla terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 96 litrów na osobę na dobę).

2.2.7.2. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Wg stanu na 31-12-2014 r. długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie wynosiła 63,9 km (dane GUS).

Poziom skanalizowania gminy wg liczby korzystających mieszkańców wynosi obecnie ok. 31,4% i jest niższy od przeciętnego dla gmin wiejskich regionu – 41,3% wg danych GUS za 2014 r. oraz powiatu mrągowskiego – 45,8% wg danych GUS za 2014 r.

W chwili obecnej ścieki komunalne z terenu gminy Mrągowo są odprowadzane do 2 oczyszczalni zbiorczych w ramach dwóch aglomeracji (pojęcie aglomeracji jest w tym przypadku zgodne z art. 43, ust. 2, pkt 1 ustawy *Prawo wodne*: aglomeracja – należy przez to rozumieć teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków albo do końcowego punktu zrzutu tych ścieków):

- **Aglomeracja Mrągowo** z oczyszczalnią ścieków w Polskiej Wsi – ścieki z miejscowości: Marcinkowo, Polska Wieś, Lasowiec, Probark, Nowy Probark, Kosewo.
- **Aglomeracja Boże** z oczyszczalnią ścieków w Bożem – ścieki z miejscowości: Boże, Lembruk, Ruska Wieś, Szestno, Wyszembork, Rydwągi (planowane do podłączenia do oczyszczalni w Bożem, obecnie korzystają z przestarzałej, planowanej do zamknięcia oczyszczalni w Rydwągach).

Tabela 5 przedstawia poziom skanalizowania wg miejscowości i liczby mieszkańców. W niektórych przypadkach poziom skanalizowania jest poziomem potencjalnym – jeszcze nie wszyscy mieszkańcy, mający taką możliwość, podłączyli swoje gospodarstwa do kanalizacji sanitarnej.

Tabela 5. Poziom skanalizowania gminy Mrągowo

Lp.	Miejscowość	Długość sieci ogółem [km]	Liczba korzystających mieszkańców
	Aglomeracja Mrągowo		
1.	Marcinkowo	15,300	802
2.	Polska Wieś	1,700	175
3.	Lasowiec	1,780	21
4.	Probark	4,000	15
5.	Probark, Nowy Probark	20,860	
6.	Kosewo		
	Aglomeracja Boże		
7.	Boże	1,450	495
8.	Lembruk	8,244	183
9.	Ruska Wieś	6,311	152
10.	Rydwągi	1,125	80
11.	Szestno	9,590	585
12.	Wyszembork	8,070	352
	RAZEM	78,43	2 860

źródło: dane gminy Mrągowo oraz ZWiK sp. z o.o., opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Generalnie, nieskanalizowane pozostają przede wszystkim zachodnie i wschodnie tereny gminy Mrągowo. Na terenie gminy znajdują się 134 przydomowe oczyszczalnie ścieków, z czego 83 zostały zrealizowane w ramach inwestycji gminnych (dofinansowane z NFOŚiGW) – w miejscowościach: Szczerzbowo, Budziska, Gronowo, Palestyna, Boża Wólka, Witomin. Powszechnym rozwiązaniem są natomiast zbiorniki bezodpływowe (szamba) w liczbie 440 szt., często w złym stanie technicznym (nieszczelne). Sporadycznie zdarzają się budynki nie posiadające żadnych urządzeń do gromadzenia ścieków. Ścieki ze zbiorników bezodpływowych są odbierane przez koncesjonowane firmy dysponujące samochodami asenizacyjnymi i przewożone do oczyszczenia w oczyszczalni ścieków w Polskiej Wsi, eksploatowanej przez zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mrągowie.

W/w spółka zajmuje się gospodarką wodno-ściekową na terenie gminy Mrągowo. ZWiK sp. z o.o. prowadzi działalność polegającą na zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym oczyszczaniu ścieków na terenie miasta Mrągowo i gminy Mrągowo.

Wielu mieszkańców nieskanalizowanych miejscowości oczekuje od gminy rozwiązania gospodarki ściekowej w oparciu o system kanalizacji sanitarnej odprowadzający ścieki do oczyszczalni zbiorczych lub przydomowych.

2.2.7.3. Gospodarka odpadami

Od dnia 01-04-2013 r. na terenie Gminy Mrągowo obowiązuje nowy system gospodarowania odpadami. Nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi zostały objęte wszystkie nieruchomości zamieszkałe, a od 01-01-2016 r. również nieruchomości niezamieszkałe.

Odbiorem odpadów komunalnych od mieszkańców Gminy Mrągowo zajmuje się Zakład Usług Komunalnych Piotr Lubowidzki z Mrągowa. Odpady komunalne od pozostałych wytwarzających (firmy, instytucje, obiekty turystyczne, domy letniskowe, itp.) odbierają, oprócz wspomnianej firmy, Remondis sp. z o.o. oraz dwie inne firmy.

W gminie obowiązuje mieszany system zbiórki odpadów komunalnych (workowo-pojemnikowy). Zmieszane odpady komunalne są gromadzone w pojemnikach 120 l, 240 l i 1100 l. Selektywna zbiórka odpadów komunalnych odbywa się w systemie workowym i pojemnikowym. Stosowane są następujące worki oraz pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów: żółty – do odpadów z tworzyw sztucznych, opakowań z tworzyw sztucznych, niebieski – do odpadów z papieru i tektury, zielony – do odpadów ze szkła, opakowań ze szkła, brązowy – do odpadów biodegradowalnych, w szczególności odpadów zielonych i popiołów paleniskowych). Odbiór odpadów zmieszanych odbywa się co dwa tygodnie, a selektywnie gromadzonych co miesiąc w I i IV kwartale roku oraz co dwa tygodnie w II i III kwartale.

Na terenie gminy działa Punkt Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów (PDGO) w Polskiej Wsi. W PDGO przyjmowane są bezpłatnie odpady pochodzące z gospodarstw domowych dostarczone przez mieszkańców gminy w sposób selektywny. Do punktu przyjmowane są następujące rodzaje odpadów: odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, tworzywa sztuczne i złom, opakowania z kartonu i papieru oraz wszelkiego rodzaju makulatura, odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z prowadzonych drobnych prac nie wymagających pozwoleń, odpady stłuczki szklanej, odpady niebezpieczne pochodzące z gospodarstw domowych takie jak: leki, baterie, akumulatory, świetlówki, niewykorzystane resztki lakierów, farb, klejów, olejów i innych substancji chemicznych.

Gmina od kilku lat dofinansowuje mieszkańcom usuwanie azbestu – odpadu niebezpiecznego (demontaż, transport i unieszkodliwienie).

Odpady zmieszane i zebrane selektywne, przed transportem do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Olsztynie są przeładowywane na stacji przeładunkowej, która znajduje się w Polskiej Wsi (na terenie zrehabilitowanego składowiska odpadów). Zagospodarowanie odpadów odbywa się w ZUOK w Olsztynie, który należy do Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi sp. z o.o. ZGOK jest komunalną spółką prawa handlowego, w której 100% udziałów należy do 37 samorządów (m.in. gminy Mrągowo) tworzących Region Centralny gospodarki odpadami zgodnie z zapisami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. ZUOK w Olsztynie ma status regionalnej instalacji przetwarzania odpadów (RIPOK). W ZUOK odpady są poddawane mechaniczno-biologicznemu przetworzeniu.

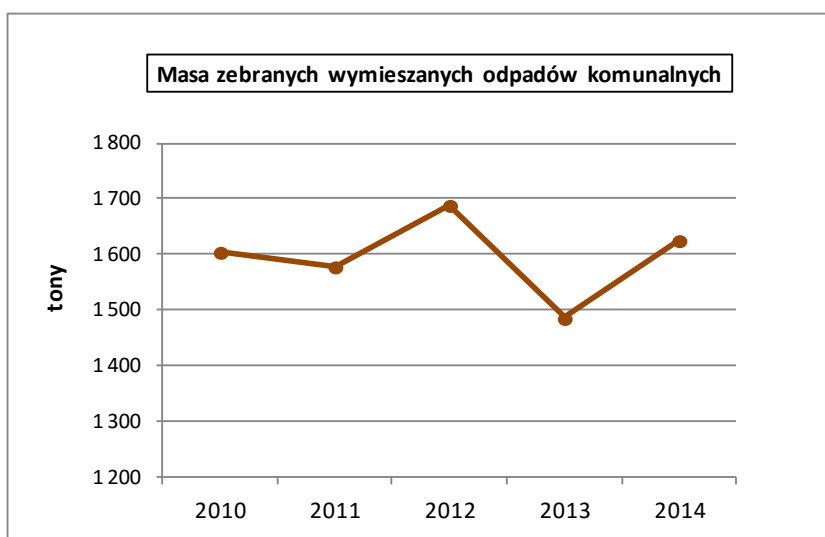
Liczba osób korzystających z systemu gospodarowania odpadami wg stanu na dzień 31-12-2014 r. wynosiła 6 160 osób (na podstawie złożonych przez mieszkańców deklaracji), co stanowiło 77% ludności wg ewidencji gminnej. Należy przy tym pamiętać, że deklaracje dotyczące liczby osób w gospodarstwie domowym są podstawą do naliczenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami, co może sugerować, że dane są zaniżone. W deklaracjach nie figurują również osoby przebywające czasowo poza miejscem zameldowania (uczniowie, studenci, osoby pracujące poza miejscem zameldowania). 72% osób zadeklarowało segregację odpadów, co jest stosunkowo wysokim wskaźnikiem.

Tabela 6 przedstawia dane dotyczące ilości zbieranych odpadów w latach 2010-2014, a Rys. 9 – masę zebranych wymieszanych odpadów komunalnych. Wskaźnik ilości zebranych odpadów z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca nie odbiega od średniej wojewódzkiej (164,84 kg w 2014 r.) i jest znacząco większy niż dla terenów wiejskich województwa (111,39 kg w 2014 r.)

Tabela 6. Ilości zbieranych odpadów komunalnych

Rodzaj	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	t	1 604,48	1 578,32	1 688,96	1 485,50	1 625,52
ogółem na 1 mieszkańca	kg	205,0	200,2	213,1	187,3	204,2
z gospodarstw domowych	t	1 315,23	1 309,48	1 399,17	1 166,12	1 238,80
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	168,1	166,1	176,5	147,0	155,6

źródło: GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 9

Należy również zauważyć, że odpady zebrane selektywnie w stosunku do całej masy zebranych odpadów stanowiły 13,4% w 2014 r. – nieznacznie mniej niż dla terenu całego województwa w 2014 r. – 14,1%.

Wg stanu na 31-12-2014 gmina nie osiągała dopuszczalnego poziomu masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Jednak od 2015 r. odpady komunalne trafiają do nowoczesnego ZUOK w Olsztynie i należy się spodziewać, że odpady ulegające biodegradacji będą kierowane na składowisko tylko jako część balastu po linii mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Taki sposób przetwarzania odpadów zapewni gminie osiągnięcie wymaganego wskaźnika.

2.2.7.4. *Zaopatrzenie w energię elektryczną, sieć gazowa i ciepłownicza*

Zaopatrzenie w energię elektryczną gminy Mrągowo odbywa się z krajowego systemu elektroenergetycznego za pośrednictwem stacji rozdzielczej 110/15 kV GPZ Mrągowo, zlokalizowanej w rejonie wsi Młynowo w pobliżu skrzyżowania drogi powiatowej 1745 N z drogą krajową nr 59. Stacja jest zasilana liniami WN 110 kV w pierścieniu SSE Olsztyn 1 – (odczep Barczewo) – Biskupiec – Mrągowo – Kętrzyn, dodatkowo z rozdzielni 110 kV wyprowadzona jest linia promieniowa WN 110 kV Mrągowo – Mikołajki. Stan techniczny istniejących linii napowietrznych 110 kV i 15 kV oraz stacji 110/15 kV GPZ Mrągowo jest dobry.

Stacje 15/0,4 kV na obszarze gminy Mrągowo zasilane są liniami SN 15 kV wyprowadzonymi z GPZ Mrągowo. Maksymalne obciążenie stacji wynosi 35% mocy zainstalowanych transformatorów.

Istniejący stan sieci elektroenergetycznej oraz jej układ w sposób zadawalający zapewnia odbiorcom dostawę energii elektrycznej.

Teren gminy jest zasilany w gaz ziemny przewodowy z sieci magistralnej wysokiego ciśnienia relacji Szczytno-Mrågowo z odgałęzieniem do stacji redukcyjno-pomiarowej w Marcinkowie, relacji Mrągowo-Giżycko i relacji Mrągowo-Kętrzyn. Na terenie gminy gaz ziemny jest dostępny wyłącznie w miejscowości Marcinkowo, gdzie znajduje się stacja redukcyjna. Ok. 0,9% mieszkańców (22 gospodarstwa domowe, 72 osoby) korzysta z gazu sieciowego. Z tego 20 mieszkań wykorzystuje gaz sieciowy do ogrzewania (dane GUS za 2014 r.).

Ogółem odbiorcy gazu sieciowego na terenie gminy zużywają ok. 15 tys. m³ gazu ziemnego rocznie, z czego 98% na ogrzewania mieszkań.

W gminie Mrągowo nie funkcjonuje scentralizowany system ciepłowniczy. Budynki mieszkalne jednorodzinne i wielorodzinne, budynki użyteczności publicznej, podmioty gospodarcze, w tym zakłady przemysłowe, hotele i ośrodki wypoczynkowe w gminie zasilane są głównie z kotłowni indywidualnych. Lokalne sieci ciepłownicze występują w Szestnie (Wspólnoty Mieszkaniowe – 252 osoby), Polskiej Wsi (Spółdzielnia Mieszkaniowa Juno – 71 osób) i w Bożem (Spółdzielnia Mieszkaniowa Boże – 174 osoby). Podstawowym nośnikiem energii wykorzystywanym w gminie do celów grzewczych są paliwa stałe, głównie węglowe i drewno, następnie olej opałowy i gaz płynny oraz w niewielkim stopniu energia elektryczna oraz gaz ziemny (jedynie w Marcinkowie). Ok. 82% mieszkań jest wyposażonych w system centralnego ogrzewania (dane GUS za 2014 r.), podczas gdy na terenach wiejskich województwa jedynie 69,1% ma taką instalację, a powiatu mrągowskiego – 79,9%.

2.2.7.5. *Instalacje OZE*

Obecnie na terenie gminy Mrągowo funkcjonuje 46 instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii (OZE). Największa to elektrownia fotowoltaiczna o mocy 0,5 MW w Polskiej Wsi zlokalizowana na terenie oczyszczalni ścieków, zbudowana w 2014 r. i eksploatowana przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. z Mrągowa.

Dane dotyczące pozostałych instalacji (przydomowych) przedstawia Tabela 7.

Tabela 7. Instalacje OZE (przydomowe) w gminie Mrągowo

Sołectwo	Miejscowość	Kolektory słoneczne	Pompy ciepła	Ogniwa fotowoltaiczne
Bagienice	Bagienice	1		
Bagienice Małe	Bagienice Małe	3		
Boże	Boże	1		
Gązwa	Gązwa	1		
Grabowo	Grabowo	1		
Gronowo	Gronowo	3		
Karwie	Karwie	1		
Kosewo	Kosewo	3	2	
Krzywe	Krzywe	4	2	
Marcinkowo	Marcinkowo	3	1	
Młynowo	Młynowo	2		1
	Tymnikowo	2		
Muntowo	Czerwonki	1		
	Muntowo	2		
	Wola Muntowska	1		
Nikutowo	Nikutowo	1		
Nowe Bagienice	Nowe Bagienice	1		
Polska Wieś	Polska Wieś	1		
Ruska Wieś	Ruska Wieś	2		
Uźranki	Uźranki	1		
Wierzbowo	Wierzbowo	2		
	Wólka Baranowska	1		
Zalec	Zalec	1	1	
RAZEM		39	6	1

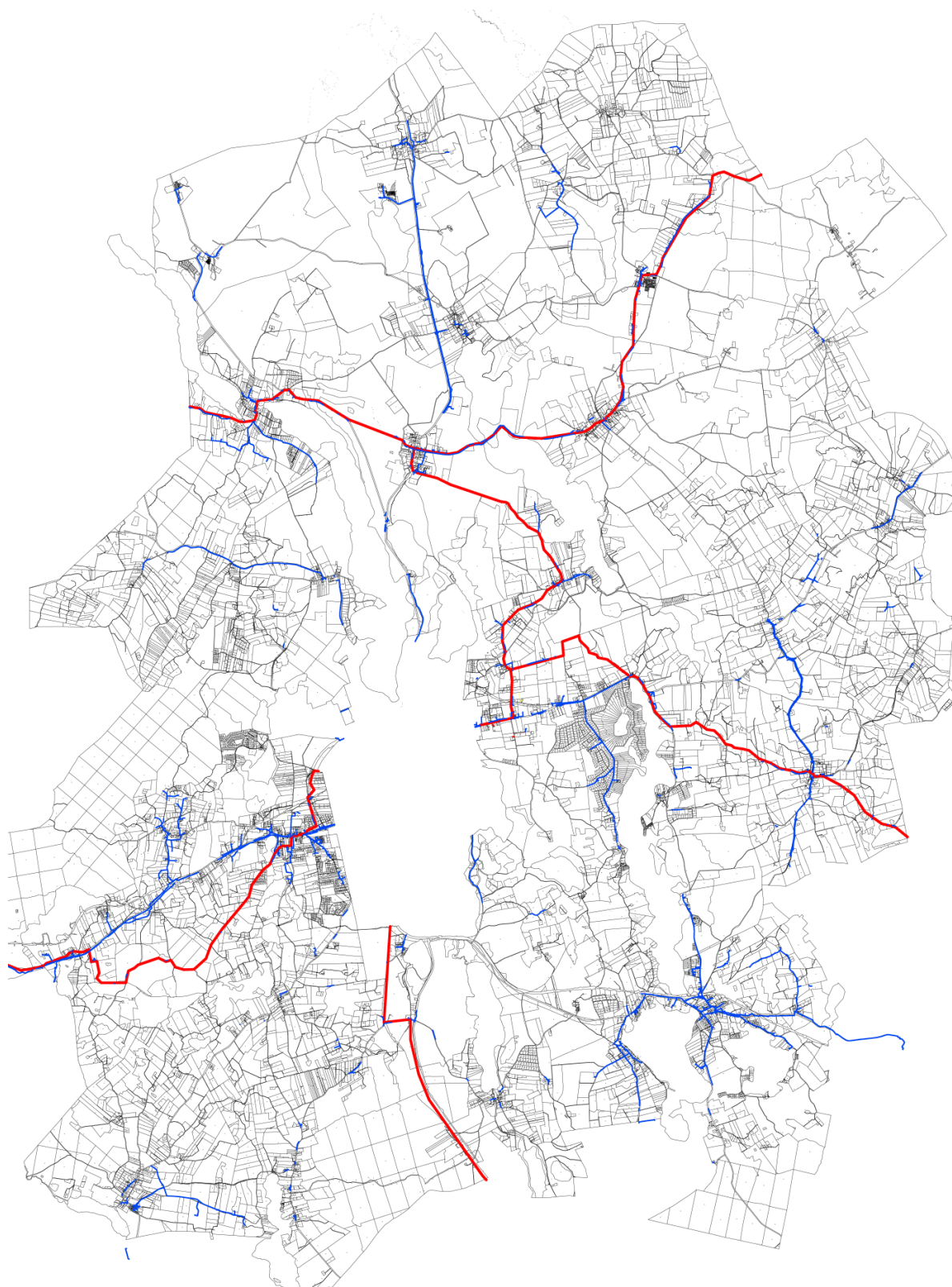
źródło: dane gminy, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Liczba instalacji OZE na terenie gminy jest znaczna. Przeważają kolektory słoneczne (instalacje do uzyskiwania ciepłej wody użytkowej poprzez wykorzystanie energii słonecznej).

2.2.7.6. Sieć teleinformatyczna

Przebieg sieci teleinformatycznej na terenie gminy Mrągowo przedstawia Rys. 10. Kolorem niebieskim wyróżniono sieć kabli tradycyjnych (miedzianych), czerwonym – światłowodowych.

Na terenie gminy Mrągowo istnieje sieć światłowodowa, umożliwiająca dostęp do szerokopasmowego Internetu, wybudowana w ramach projektu Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej. Wybudowano sieć magistralno-dystrybucyjną oraz sieć dystrybucyjną z punktami dystrybucyjnymi w Szestnie i Bożem.

Źródło: dane gminy, opracowanie własne

Rys. 10

Sieć teleinformatyczna w gminie Mrągowo.

Przez teren gminy Mrągowo przebiegają obecnie następujące magistrale światłowodowe:

1. od zachodniej granicy gminy przez Nowe Bagienice, Marcinkowo do Mrągowo;
2. na południe od Mrągowo drogą gminną do drogi powiatowej nr 1767, a następnie drogą krajową nr 59 do południowej granicy gminy;
3. na wschód od Mrągowo drogą krajową nr 16, a następnie na północ drogą powiatową nr 1745 do węzła Młynowo, z Młynowa drogami gminnymi do Muntowa, Uźranek, a następnie drogą powiatową nr 1751 do wschodniej granicy gminy;
4. od węzła Młynowo drogą powiatową nr 1745 na północ do Popowa Salęckiego, następnie drogami gminnymi do węzła dystrybucyjnego Szestno;
5. od zachodniej granicy gminy drogą gminną z kierunku Gizewa do Kiersztanowa, następnie do węzła dystrybucyjnego Szestno i dalej na wschód drogą powiatową nr 1618 do Wyszemborka, następnie na północ do węzła dystrybucyjnego Boże i dalej drogą powiatową nr 1618 do północno-wschodniej granicy gminy.

O ile połączenia telefoniczne są realizowane na terenie gminy bez większych problemów (za pośrednictwem sieci przewodowej oraz komórkowej), to dostęp do Internetu bywa utrudniony. Mobilny Internet (dostarczany za pośrednictwem sieci komórkowych) często ma zbyt niską przepustowość, przez co działanie sieci jest spowolnione lub nawet niemożliwe (np. w rejonie wsi Kiersztanowo).

Wybudowana ostatnio i istniejąca wcześniej szkieletowa sieć szerokopasmowa powinna zostać uzupełniona o tzw. „infrastrukturę ostatniej mili”, tzn. sieć abonencką, umożliwiającą przyłączenie gospodarstw domowych. Niestety, niska gęstość zaludnienia i rozproszona zabudowa – a tym samym wysokie koszty wybudowania takich sieci – zniechęcają potencjalnych inwestorów. Gmina Mrągowo podjęła kroki, które mają zachęcić do budowania sieci, tzn. przystąpiła do inicjatywy „Planu Cyfrowego 2025 dla Warmii i Mazur”. Rada Gminy podjęła uchwały o zmianie prawa lokalnego w zakresie opłat za zajęcie pasa drogowego dróg gminnych oraz o zwolnieniach podatkowych w zakresie podatku od nieruchomości za grunty, budowle lub ich części wykorzystywane pod infrastrukturę „ostatniej mili”. Takie same uchwały podjęła Rada Powiatu Mrągowskiego.

2.2.8. Sieć transportowa

Teren gminy Mrągowo przecinają następujące drogi krajowe (łączna długość na terenie gminy wynosi 34 km):

- droga krajowa nr 16 relacji: Dolna Grupa – Grudziądz – Iława – Ostróda – Olsztyn – Mrągowo – Ełk – Augustów;
- droga nr 59 Ostrołęka – Mrągowo – Giżycko;

i drogi wojewódzkie (łączna długość na terenie gminy wynosi 22 km):

- droga nr 600 (Mrągowo – Szczytno),
- droga nr 591 (Mrągowo – Kętrzyn).

Podstawę siatki dróg w gminie stanowią drogi powiatowe o łącznej długości ok. 125 km. Pełnią one funkcję głównych powiązań sieci osadniczej na jej terenie. Drogi powiatowe są w średnim stanie technicznym, część wymaga remontów. Rys. 11 przedstawia sieć dróg krajowych (kolor czerwony), wojewódzkich (kolor pomarańczowy) oraz powiatowych (kolor różowy) na terenie gminy Mrągowo.

3.

Uzupełnieniem głównej sieci dróg są drogi gminne o łącznej długości 123,9 km, o nawierzchni bitumicznej i gruntowej, obsługujące sieć osadniczą, ośrodki turystyczne, zapewniające dojazd do pól i lasów. Stan techniczny tych dróg jest oceniany jako średni, część z nich (o nawierzchni gruntowej) wymaga stałych prac konserwacyjnych i napraw bieżących, część wymaga wymiany nawierzchni. Wynika to z powszechnego wykorzystania dróg przez ciężkie pojazdy i maszyny rolnicze, szczególnie w okresie wiosny i jesieni. Zarówno nawierzchnie, jak i konstrukcja tych dróg w większości nie jest przystosowana do tak dużych obciążeń. W wielu miejscowościach szerokość dróg oraz ilość miejsca pozostawiona na ich rozbudowę jest niewystarczająca.

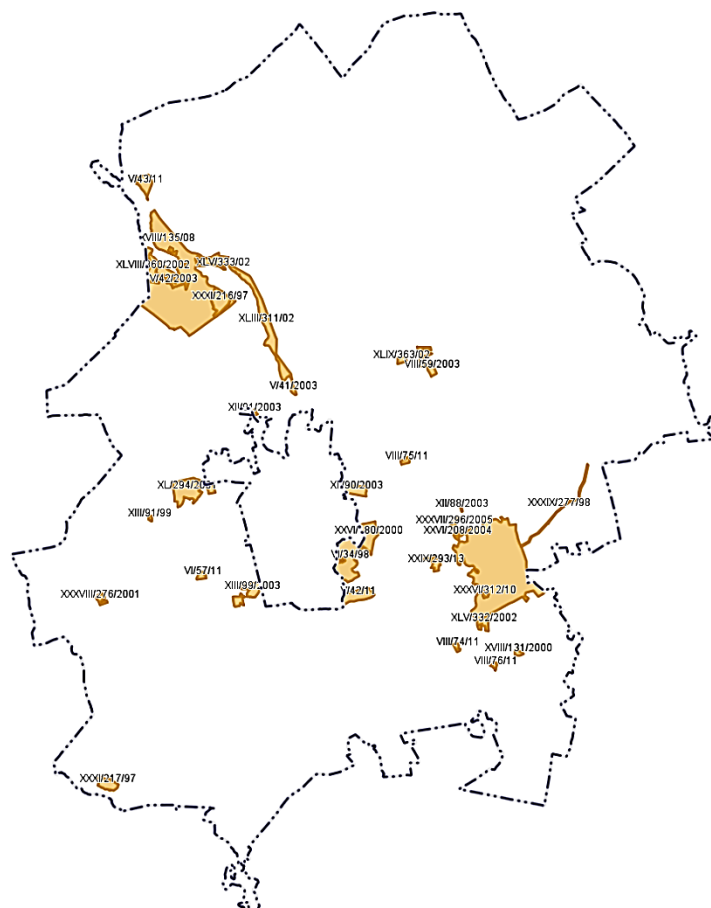
Na terenie gminy Mrągowo funkcjonują ścieżki rowerowe o łącznej długości 0,7 km (dane GUS za 2014 r.). Ponadto na terenie gminy istnieje sieć oznakowanych szlaków rowerowych wiodących publicznymi drogami (głównie gminnymi i powiatowymi) oraz leśnymi drogami przeciwpożarowymi.

Przez gminę Mrągowo przebiegają drugorzędna niezelektryfikowana linia kolejowa nr 223 Czerwonka-Ełk. Przewozy na tej linii zawieszono.

2.2.9. *Plany zagospodarowania przestrzennego*

Aktualnie obowiązujące „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” zostało zatwierdzone uchwałą Nr XXIX/295/13 Rady Gminy Mrągowo z dnia 5 września 2013 r. (zmiana poprzednio obowiązującego studium, uchwalonego przez Radę Gminy Mrągowo uchwałą Nr XVIII/130/2000 z dnia 06 marca 2000 r.).

Gmina Mrągowo posiada 43 szczegółowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (Rys. 12). Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objęte jest jednak zaledwie 4,2% powierzchni gminy (1244 ha).

Źródło: <http://mragowo.e-mapa.net/>, opracowanie własne

Rys. 12 Tereny objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Zasięg obszarów objętych *mpzp* oraz ustalenia studium kierunków i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy są udostępnione w Internecie (linki udostępniono w Biuletynie Informacji Publicznej gminy Mrągowo).

2.3. Gospodarka

2.3.1. Podmioty gospodarcze

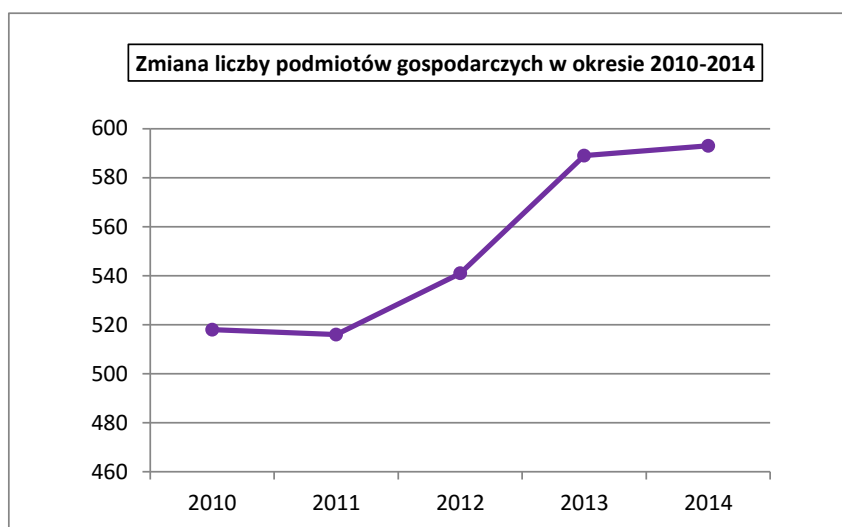
W 2014 r. w systemie REGON były zarejestrowane 593 jednostki gospodarcze, z czego ponad 98% stanowiły podmioty prywatne – przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Liczba podmiotów gospodarczych w okresie 2010-2014 systematycznie rosła – w latach 2012-2013 z dynamiką odpowiednio blisko 5% i 9% rocznie.

Tabela 8 i Rys. 13 przedstawiają zmianę liczby podmiotów gospodarczych w okresie 2010-2014.

Tabela 8. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Mrągowo

Podmioty wg sektorów własnościowych	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	518	516	541	589	593
sektor publiczny - ogółem	11	10	9	9	9
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	9	9	8	8	8
sektor prywatny - ogółem	507	506	532	580	584
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	443	438	461	505	502
sektor prywatny - spółki handlowe	23	23	26	28	30
sektor prywatny - spółdzielnie	5	4	3	3	3

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 13

Najwięcej jednostek działało w sekcji „handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle” (150), a następnie w sekcjach: „budownictwo” (97), „przetwórstwo przemysłowe” (67), „działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” (56) „rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo” (31) i „transport i gospodarka magazynowa” (28).

Wśród przetwórstwa przemysłowego na pierwszej pozycji są podmioty zajmujące się produkcją wyrobów z drewna (24 podmioty) oraz produkcją metalowych wyrobów gotowych (12 podmiotów), a następnie – naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (8 podmiotów). Po 5 podmiotów zajmowało się produkcją artykułów spożywczych i produkcją mebli.

Spośród podmiotów zajmujących się działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, 31 zarejestrowano w dziale „zakwaterowanie”, a 25 w dziale „działalność usługowa związana z wyżywieniem”.

Najwięcej podmiotów – 574 (96,8%) – to firmy zatrudniające od 0 do 9 pracowników (zdecydowana większość z nich to jednoosobowa działalność gospodarcza). 14 podmiotów zatrudnia od 10 do 49 pracowników, 5 podmiotów – od 50 do 249 pracowników.

Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców wyniosła 74 wg danych GUS za 2014 r., co jest wskaźnikiem lepszym niż dla gmin wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego (63), jak i gmin wiejskich powiatu mrągowskiego (71).

2.3.2. Podstawowe gałęzie gospodarki

Podstawowe gałęzie gospodarki w gminie Mrągowo to:

- działalność związana z obsługą turystyki – z uwagi na uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe,
- rolnictwo (szczególnie chów i hodowla zwierząt, przede wszystkim bydła oraz drobiu),
- przetwórstwo przemysłowe (szczególnie produkcja wyrobów z drewna, produkcja wyrobów metalowych, produkcja artykułów spożywczych),

Wśród największych podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Gminie Mrągowo wymienić można:

- WILD Polska Sp. z o.o., Zakład Produkcyjny w Marcinkowie (produkcja wsadów owocowych dla przetwórstwa mleczarskiego).
- TERMIK Sp. z o.o. w Marcinkowie, producent elektrycznych elementów grzejnych.
- BUDEXTAN Przedsiębiorstwo Budowlane Sp. z o.o. w Marcinkowie, budowa i sprzedaż obiektów mieszkaniowych (mieszkań), obiektów handlowych, usługowych i innych,
- Kombinat Rolny Szestno Sp. z o.o.
- Pieczarki Mazurskie „Fedor” w Użrankach, grupa producencka – produkcja pieczarek.
- Mazurskie Domy S.C. w Wyszemborku, produkcja i budowa domów drewnianych.
- Kamieniarstwo Paśnikowski Sp. z o.o. w Karwiach.

2.3.3. Turystyka

Z uwagi na uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe działalność związana z obsługą turystyki stanowi ważną gałąź gospodarki gminy Mrągowo.

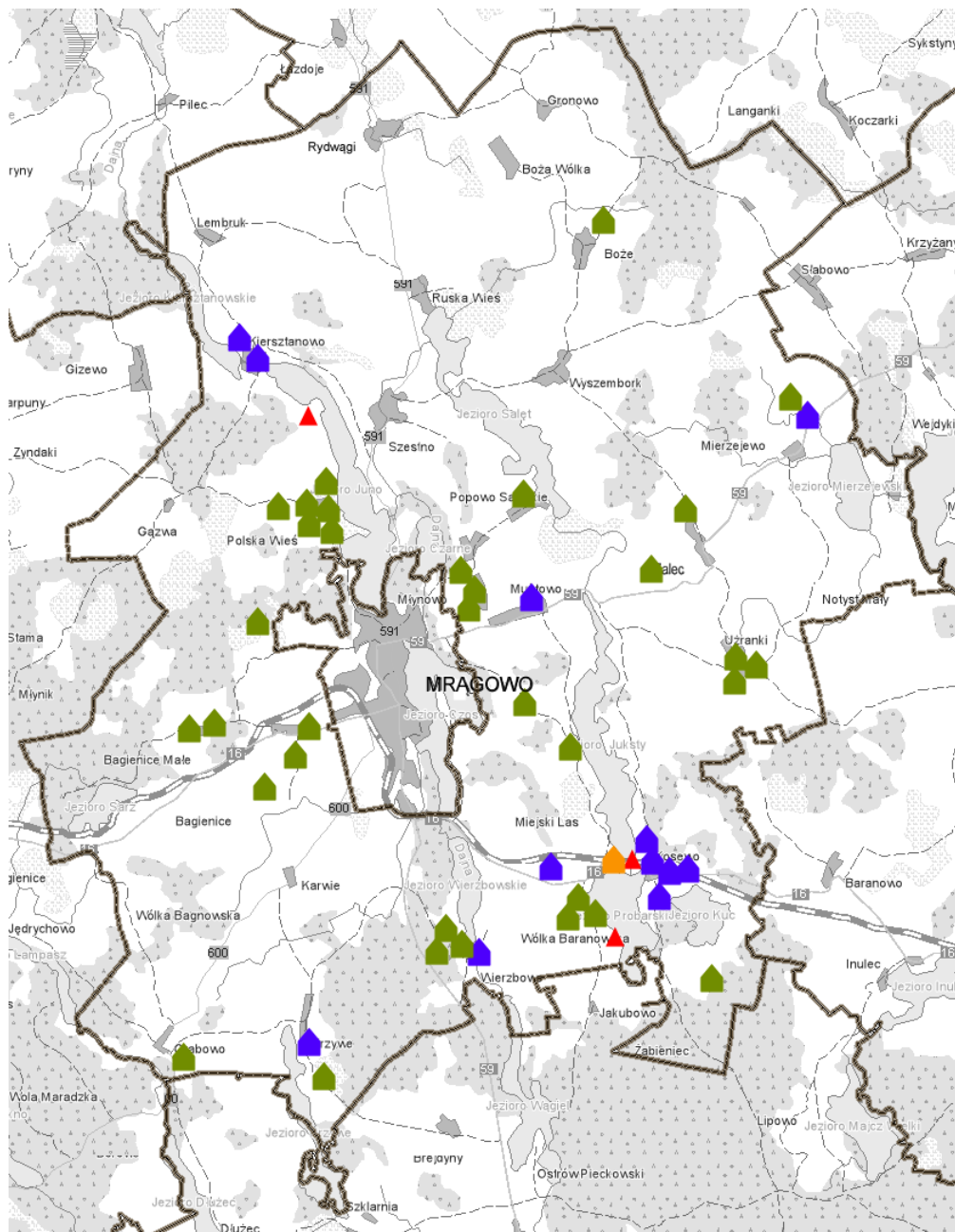
Do największych atutów turystycznych gminy Mrągowo można zaliczyć:

- Bliskość miasta Mrągowo, które oferuje szeroką gamę atrakcji i imprez. Miejscowości położone na terenie gminy wokół miasta stanowią doskonałą bazę noclegową.
- Południowo-wschodnia część gminy położona w otulinie Mazurskiego Parku Krajobrazowego, wśród lasów i jezior, oferująca znakomite warunki wypoczynku. Liczne jeziora na terenie całej gminy.
- Atrakcje przyrodnicze (Mazurski Park Krajobrazowy, obszary Natura 2000, rezerwat przyrody Gązwa), rekreacyjno-sportowe (przede wszystkim całoroczny ośrodek sportów Góra Czterech Wiatrów z wyciągiem narciarskim, dobrze oznakowane szlaki piesze i rowerowe, ścieżki dydaktyczne, itp.), atrakcje turystyczne (Szeszto – średniowieczna wieś, Ogrody Pokazowe i Motylarnia w Marcinkowie, mini-zoo „Nasza Zagroda” w Polskiej Wsi, Ferma Jeleniowatych w Kosewie Górnym).
- Bliskość atrakcji w okolicznych gminach: szlak rzeki Krutyni, Kraina Wielkich Jezior Mazurskich.

W sekcji „działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” w gminie Mrągowo zarejestrowano 56 podmiotów, z czego w dziale „zakwaterowanie” – 31 podmiotów. Na terenie gminy Mrągowo w ewidencji GUS zarejestrowano 19 obiektów noclegowych, z czego 7 – całorocznych (wg danych GUS – 1 hotel, 3 pensjonaty, 1 dom wycieczkowy, 1 ośrodek wczasowy, 1 inny obiekt hotelowy,) o łącznej liczbie miejsc noclegowych 587 (w tym 183 miejsca całoroczne). W obiektach tych w 2014 r. z noclegów skorzystało 3 835 osób.

Na terenie gminy działalność związaną z zakwaterowaniem prowadzi ponadto kilkadziesiąt gospodarstw agroturystycznych.

Główne ośrodki turystyczne w gminie są zlokalizowane w okolicach Kosewa i Probarka. Rys. 14 przedstawia rozmieszczenie obiektów noclegowych w gminie Mrągowo. Kolorem pomarańczowym oznaczono hotel, kolorem fioletowo-niebieskim – pensjonaty i pozostałe obiekty hotelowe, kolorem zielonym – gospodarstwa agroturystyczne, czerwonym trójkątem – pola namiotowe.

Źródło danych: <http://www.it.mragowo.pl/noclegi-mazury,1,2503,pl.html>, opracowanie własne

Rys. 14 Rozmieszczenie obiektów noclegowych w gminie Mrągowo.

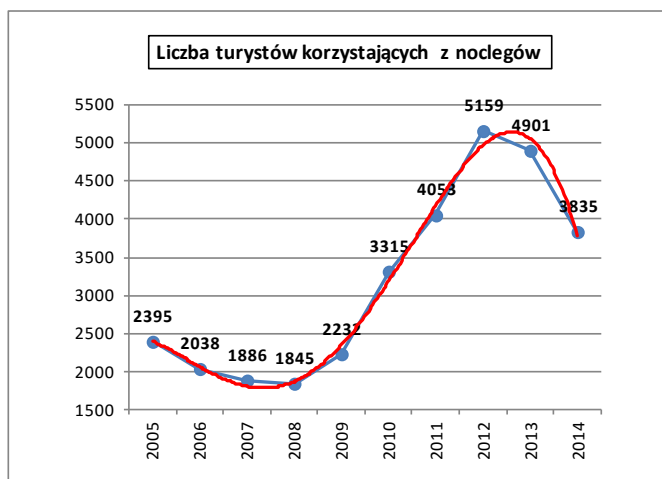
Niestety, od 2012 r. odnotowuje się spadek liczby turystów oraz liczby udzielonych noclegów – pomimo wzrostu liczby miejsc noclegowych (Tabela 9). Liczba udzielonych noclegów odniesiona do liczby korzystających z noclegów pozwala na obliczenie przeciętnej liczby dni pobytu – wartość ta od 2012 roku również spadła do poziomu ok. 4 dni (najwyższa była w 2007 r. – 4,68 doby).

Tabela 9. Turystyka w gminie Mrągowo

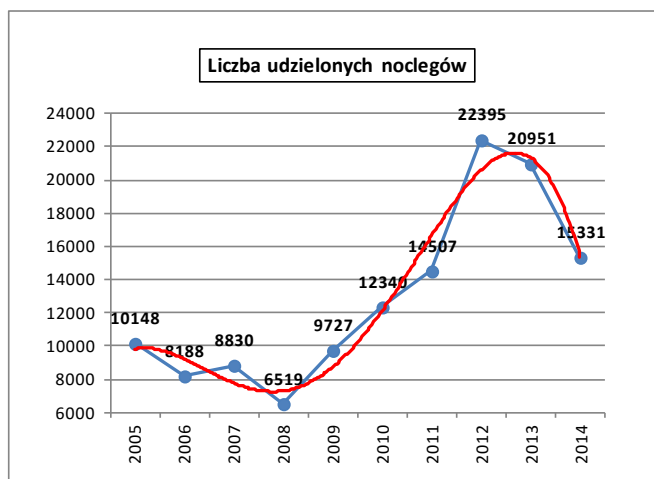
Rodzaj	Jednostka miary	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
obiekty ogółem VII	ob.	6	6	6	5	5	8	12	18	18	19
obiekty całoroczne VII	ob.	3	3	3	3	3	4	6	8	7	7
miejsca noclegowe ogółem VII	msc.	223	210	216	166	169	337	530	580	616	587
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc.	104	98	98	98	101	151	177	196	176	183
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	2395	2038	1886	1845	2232	3315	4053	5159	4901	3835
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	1615	1195	1102	664	1080	1272	2036	2530	1644	1555
wynajęte pokoje ogółem I-XII w obiektach hotelowych	-	3126	1904	1439	1719	3574	4025	4004	4805	6103	5185
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	10148	8188	8830	6519	9727	12340	14507	22395	20951	15331
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	6864	5254	5459	2953	4996	6036	9345	13816	8126	6470
przeciętna liczba dni pobytu	-	4,24	4,02	4,68	3,53	4,36	3,72	3,58	4,34	4,27	4,00

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Na Rys. 15 i Rys. 16 wyznaczono linie trendu (kolor czerwony) dla liczby nocujących i liczby udzielonych noclegów dla okresu dziesięcioletniego (2005-2014). Niestety, po początkowym wzroście (do 2012 r.) trend jest spadkowy.

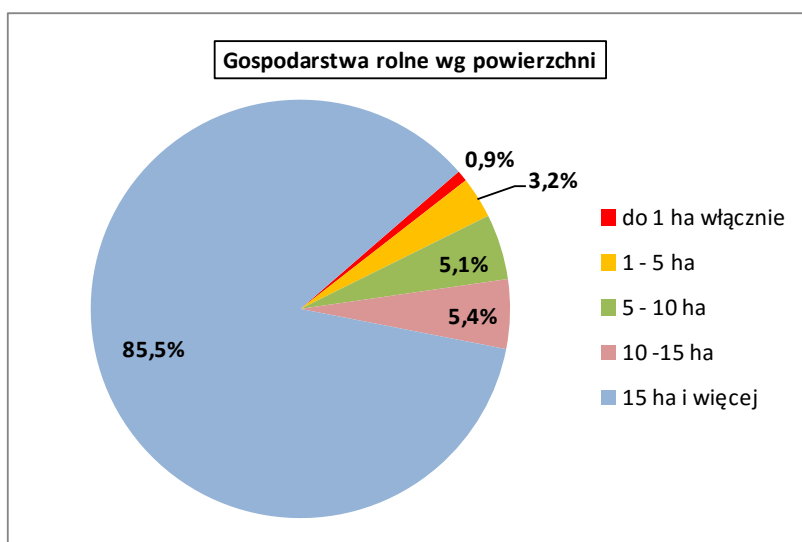
Rys. 15

Rys. 16

2.3.4. Rolnictwo

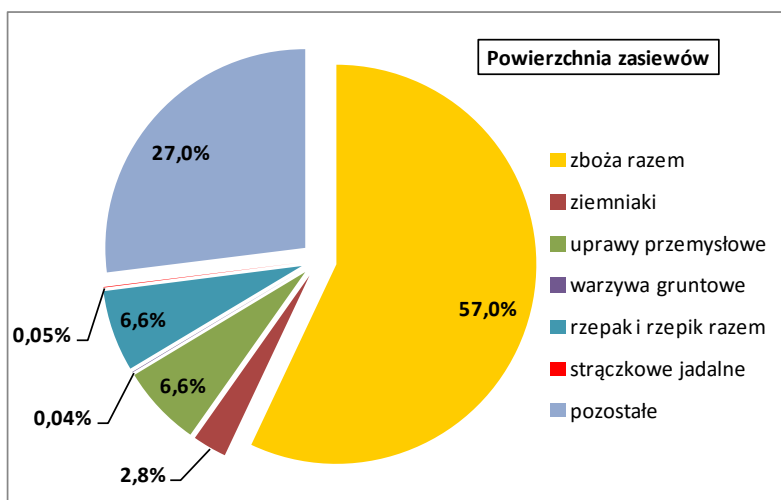
Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. w gminie Mrągowo działały 1052 gospodarstwa rolne, z czego ponad 21% (223 gospodarstwa) miało powierzchnię większą niż 15 ha. Gospodarstwa powyżej 15 ha skupiają ponad 85% powierzchni gospodarstw rolnych ogółem (Rys. 17), podczas gdy w województwie jest to 82%, i w powiecie mrągowskim również 82% powierzchni.

Rys. 17

73,3% gospodarstw prowadzi działalność rolniczą. W dobrej kulturze rolnej utrzymywane jest ponad 97% powierzchni użytków rolnych. Po zasiewach pozostaje 51% użytków rolnych, łąki i pastwiska stanowią 42% użytków.

Gospodarstw prowadzących uprawy jest 931. Zboża są uprawiane w 902 gospodarstwach (57% powierzchni zasiewów), ziemniaki w 174 (2,8% powierzchni), uprawy przemysłowe w 29 (6,6% powierzchni), rzepak w 27 (6,6% powierzchni), warzywa gruntowe w 5, strączkowe jadalne w 3 gospodarstwach.

Rys. 18

478 gospodarstw utrzymuje zwierzęta gospodarskie, w przeliczeniu na duże sztuki – 11 326 DS. Hodowla bydła i hodowla drobiu to dwa podstawowe kierunki: 242 gospodarstwa zajmuje się hodowlą bydła, a hodowlą drobiu – 246. Trzodę chlewną utrzymuje zaledwie 70 gospodarstw.

Liczba sztuk drobiu hodowanego na terenie gminy sięga blisko 65 tys. sztuk, bydła – ponad 11,8 tys. sztuk, trzody chlewnej – blisko 2,5 tys. sztuk.

Zaledwie 73% gospodarstw rolnych uzyskuje dochód z działalności rolniczej, dla 68% gospodarstw dochody z rolnictwa są podstawowym źródłem dochodów.

2.4. Struktura i organizacja społeczna

2.4.1. Demografia

Wg stanu na dzień 15-06-2015 gmina Mrągowo liczyła 7 968 mieszkańców (wg ewidencji gminnej). Gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 30 mieszkańców na 1 km², a więc jest nieco wyższa niż przeciętna dla gmin wiejskich województwa. W tabeli przedstawiono liczbę mieszkańców poszczególnych sołectw i miejscowości.

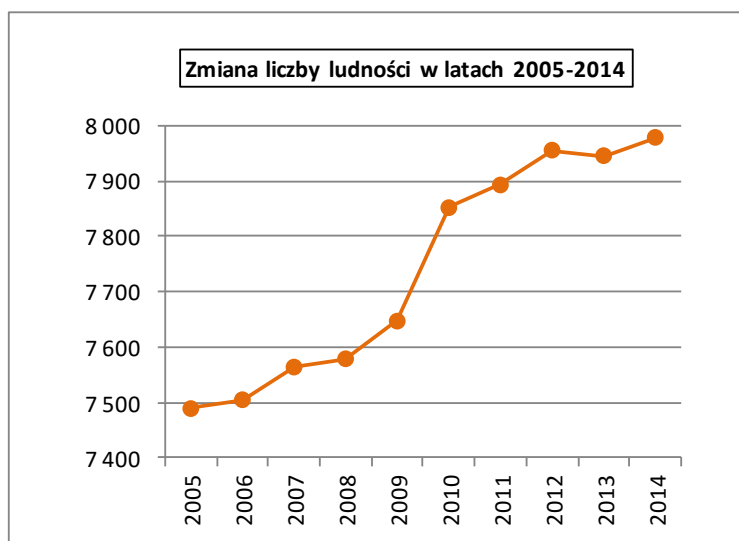
Tabela 10. Liczba mieszkańców

Lp.	Sołectwo	Miejscowość	Liczba ludności	Liczba ludności w sołectwie
1.	Bagienice	Bagienice	108	108
2.	Bagienice Małe	Bagienice Małe	197	198
		Joachimowo	1	
3.	Boża Wólka	Boża Wólka	64	78
		Witomin	14	
4.	Boże	Boże	496	583
		Boże Małe	44	
		Brodzikowo	43	
5.	Budziska	Budziska	110	110
6.	Gązwa	Gązwa	120	138
		Stamka	18	
7.	Grabowo	Dobroszewo	108	383
		Głazowo	87	
		Grabowo	188	
8.	Gronowo	Gronowo	142	187
		Palestyna	45	
9.	Karwie	Gwiazdowo	72	313
		Karwie	241	
10.	Kiersztanowo	Kiersztanowo	101	101
		Sobięcin	-	

Lp.	Sołectwo	Miejscowość	Liczba ludności	Liczba ludności w sołectwie
11.	Kosewo	Kosewo	325	446
		Kosewo Górne	80	
		Kucze	2	
		Zawada	39	
12.	Krzywe	Kzesowo	4	187
		Krzywe	183	
		Krzywiec	-	
13.	Lembruk	Lembruk	179	179
14.	Marcinkowo	Marcinkowo	971	971
15.	Mierzejewo	Mierzejewo	87	115
		Sądry	28	
16.	Młynowo	Młynowo	229	282
		Tymnikowo	53	
17.	Muntowo	Czerwonki	56	350
		Muntowo	88	
		Pełkowo	34	
		Piotrówka	65	
		Poręby	2	
		Śniadowo	32	
		Troszczykowo	20	
		Wola Muntowska	53	
18.	Nikutowo	Nikutowo	58	58
19.	Notyst Mały	Notyst Dolny	14	125
		Notyst Mały	86	
		Notyst Wielki	25	
20.	Nowe Bagienice	Nowe Bagienice	99	125
		Wólka Bagnowska	26	
21.	Polska Wieś	Lasowiec	22	332
		Polska Wieś	310	
22.	Popowo Sałęckie	Popowo Sałęckie	139	139
23.	Probark	Miejski Las	14	201
		Nowy Probark	122	
		Probark	65	
24.	Ruska Wieś	Ruska Wieś	153	153
25.	Rydwągi	Rydwągi	354	354
26.	Szczerzbowo	Szczerzbowo	92	92
27.	Szeszno	Szeszno	600	614
		Wymysły	14	
28.	Uźranki	Uźranki	268	268
29.	Wierzbowo	Wierzbowo	180	212
		Wólka Baranowska	32	
30.	Wyszembork	Biestrzykowo	7	356
		Wyszembork	349	
31.	Zalec	Zalec	210	210
RAZEM				7 968

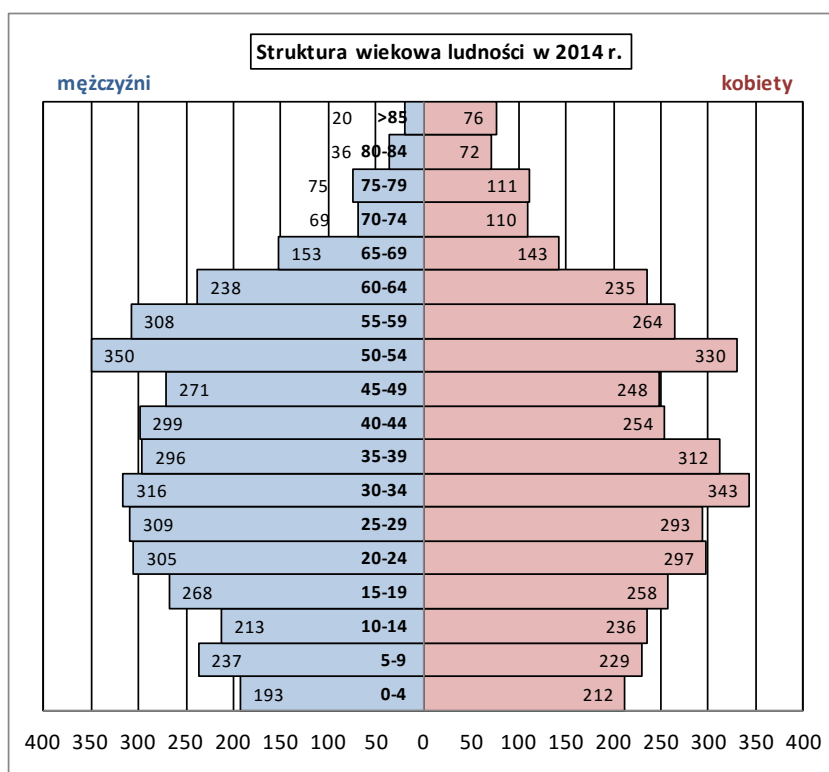
źródło: dane gminy Mrągowo

Rys. 19 przedstawia zmianę liczby ludności w okresie ostatnich 10 lat (wg danych GUS). W gminie Mrągowo liczba ludności rosła rokrocznie – poza rokiem 2013 – choć od 2010 r. dynamika wzrostu spadła. Od 2005 roku przybyło w gminie 490 mieszkańców, czyli o ponad 6,5%.

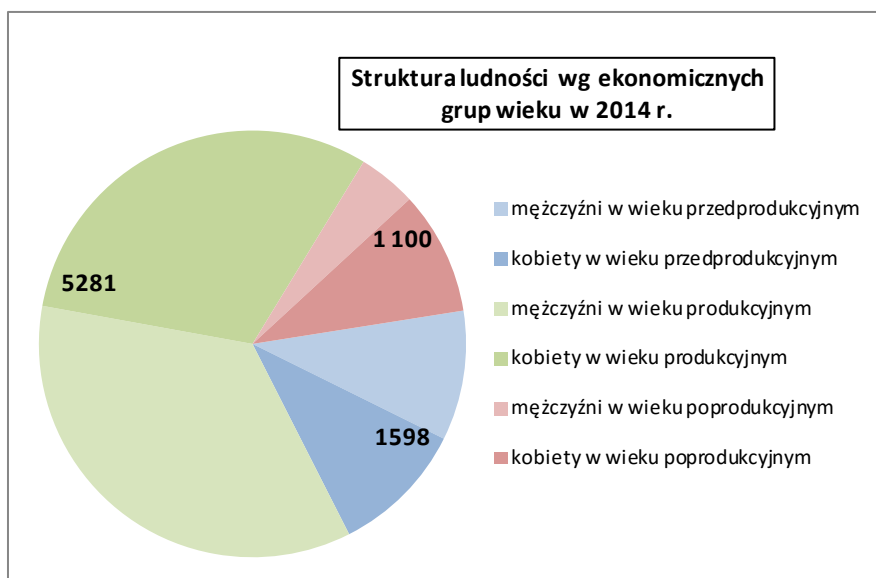
Rys. 19

Rys. 20 przedstawia strukturę wiekową ludności w 2014 r. Mężczyźni dominują w grupie wiekowej do 69 lat (poza przedziałem 0-4, 10-14, 30-34 i 35-39).

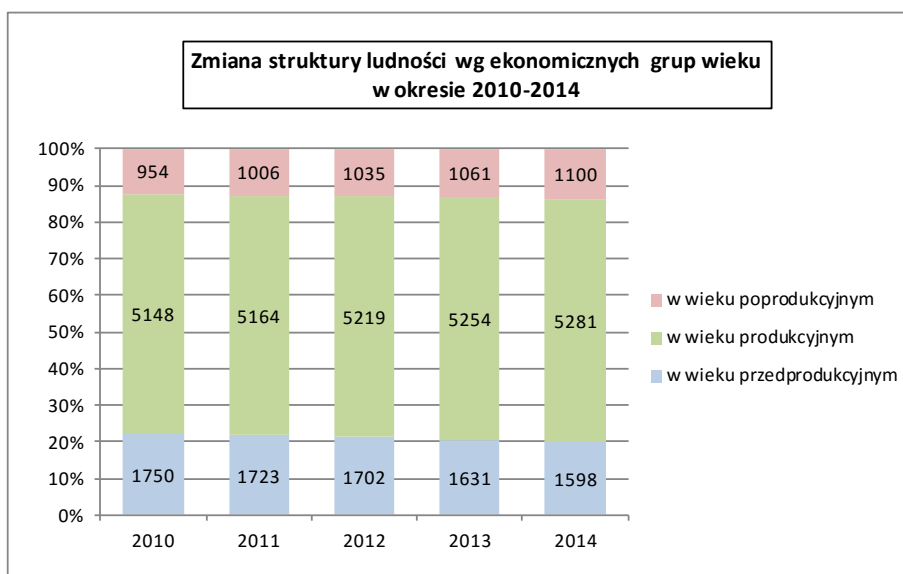
Rys. 20

Rys. 21 przedstawia strukturę ludności wg ekonomicznych grup wieku w roku 2014. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła ponad 66% mieszkańców. Najmniej liczną grupę stanowiła ludność w wieku poprodukcyjnym.

Rys. 21

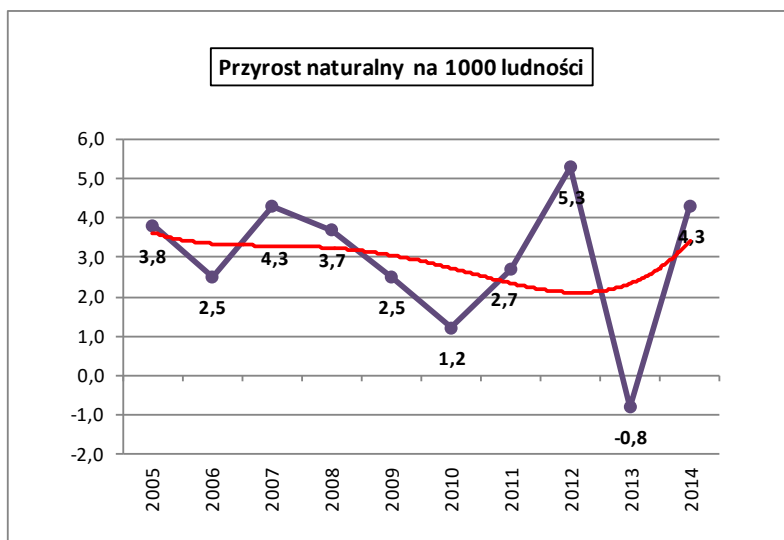
W okresie 2010-2014 obserwuje się stopniowy wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, a spadek – w wieku przedprodukcyjnym (Rys. 22).

Rys. 22

Opisane powyżej zmiany wpływają na zmniejszanie się wskaźnika obciążenia demograficznego mierzonego liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym z 61,8 w roku 2006 do 51,1 w roku 2014. Natomiast wartość tego wskaźnika, mierzonego jako liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła z 17,6 do 18,1 w 2014 r.

Rys. 23 przedstawia wartości przyrostu naturalnego na 1000 osób w ciągu ostatnich 10 lat. W latach 2007-2010 dynamika przyrostu spadała, w latach 2010-2012 rosła, w 2013 roku przyrost naturalny był ujemny (na czerwono zaznaczono linię trendu).

Rys. 23

2.4.2. Migracje

Tabela 11 przedstawia dane dotyczące migracji wewnętrznych i zagranicznych w gminie Mrągowo w okresie 2010-2014.

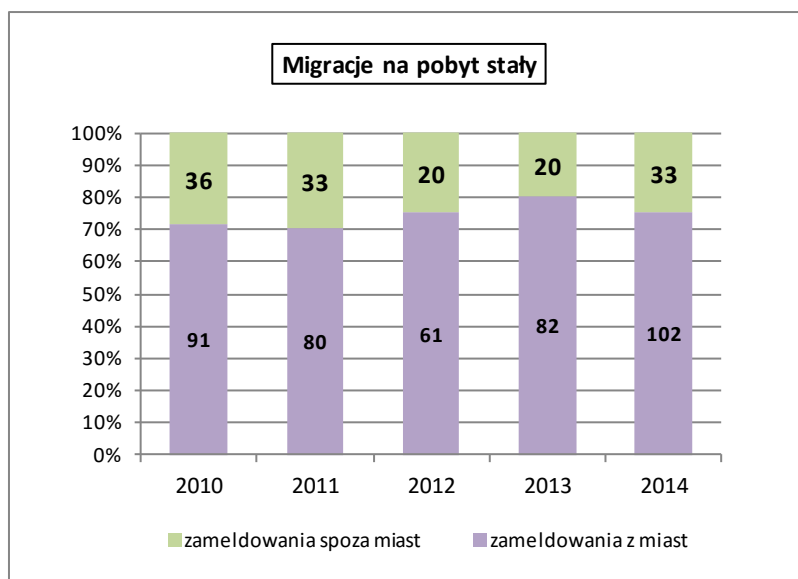
Tabela 11. Migracje wewnętrzne i zagraniczne

Rodzaj	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Zameldowania w ruchu wewnętrznym	osoba	126	112	79	99	134
Zameldowania z zagranicy	osoba	1	1	2	3	1
Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	osoba	97	91	60	109	110
Wymeldowania za granicę	osoba	3	2	0	0	0
Saldo migracji wewnętrznych	osoba	29	21	19	-10	24
Saldo migracji zagranicznych	osoba	-2	-1	2	3	1
Saldo migracji ogółem	osoba	27	20	21	-7	25

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Po spadku w 2011 r. saldo migracji wykazuje nieznaczną tendencję wzrostową, poza 2013 r., kiedy było nawet ujemne (więcej osób się wymeldowało z terenu gminy niż zameldowało na pobyt stały). Przy czym wymeldowania za granicę nie stanowią istotnego udziału w wymeldowaniach ogółem.

Rys. 24 przedstawia udział zameldowań na pobyt stały z miast w zameldowaniach ogółem (dane GUS). Najwięcej osób z miast przybyło na teren gminy w 2014 r. Pod względem udziału w całości zameldowań największy odsetek przybyszów z miast odnotowano w 2013 r. Migracja z tego kierunku ciągle stanowi ponad 70% zameldowań na pobyt stały.

Rys. 24

Problemem jest natomiast zjawisko migracji, szczególnie z miasta Mrągowo, bez dopełnienia procedur formalnych, tzn. przemeldowania się. Taka sytuacja skutkuje mniejszym przychodem do budżetu gminy z tytułu udziału w podatku PIT.

2.4.3. Aktywność i organizacja społeczna

Wg danych GUS w 2014 r. na terenie gminy Mrągowo działało 17 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 1 fundacja, liczba stowarzyszeń jest w miarę stała. W ciągu pięciu ostatnich lat (2010-2014) liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie gminy wzrosła o 3.

Tabela 12 przedstawia wykaz najważniejszych organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Mrągowo wg zapisów Krajowego Rejestru Sądowego oraz organizacji zarejestrowanych na terenie innych gmin, a prowadzących działalność również na terenie gminy Mrągowo.

Tabela 12. Organizacje pozarządowe realizujące zadania publiczne na rzecz mieszkańców Gminy Mrągowo

Lp.	Nazwa organizacji	Rok powstania	Zakres działalności
1.	Mrągowski Klub AIKIDO i Samoobrony	2009	Popularyzacja i rozwój aikido i sztuk walki
2.	Gminny Klub Sportowy SALĘT Boże	2000	Stowarzyszenie kultury fizycznej, rozgrywki piłki nożnej dzieci, młodzieży i seniorów
3.	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej AS MRĄGOWO	2010	Rozgrywki piłki koszykowej dzieci i młodzieży
4.	Mrągowskie Stowarzyszenie Rowerowe	2005	Sport rowerowy
5.	Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Artystycznej Dzieci i Młodzieży „SUKCES”	2001	Edukacja muzyczno-artystyczna
6.	Fundacja Inkubator Kreatywności, Marcinkowo	2013	Edukacja ekologiczna, plastyczna, sport
7.	ZHP Chorągwi Warmińsko-Mazurskiej HUFIEC MRĄGOWO	2007	Działalność na rzecz patriotyzmu poprzez różne formy
8.	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Woj. Warmińsko-Mazurskiego	2001	Ratownictwo wodne, bezpieczeństwo na wodach, ochrona środowiska wodnego
9.	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Kosewa i Okolic, Kosewo 63	2007	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych
10.	Mazurskie Stowarzyszenie „Wagabunda”, Kosewo 77	2002	Promocja regionu. Organizacja turystyki pieszej - ścieżki piesze.
11.	Stowarzyszenie Nasze Grabowo, Grabowo 24 A	2009	Rozwój sołectwa Grabowo. Organizacja plenerów rzeźbiarskich, malarskich, aktywizacja lokalnej społeczności.
12.	Towarzystwo Miłośników Starej Motoryzacji i Techniki Retrokoło, Młynowo 17	2009	Zabytkowa motoryzacja. Ratowanie zabytków motoryzacji przed zniszczeniem.
13.	Stowarzyszenie „Rafał i Przyjaciele”, Bagienice Małe 19	2010	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych i osób poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych.
14.	Uniwersytet Wieku Uniwersalnego, Uźranki 51	2010	Integracja pokoleń i wykazanie wzajemnych korzyści z niej wynikających. Aktywizacja ludzi starszych, ukazywanie pozytywnego wizerunku seniora, włączanie osób starszych w procesy lokalnego rozwoju.
15.	Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Miejscowości Krzywe, Krzywe 29	2011	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych
16.	Stowarzyszenie Przyjaciół Przyrody, Czerwonki 9/1	2014	Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego
17.	Stowarzyszenie Ekowieś, Ruska Wieś 2c	2016	Wspieranie rozwoju miejscowości Ruska Wieś, dbanie o ekologię i zdrowie ze szczególnym uwzględnieniem ratowania jeziora Salęt Mały

źródło: dane gminy, dane z KRS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Ponadto na terenie gminy działa 6 zastępów Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP Uźranki, OSP Wyszembork, OSP Szestno, OSP Gązwa, OSP Grabowo, OSP Wierzbowo). Celem statutowym OSP jest:

- Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom i innym zagrożeniom.
- Udział w akcjach ratowniczych w czasie pożarów i przy likwidacji innych zagrożeń miejscowych.
- Informowanie mieszkańców o zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz o sposobach ochrony przed nimi.
- Rozwijanie i propagowanie wśród swoich członków kultury fizycznej i sportu oraz organizowanie działalności kulturalno – oświatowej i rozrywkowej;

Frekwencja wyborcza w gminie wyniosła wtedy 46,01% i była zaledwie o 1,31 punktu procentowego niższa od frekwencji krajowej. W 2014 roku wybory samorządowe cieszyły się mniejszym zainteresowaniem: frekwencja wyborcza w gminie wyniosła 42,32% i była o 4,89 punktu procentowego niższa od frekwencji krajowej. Można to uznać za niekorzystne zjawisko.

Natomiast w wyborach prezydenckich z 2015 r. w głosowaniu uczestniczyło 40,68% uprawnionych mieszkańców gminy Mrągowo – frekwencja była niższa od krajowej o ponad 14 punktów procentowych. W ostatnich wyborach do Sejmu (2015 r.) frekwencja na terenie gminy wyniosła zaledwie 35,07% (o blisko 16 punktów procentowych mniej niż frekwencja krajowa).

Na podstawie tych danych można stwierdzić, że aktywność obywatelska mieszkańców gminy Mrągowo jest niska.

2.5. Podstawowe potrzeby mieszkańców

2.5.1. Rynek pracy i bezrobocie

Według danych GUS, liczba pracujących z obszaru gminy Mrągowo w 2014 roku wynosiła 656 osób (w tym zaledwie 191 kobiet). Liczba ta nie obejmuje podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, a także duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. W porównaniu do 2010 roku liczba ta wzrosła o 102 osoby, czyli o 18,4%, przy czym liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2011-2013 spadała, natomiast w 2014 r. wzrosła do 82.

Współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym, liczony na podstawie liczby zatrudnionych ogółem do liczby osób w wieku produkcyjnym (dane GUS), wyniósł w 2014 r. 11,8%. Dla porównania – na terenach wiejskich gminy Mikołajki: 7,1%, w gminie Sorkwity – 8,7%, w gminie Piecki – 20,1%, na terenach wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego – 14,1%.

Wśród czynników, które wpływają na sytuację zatrudnieniową w gminie, na pierwszy plan wysuwają się uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne oraz struktura lokalnej gospodarki, w tym jej turystyczno-rolniczy charakter. Zarówno w rolnictwie, jak i turystyce zatrudnienie ma najczęściej sezonowy charakter i jest w dużej mierze uzależnione od czasu trwania pór roku oraz pogody. Ponadto, dane GUS nie obejmują podmiotów zatrudniających do 9 osób, a właśnie takie dominują na terenie gminy.

Kondycja rynku pracy wyraża się m.in. w skali i strukturze bezrobocia, które na nim występuje. Pod tym względem sytuacja na rynku pracy w powiecie mrągowskim przedstawia się gorzej niż w województwie warmińsko-mazurskim i w kraju. Świadczy o tym stopa bezrobocia rejestrowanego, która w grudniu 2015 r. w powiecie ukształtowała się na

poziomie 17,8%, podczas gdy w województwie wyniosła 16,3%, a w kraju – 9,8%. W gminie Mrągowo w okresie 2010-2014 bezrobocie (rejestrowane) dotyczyło od 12,9% do 11,1% mieszkańców w wieku produkcyjnym. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w okresie 2010-2013 rosła, natomiast w okresie 2014-2015 znacząco spadła (Tabela 13). Bezrobocie rejestrowane w większym stopniu dotyczyło kobiet, od 2014 r. ten trend się odwraca.

Tabela 13. Bezrobocie rejestrowane na terenie gminy Mrągowo

	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bezrobotni zarejestrowani wg płci							
ogółem	osoba	618	619	675	682	584	525
mężczyźni	osoba	277	273	320	339	308	267
kobiety	osoba	341	346	355	343	276	258
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci							
ogółem	%	12,0	12,0	12,9	13,0	11,1	-
mężczyźni	%	10,1	9,9	11,5	12,1	10,9	-
kobiety	%	14,2	14,4	14,6	14,0	11,2	-

źródło: dane GUS, dane PUP w Mrągowie, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mrągowie (stan na dzień 30 marca 2015 r.) aż 30,1% bezrobotnych stanowią osoby do 30 roku życia, a więc w wieku potencjalnie największej aktywności zawodowej. Ich problemem, który często utrudnia im podejmowanie zatrudnienia jest brak doświadczenia zawodowego, a także niedostosowanie wykształcenia i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Blisko jedną trzecią (29,7%) stanowią natomiast osoby po 50 roku życia.

Czynniki takie jak wiek czy wykształcenie osób bezrobotnych mają istotny wpływ na czas ich pozostawiania bez pracy. W gminie Mrągowo 54,7% bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Mrągowie, to osoby długotrwale bezrobotne. Osoby te, w sytuacji przedłużającego się czasu dezaktywizacji zawodowej, w dużym stopniu zagrożone są wykluczeniem społecznym.

Ocenia się, że w wielu wypadkach dla osób bezrobotnych kluczowym aspektem jest bariera komunikacyjna – trudny dojazd do pracy. Pod tym pojęciem należy rozumieć zarówno niedostosowany do potrzeb rozkład jazdy i trasy komunikacji publicznej, jak również same koszty dojazdu do pracy.

2.5.2. Edukacja szkolna i przedszkolna

W gminie Mrągowo działają cztery szkoły podstawowe (z czego dwie w ramach zespołu szkół) i dwa gimnazja. Tabela 14 przedstawia listę placówek (dane za rok szkolny 2014/2015).

Tabela 14. Placówki szkolne na terenie gminy Mrągowo

Lp.	Miejscowość	Rodzaj szkoły	Liczba uczniów		Liczba nauczycieli
			kl. 0-VI (SP) oraz I-III (Gim)	Oddział przedszkolny i młodsze	
1.	Szkoła Podstawowa w Bożem	Publiczna	69	11	13
2.	Szkoła Podstawowa w Kosewie	Publiczna	64	9	11
3.	Zespół Szkół w Marcinkowie (szkoła podstawowa i gimnazjum)	Publiczna	166	16	19
4.	Zespół Szkół w Szestnie (szkoła podstawowa i gimnazjum)	Publiczna	153	8	20
RAZEM:			452	44	63

źródło: dane gminy, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Przy wszystkich szkołach działają oddziały przedszkolne. Poza nimi, w gminie nie funkcjonują oddzielne przedszkola.

Placówki oświatowe są rozmieszczone dość równomiernie na terenie gminy, dzięki czemu czas dojazdu do nich (dostępność) należy ocenić pozytywnie. Gmina organizuje dowóz uczniów do szkół. W roku szkolnym 2013/2014 każdego dnia dowozem było objętych 529 uczniów, wsiadających na 50 przystankach. Z tego 291 uczniów było dowożonych do szkół poza teren gminy.

W związku z niewielką liczbą uczniów w klasach, w niektórych szkołach funkcjonuje nauczanie w klasach łączonych. Dotyczy to: szkół w Bożem i Kosewie.

Wg danych GUS współczynnik skolaryzacji netto dla poziomu szkoły podstawowej od 2010 r. do 2014 r. spadł z ok. 53% do ok. 46%, co – w uproszczeniu – oznacza, że coraz więcej rodziców wybiera dla swych dzieci szkoły podstawowe spoza terenu gminy (najczęściej w Mrągowie). Ten sam wskaźnik dla poziomu gimnazjalnego jest jeszcze niższy i również wykazuje tendencję spadkową: z blisko 45% w 2010 r. do 35% w 2014 r. Podsumowując: większy odsetek dzieci uczęszcza do szkół poza terenem gminy niż do szkół gminnych.

Natomiast wychowaniem przedszkolnym było objętych zaledwie 19% dzieci w wieku 3-5 lat. Wskaźnik ten od 2010 r. wzrósł o blisko 7 punktów procentowych: z 12,5% do 19,3% w 2014 r. Jednak w tym samym roku dla terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego wskaźnik ten wyniósł 44,3%, dla terenów wiejskich powiatu mrągowskiego – 36,9%, a dla gmin Piecki i Sorkwity odpowiednio 48,2% oraz 63,2%. Nawet przy założeniu, że część dzieci jest dowożona do przedszkoli w Mrągowie – niewielki odsetek dzieci z terenu gminy korzysta z szansy rozwojowej, jaką daje wychowanie przedszkolne.

Wg danych GUS w oświacie gminnej w roku 2014 pracowało 63 nauczycieli (w przeliczeniu na pełne etaty – 39,65).

Tabela 15 przedstawia stan zatrudnienia w placówkach oświatowych w roku szkolnym 2013/2014 z uwzględnieniem pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych.

Tabela 15. Zatrudnienie w placówkach oświatowych		
Nazwa placówki	Liczba etatów	
	pracownicy pedagogiczni	pracownicy niepedagogiczni
SP Boże	7,54	5,63
SP Kosewo	8,83	2,75
ZS Marcinkowo	18,40	6,00
ZS Szestno	17,80	7,00
Zespół Obsługi Szkół Gminy Mrągowo	-	7,00
Ogółem	52,57	28,38

źródło: dane gminy, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Gminną jednostką organizacyjną wspierającą i obsługującą szkoły przedszkola na terenie gminy jest Zespół Obsługi Szkół Gminy Mrągowo. Oprócz finansów i kadr, Zespół Obsługi zajmuje się sprawozdawczością oświatową, rozpatrywaniem spraw związanych z zakupem podręczników, stypendiami oraz koordynowaniem funkcjonowania oświaty w gminie Mrągowo.

O jakości nauczania w szkołach z terenu gminy Mrągowo mogą świadczyć wyniki sprawdzianu na zakończenie szkoły podstawowej i egzaminu gimnazjalnego. W 2014 r. wyróżnił się wynik sprawdzianu w Szkole Podstawowej Kosewie – wyższy od średniej w kraju oraz średniej wojewódzkiej. Z pozostałych szkół podstawowych jedynie szkoła w Marcinkowie uzyskała wyniki niższe od średniej krajowej i wojewódzkiej. W przypadku egzaminu gimnazjalnego wyniki egzaminu z części humanistycznej były w 2014 r. nieznacznie gorsze od średniej wojewódzkiej. Natomiast z części matematyczno-przyrodniczej gimnazjum w Szestnie osiągnęło wynik lepszy od średniej krajowej i wojewódzkiej w przypadku matematyki. Dla przedmiotów przyrodniczych wyniki były niższe od średniej krajowej i wojewódzkiej dla obu gimnazjów. W przypadku języków obcych gimnazjum w Szestnie osiągnęło wynik dużo wyższy od średniej krajowej i wojewódzkiej dla języka niemieckiego (odpowiednio o 17,3 i 20,2 punktu procentowego).

Szkoły oferują zajęcia w kołach zainteresowań (muzycznych, plastycznych, tanecznych, wokarno-tanecznych, przyrodniczych, historycznych, języka angielskiego, języka niemieckiego, czytelniczych, komputerowych, sportowych, itd.), zajęciach wyrównujących szanse edukacyjne (zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia specjalistyczne: logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, rewalidacyjne). Ponadto uczniowie mają zapewnioną opiekę świetlicową. W Zespole Szkół w Marcinkowie działa Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Marcinkowo”.

Wszystkie szkoły organizują wiele imprez pozalekcyjnych, takich jak: wycieczki krajoznawcze i edukacyjne, biwaki, wyjazdy do teatru, kina, muzeów, planetarium, itp., zajęcia w czasie ferii zimowych, itd.

Stan techniczny budynków oświatowych na terenie gminy jest stosunkowo dobry, chociaż niektóre z nich wymagają kompleksowej termomodernizacji. W ostatnich latach przeprowadzono szereg remontów budynków oraz wyposażono je w środki dydaktyczne i oprogramowanie komputerowe. We wszystkich szkołach gminnych funkcjonują pracownie komputerowe z dostępem do Internetu, jednak komputery znajdujące się na wyposażeniu pracowni są przestarzałe. Szkoły są wyposażone w place zabaw i boiska. Boiska szkolne są urządzone jedynie jako tereny przystosowane do ćwiczeń, zawodów i gier sportowych (nie są nowoczesnymi wielofunkcyjnymi obiektami).

2.5.3. Zdrowie

Na terenie gminy Mrągowo nie funkcjonują żadne przychodnie Podstawowej Opieki Zdrowotnej. Mieszkańcy korzystają z przychodni na terenie miasta Mrągowo.

W przypadku konieczności leczenia szpitalnego mieszkańcy gminy mają do dyspozycji szpital w Mrągowie (Szpital Mrągowski im. Michała Kajki sp. z o.o.). w szpitalu funkcjonuje 5 poradni oraz 5 oddziałów szpitalnych i Szpitalny Oddział Ratunkowy.

Na terenie gminy nie ma też aptek ani punktów aptecznych.

Na terenie gminy brak żłobków, kilkoro dzieci poniżej 3 lat uczęszcza do żłobka niepublicznego w Mrągowie.

2.5.4. Opieka społeczna

(Przy opracowaniu niniejszego rozdziału przyjęto dane i zapisy z dokumentu „Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Mrągowo na lata 2016-2025”).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, znajdujący się w Mrągowie przy ul. Wojska Polskiego 5A/12, realizuje zadania gminy wynikające z ustawy o pomocy społecznej. GOPS prowadzi również działalność na podstawie m.in. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o ochronie zdrowia psychicznego. Usługi socjalne świadczone przez GOPS na rzecz ludności przybierają różnorodne formy. Należy przy tym podkreślić, iż wypłata „zasiłków”, z którymi jest przede wszystkim kojarzona pomoc społeczna, stanowi tylko część zadań ośrodka. Do głównych zadań pracownika socjalnego należy:

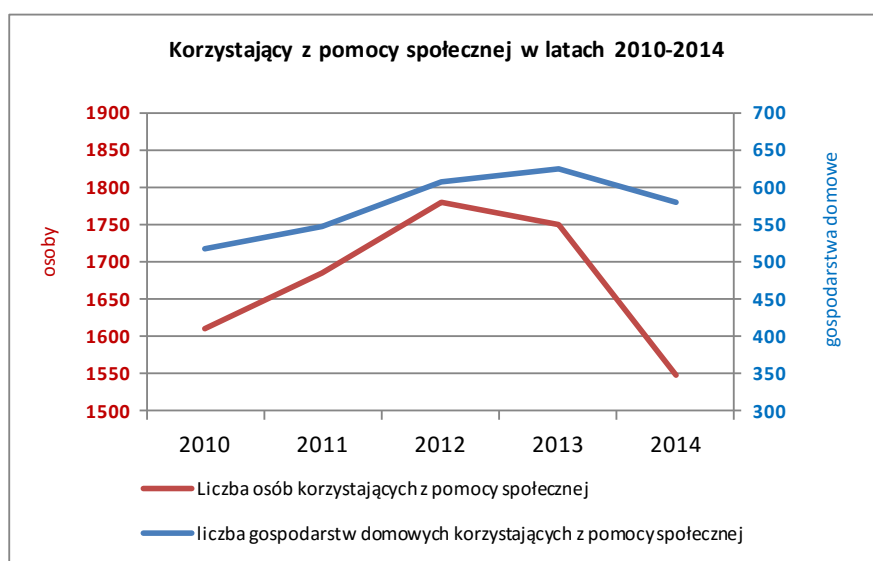
- rozpoznawanie potrzeb w przydzielonym rejonie działania,

- prowadzenie pracy socjalnej jako priorytetowego zadania fachowo pomagającego, czyli podejmowanie działań mających na celu częściowe lub całkowite usamodzielnianie odbiorców pomocy społecznej.

GOPS prowadzi stałą współpracę z jednostkami gminnymi (np. UG, szkoły, GKRPA), Powiatowym Urzędem Pracy oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mrągowie, Komendą Powiatową Policji w Mrągowie, sądem, kuratorami, komornikami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami. Współpraca ta odbywa się zarówno w toku „rutynowych” zadań, jak i przy okazji wdrażania programów oraz projektów.

Oprócz GOPS, w Gminie Mrągowo funkcjonuje także 5 Placówek Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży działających okresowo (3 w okresie wiosenno-jesiennym, 2 w okresie wakacyjnym). W sytuacjach wymagających wsparcia zewnętrznego, mieszkańcy są także kierowani do odpowiednich podmiotów, np. domów pomocy społecznej, mających siedzibę poza terenem gminy.

Na przestrzeni lat 2010-2013 ogólna liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej rosła. Natomiast liczba osób korzystających z pomocy społecznej rosła do 2012 r., a następnie w latach 2013-2014 spadała. W roku 2014 z pomocy społecznej korzystało 1548 osób, co stanowiło 19,4% ogółu mieszkańców (Rys. 26).

Rys. 26

Najistotniejsze problemy społeczne na terenie gminy Mrągowo zostały określone w drodze analizy powodów udzielania pomocy mieszkańcom przez GOPS w latach 2012-2014 (Tabela 16).

Tabela 16. Problemy w rodzinach objętych wsparciem GOPS	
---	--

Występujące problemy	Liczba rodzin		
	2012	2013	2014
Niepełnosprawność	157	173	161
Bezrobocie	399	412	396
Długotrwała lub ciężka choroba	65	59	70
Alkoholizm	4	4	5
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	87	98	91
Trudności życiowe po opuszczeniu zakładu karnego	5	8	5
Ubóstwo	430	502	498
Potrzeba ochrony macierzyństwa	185	187	163
w tym: wielodzietność	102	109	94
Bezdomność	8	7	5
Zdarzenia losowe	8	2	5
Przemoc w rodzinie	1	2	1

źródło: Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Mrągowo na lata 2016-2025

Probleмами, których mieszkańcy gminy najczęściej doświadczają są: 1) ubóstwo; 2) bezrobocie; 3) niepełnosprawność; 4) potrzeba ochrony macierzyństwa; 5) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego; (problemy te są analogiczne jak dla całego regionu warmińsko-mazurskiego). Rzadziej, choć w również znaczącej skali, pomoc społeczna jest udzielana w związku z długotrwałą lub ciężką chorobą. W świetle statystyki GOPS inne problemy społeczne, jak przemoc w rodzinie, alkoholizm czy narkomania praktycznie nie występują. Trzeba jednak zaznaczyć, iż osoby dotknięte uzależnieniami (nie tylko od substancji psychoaktywnych) zwykle nie przyznają się do swojego problemu, jeśli zaś korzystają z pomocy społecznej – to z innych powodów.

W strukturze świadczeń o charakterze pieniężnym z zakresu pomocy społecznej za 2014 r. dominują zasiłki: okresowy (wydano ponad 1 mln zł) i stały (ponad 270 tys. zł) oraz dodatki mieszkaniowe (ponad 281 tys. zł). Natomiast w przeliczeniu na 1 osobę korzystającą, najwięcej środków przeznaczono na opłacenie pobytu 9 mieszkańców gminy w DPS-ach na terenie innych gmin. Oprócz świadczeń z pomocy społecznej, gmina przekazała znaczną ilość wsparcia w ramach zasiłków rodzinnych, świadczeń i zasiłków opiekuńczych oraz funduszu alimentacyjnego. Ogółem w 2014 r. gmina przeznaczyła na świadczenia z zakresu pomocy społecznej ponad 6,5 mln zł.

Struktura i wysokość świadczeń potwierdzają niejako, iż dominującymi problemami społecznymi w gminie są ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz niezaradność życiowa. Uwagę zwraca znaczna grupa 66 osób, które otrzymują zasiłek stały, a także duża liczba osób korzystających z zasiłków okresowych (428 rodzin). Niepokojąco duża jest również liczba osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych, a także ze wsparcia funduszu alimentacyjnego. To znaczy, że wielu rodziców uchyla się od obowiązku łżenia środków na opiekę i wychowanie swoich dzieci. Największa wartość świadczeń była jednak udzielana w ramach świadczeń rodzinnych (ponad 872 tys. zł), mających na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

Podsumowując, na terenie Gminy Mrągowo duża liczba rodzin i osób samotnie gospodarujących funkcjonuje dzięki częściowemu, a niekiedy całkowitemu wsparciu państwa (gminy). To znaczy, że ich dochód pochodzi w pewnej części albo nawet w całości ze środków publicznych.

2.5.5. Kultura

Podstawową instytucją kultury jest Biblioteka Publiczna Gminy Mrągowo w Kosewie, która funkcjonuje od 1956 r. W skład placówki wchodzi także filie w Szestnie i Wyszemborku. Ogółem księgozbiór biblioteki liczy prawie 21 tys. woluminów. Biblioteka zatrudnia 4 osoby (w przeliczeniu na pełne etaty 2,5), z czego 3 osoby na stanowiskach bibliotekarskich (2 etaty).

Biblioteka organizuje wiele imprez o charakterze kulturalnym: spotkania autorskie, wystawy, konkursy, lekcje biblioteczne, itp.

Tabela 17 przedstawia dane dotyczące biblioteki i filii w gminie Mrągowo.

Tabela 17. Biblioteki w gminie Mrągowo

Rodzaj	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014
biblioteki i filie	ob.	3	3	3	3	3
pracownicy bibliotek	osoba	4	5	4	4	4
księgozbiór	wol.	22264	21609	21674	21849	21247
czytelnicy w ciągu roku	osoba	567	607	628	633	641
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	9146	8678	9672	10138	10460
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	1	1	1	1	1
komputery podłączone do Internetu	szt.	9	13	15	13	11
komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników	szt.	8	10	12	11	9
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	2617	2631	2652	2649	2660
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	2835,5	2737,7	2724,2	2750,0	2662,9
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	72	77	79	80	81
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	16,1	14,3	15,4	16,0	16,3

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Pomimo spadającej liczby książek, wzrasta liczba czytelników – zarówno w liczbach bezwzględnych, jak i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W okresie 2010-2014 systematycznie rosła również liczba wypożyczeń.

Biblioteki są wyposażone w komputery z dostępem do Internetu, z których mogą korzystać czytelnicy. Jednak część z nich to przestarzałe urządzenia, wymagające wymiany.

Budynki filii bibliotecznych wymagają remontu.

Funkcje instytucji kultury pełnią również szkoły, w których odbywają się imprezy o charakterze kulturalnym. Ponadto, na terenie gminy funkcjonuje sieć świetlic wiejskich, które oprócz pełnienia funkcji miejsca spotkań lokalnych społeczności, służą także organizacji imprez kulturalnych.

Mieszkańcy korzystają także z oferty kulturalnej miasta Mrągowo.

2.5.6. Sport

Działalnością sportową na terenie gminy Mrągowo zajmuje się przede wszystkim Gminny Klub Sportowy Sałęt Boże. Stowarzyszenie posiada osobowość prawną (jest wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego). Stowarzyszenie działa zgodnie z zatwierdzonym Statutem.

Głównym celem GKS Sałęt Boże jest rozwój kultury fizycznej na terenie gminy Mrągowo, w tym wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Na realizację w/w zadań GKS Sałęt Boże otrzymuje dotację z budżetu gminy. Ponadto, dotację na krzewienie kultury fizycznej otrzymują: Mrągowskie Stowarzyszenie Rowerowe, Mrągowski Klub Aikido i Samoobrony, Stowarzyszenie Kultury Fizycznej As Mrągowo.

Gmina organizuje wiele imprez sportowo-rekreacyjnych. Dla przykładu, w 2014 r. zorganizowano lub dofinansowano następujące imprezy:

- narciarski sylwester,
- puchar Trzech Gór dziennikarzy,
- puchar Wójta w narciarstwie,
- puchar Family Cup,
- puchar G4W,
- środowiskowe zawody wędkarskie,
- sportowiec roku,
- udział w VIII Halowych Igrzyskach Wsi,
- turniej tenisa stołowego o puchar „Gazety Olsztyńskiej”,
- letnie igrzyska wsi,
- turnieje piłki nożnej,
- dożynki gminne,
- turniej piłki plażowej,
- turnieje strzeleckie,
- impreza sportowo-rekreacyjna w Grabowie,
- udział w Ogólnopolskich Zawodach Sportowych na Westerplatte,
- organizacja imprezy „Zumba”.

W gminie działa również Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Marcinkowo”. Główna sekcją sportową jest sekcja zapasów w stylu wolnym. Mankamentem sportu szkolnego jest fakt, że w szkołach brak jest sal gimnastycznych z prawdziwego zdarzenia – są to sale (korytarze) zaadaptowane do prowadzenia lekcji wychowania fizycznego.

Na terenie gminy istnieje 10 boisk sportowych, z czego 7 jest w dobrym i bardzo dobrym stanie technicznym – są to boiska wielofunkcyjne (Tabela 18).

Tabela 18. Boiska sportowe w gminie Mrągowo

Lp.	Miejscowość	Sposób wykorzystania	Właściciel/ zarządzający	Rok budowy/ modernizacji
1.	Boże	rozgrywki	Gmina Mrągowo	-
2.	Zalec	rozgrywki	Gmina Mrągowo	2012
3.	Muntowo	rozgrywki	Gmina Mrągowo	2011
4.	Szestno	rozgrywki	Gmina Mrągowo	2013
5.	Polska Wieś	rozgrywki	Gmina Mrągowo	2013
6.	Krzywe	rozgrywki	Gmina Mrągowo	2013
7.	Kosewo	rozgrywki	Gmina Mrągowo	2013
8.	Grabowo	rozgrywki	Gmina Mrągowo	-
9.	Wyszembork	rozgrywki	Gmina Mrągowo	-
10.	Rydwagi	rozgrywki	Gmina Mrągowo	2013

źródło: dane gminy

Najważniejszym (komercyjnym) obiektem sportowo-rekreacyjnym w gminie Mrągowo jest Całoroczny Ośrodek Sportowy Góra Czterech Wiatrów, który jest wykorzystywany zarówno zimą, jak i latem.

Oferta zimowa to:

- 5 tras zjazdowych,
- 3 wyciągi (w tym 2 orczykowe),
- snow park,
- wypożyczalnia sprzętu narciarskiego i snowboardowego,
- serwis narciarski,
- nauka jazdy na nartach,
- sztuczne naśnieżanie,
- trasy biegowe,
- tor saneczkowy.

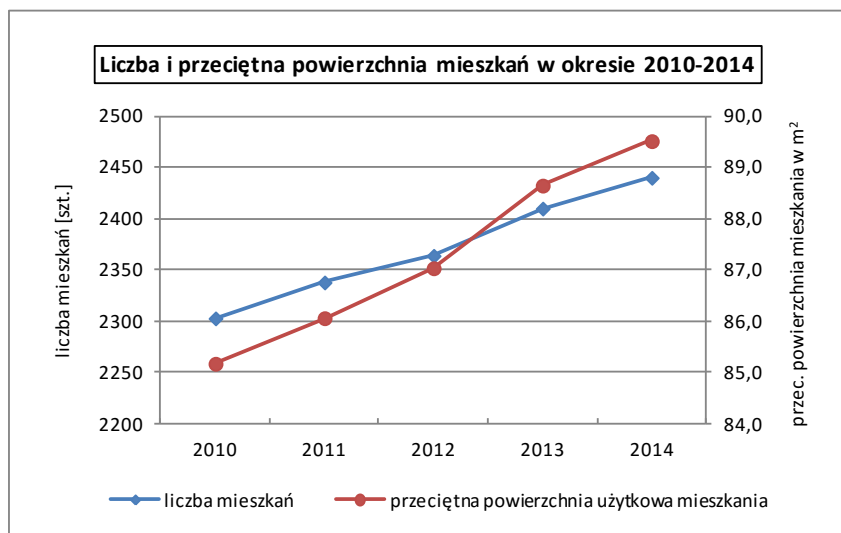
W ofercie letniej znajduje się:

- wypożyczalnia rowerów górskich, miejskich, quadów,
- wypożyczalnia sprzętu wodnego.

Podsumowując: działalność sportowa na terenie gminy Mrągowo jest średnio rozwinięta, zarówno pod względem stworzenia odpowiednich warunków do uprawiania sportu, jak i uczestnictwa mieszkańców w sporcie. Najważniejszym obiektem sportowo-rekreacyjnym jest Góra Czterech Wiatrów.

2.5.7. Zasoby mieszkaniowe

Wg danych GUS w 2014 r. na terenie gminy Mrągowo znajdowało się ogółem 2 440 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 218 415 m², co daje przeciętną powierzchnię 1 mieszkania 89,5 m² (więcej niż przeciętnie na terenach wiejskich powiatu mrągowskiego i województwa warmińsko-mazurskiego). W ostatnich latach rosła zarówno liczba mieszkań, jak i ich przeciętna powierzchnia (Rys. 27).

Rys. 27

Mieszkania w gminie Mrągowo są stosunkowo dobrze wyposażone w instalacje (Tabela 19). W tym przypadku gmina wypada lepiej zarówno na tle województwa (brano pod uwagę tylko dane dla terenów wiejskich). Natomiast na tle terenów wiejskich powiatu mrągowskiego wskaźniki dla gminy kształtują się nieco poniżej średniej dla wyposażenia w wodociąg, ustęp spłukiwany i łazienkę, lepiej od średniej powiatowej wypada wyposażenie w centralne ogrzewanie.

Tabela 19. Wskaźniki wielkości i wyposażenia mieszkań w 2014 r.

Wyszczególnienie	Gmina Mrągowo	Powiat mrągowski (tereny wiejskie)	Województwo warmińsko- mazurskie (tereny wiejskie)
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	89,51	85,33	80,54
Odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg	92,4%	94,2%	91,8%
Odsetek mieszkań wyposażonych w ustęp spłukiwany	88,8%	90,8%	86,5%
Odsetek mieszkań wyposażonych w łazienkę	85,6%	87,5%	81,7%
Odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	82,3%	79,9%	69,1%

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Część zasobów mieszkaniowych pozostaje w posiadaniu gminy. W 2014 r. gmina posiadała 36 mieszkań, z czego 7 to lokale socjalne. W roku 2014 mieszkańcy złożyli 27 wniosków o przyznanie lokalu komunalnego. Ponadto 13 osób oczekiwało na przyznanie lokalu socjalnego. Część mieszkań w gminie jest nadal przeludniona, żyją w nich rodziny z drugiego, a nawet trzeciego pokolenia, czasami bez dostatecznych warunków sanitarnych.

2.5.8. Komunikacja publiczna

Komunikacja publiczna w gminie Mrągowo jest realizowana wyłącznie przez transport drogowy. Istniejąca na terenie gminy linia kolejowa została wyłączona z eksploatacji.

Komunikacja drogowa

Komunikację drogową na terenie gminy zapewnia przedsiębiorstwo Mobilis sp. z o.o. w ramach dwóch struktur:

- PKS Mrągowo, autobusy tego przewoźnika zapewniają dojazd połączeniami pospiesznymi lub przyspieszonymi do Mrągowa, Olsztyna, Kętrzyna, Giżycka, Rynu, a także połączeniami zwykłymi do Mrągowa, Mikołajek, Biskupca, Reszła, oraz pomiędzy miejscowościami na terenie gminy. Przystanki znajdują się w następujących miejscowościach: Bagienice Małe, Boże, Boża Wólka, Budziska, Dobroszewo, Gązwa, Grabowo, Gronowo, Karwie, Kiersztanowo, Kosewo, Krzywe, Lembruk, Marcinkowo, Mierzejewo, Młynowo, Muntowo, Polska Wieś, Probark, Popowo Salęckie, Ruska Wieś, Rydwągi, Sądry, Szczerzbowo, Szestno, Uźranki, Wyszembork, Wierzbowo, Zalec.
- Komunikacja miejska miasta Mrągowa zapewnia dojazd do Mrągowa z Marcinkowa (linia nr 1 i 2), Nikutowa (linia nr 3 i 4) i Polskiej Wsi (linia nr 2 i 3).

Problemem komunikacji jest przede wszystkim koszt takiego transportu. Problemem jest też likwidowanie przez przewoźników nierentownych połączeń, które jednak często stanowią dla mieszkańców jedyną możliwość dojazdu do większego ośrodka (do lekarza, do Urzędu Gminy, itp.).

2.5.9. Administracja

Urząd Gminy Mrągowo znajduje się w Mrągowie, przy ul. Królewieckiej 60a. Jest to dogodna dla mieszkańców lokalizacja – miasto Mrągowo jest położone centralnie w stosunku do terenu gminy i jest stosunkowo dobrze skomunikowane (z zastrzeżeniem problemów przedstawionych w poprzednim rozdziale).

W strukturze Urzędu Gminy działają następujące referaty i stanowiska:

1. Referat Planowania i Finansów.
Do zadań Referatu Planowania i Finansów należy m.in.:

- przygotowywanie materiałów niezbędnych do uchwalenia budżetu Gminy,
 - udzielanie pomocy Wójtowi w wykonywaniu budżetu Gminy,
 - zapewnianie obsługi finansowo-księgowej i kasowej Urzędu,
 - uruchamianie środków finansowych dla poszczególnych dysponentów budżetu,
 - sprawowanie kontroli i nadzoru nad gospodarką finansową gminnych jednostek organizacyjnych,
 - prowadzenie ewidencji mienia komunalnego,
 - prowadzenie ksiąg rachunkowych,
 - przygotowywanie sprawozdań finansowych,
 - prowadzenie spraw związanych z wymiarem i poborem podatków i opłat lokalnych, podatku rolnego i leśnego oraz innych podatków i opłat pozostających w zakresie właściwości Gminy.
2. Referat Rolnictwa, Kształtowania Środowiska i Gospodarki Komunalnej.
Zadania Referatu Rolnictwa, Kształtowania Środowiska i Gospodarki Komunalnej są w szczególności związane z:
- gospodarowaniem i zarządzaniem mieniem komunalnym,
 - z zakresu nazw miejscowości i obiektów fizjograficznych,
 - prowadzeniem spraw związanych z zarządzaniem drogami gminnymi,
 - prowadzeniem spraw związanych z ochroną środowiska i rolnictwem,
 - prowadzeniem spraw z dziedziny gospodarki komunalnej i lokalowej.
3. Referat Inwestycji, Planowania Przestrzennego i Pozyskiwania Środków:
Do zadań Referatu Inwestycji, Planowania Przestrzennego i Pozyskiwania Środków należą:
- zadania z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego,
 - sprawy z zakresu inwestycji i budownictwa (planowanie, realizacja, nadzór),
 - pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację inwestycji.
4. Referat Organizacyjno – Administracyjny
Do zadań Referatu Organizacyjno – Administracyjnego należy:
- prowadzenie spraw obywatelskich i społecznych,
 - prowadzenie spraw obronnych i zarządzania kryzysowego,
 - ewidencja działalności gospodarczej,
 - prowadzenie spraw z zakresu ochrony przeciwpożarowej,
 - zapewnienie obsługi organizacyjnej Wójtowi, Zastępcy Wójta i Sekretarzowi oraz sprawy kancelaryjno-techniczne,
 - zapewnienie obsługi administracyjnej Rady i jej komisji oraz sprawy kancelaryjno-techniczne,
 - administracyjno-gospodarcza oraz informatyczna obsługa Urzędu,
 - prowadzenie spraw osobowych pracowników Urzędu,
 - wykonywanie zadań związanych z ochroną zdrowia,
 - wykonywanie zadań związanych z kulturą i sztuką oraz kulturą fizyczną, wypoczynkiem i rekreacją,
 - promocja oraz kreowanie rozwoju Gminy.
5. Radca Prawny
Do zadań Radcy Prawnego należy wykonywanie obsługi prawnej Urzędu oraz Gminy.

Gmina Mrągowo prowadzi stronę internetową Biuletynu Informacji Publicznej:
oraz nowy: <http://bip.gminamragowo.net/>

Gmina nie prowadzi strony internetowej informacyjnej dla mieszkańców gminy i innych zainteresowanych.

Część spraw mieszkańcy mogą załatwić za pośrednictwem platformy e-PUAP (Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej). Jednak konieczne jest rozszerzenie zakresu spraw możliwych do obsługi przez internet.

Wiele zagadnień administracyjnych (zebrania wiejskie, kolportowanie istotnych informacji na temat wydarzeń gminnych, itp.) realizują sołtysi.

2.5.10. Bezpieczeństwo

O stan bezpieczeństwa na terenie gminy Mrągowo dbają:

- Komenda Powiatowa Policji w Mrągowie, której zadaniem jest egzekwowanie przestrzegania prawa i ściganie przestępców, jak również zapewnienie ochrony i pomocy w sytuacjach kryzysowych, zarówno wobec ludzi jak i mienia; w skład KPP wchodzi komórki służby kryminalnej (wydział kryminalny i wydział do walki z przestępczością przeciwko mieniu) oraz komórki służby prewencyjnej (wydział prewencji i wydział ruchu drogowego); teren gminy Mrągowo obsługuje jeden dzielnicowy;
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Mrągowie – walka z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami;
- jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej – zapobieganie pożarom i innym zagrożeniom, udział w akcjach ratowniczych w czasie pożarów i przy likwidacji innych zagrożeń miejscowych. Jednostki OSP znajdują się w następujących miejscowościach: Użranki, Wyszembork, Szestno, Gązwa, Grabowo, Wierzbowo (. Na terenie gminy Mrągowo do jednostek OSP należy 125 druhów. Cztery jednostki włączono do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Tabela 20. Dane dotyczące jednostek OSP w gminie Mrągowo

Lp.	Lokalizacja	Liczba druhów	Pojazdy	Liczba przeprowadzonych akcji gaśniczych / ratowniczych		
				2013	2014	2015
1	Użranki	30	Staroman	33	71	54
2	Wyszembork	20	Mercedes – szt. 2	21	18	15
3	Szestno	15	Star – szt. 2	33	23	34
4	Gązwa	15	Mercedes	1	1	1
5	Grabowo	25	Magirus-Mercedes	13	17	20
6	Wierzbowo	20	Mercedes-Lublin	21	37	39

źródło: dane gminy, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Z danych Komendanta Powiatowego Policji w Mrągowie wynika, że roku na terenie gminy Mrągowo przestępczość utrzymuje się na stałym, niskim poziomie, za wyjątkiem kradzieży, w tym kradzieży z włamaniem. Zauważalna jest tendencja wzrostu liczby kradzieży w sezonie wakacyjnym.

Statystykę przestępstw pospolitych, zaistniałych na terenie gminy Mrągowo przedstawia Tabela 21.

Tabela 21. Statystyka przestępstw pospolitych na terenie gminy Mrągowo

Rodzaj	Przestępstwa rozbójnicze	Bójki i pobicia	Kradzież cudzej rzeczy	Kradzież cudzej rzeczy poprzez włamanie	Uszczerbki na zdrowiu	Uszkodzenie mienia
2013 r.	1	0	3	3	0	2
2014 r.	0	1	17	6	0	8
2015 r.	0	1	18	14	1	3

źródło: dane KPP w Mrągowie, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Policjanci z KPP w Mrągowie, realizują również zadania w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. W roku 2015 do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 23 formularze „Niebieskiej Karty”. W chwili obecnej na terenie gminy Mrągowo prowadzonych jest 11 Niebieskich Kart, z których: 8 założono w 2015 roku, a pozostałe są kontynuowane z wcześniejszych lat.

Policjanci z KPP w Mrągowie, realizują również zadania w zakresie bezpieczeństwa drogowego. Liczba wypadków drogowych na terenie gminy utrzymuje się na stałym poziomie (4-5 rocznie). Znacząco wzrosła za to liczba kolizji. W 2015 r. zarejestrowano łącznie 108 zdarzeń: w tym 5 wypadków i 103 kolizje. Dla porównania, w 2013 r. na terenie gminy Mrągowo odnotowano łącznie 94 zdarzenia drogowe, w tym: 5 wypadków i 89 kolizji.

W 2015 r. odnotowano także liczne przypadki kierowania w stanie nietrzeźwości. Od roku 2013 można zaobserwować lekką tendencję spadkową, jednak w dalszym ciągu odnotowuje się zbyt wiele takich zdarzeń (2013 r.: 32, 2014 r.: 29, 2015 r.: 25).

2.5.11. Potrzeby mieszkańców zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych

W trakcie opracowywania „Strategii...” zebrano od mieszkańców propozycje działań, których realizację mieszkańcy uznali za najbardziej celową w okresie objętym programowaniem strategicznym. Za pośrednictwem sołtysów zgromadzono uwagi z wszystkich 31 sołectw gminy Mrągowo.

W dalszym ciągu mieszkańcom najbardziej doskwierają braki infrastrukturalne. Najważniejsze dla mieszkańców są:

- Remonty, modernizacje i przebudowy dróg – potrzebę tę zgłosili mieszkańcy 23 sołectw.
- Budowa chodników, modernizacja i remonty przystanków autobusowych – potrzebę tę zgłosili mieszkańcy 21 sołectw.
- Budowa kanalizacji sanitarnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków – potrzebę tę zgłosili mieszkańcy 15 sołectw.

Ponadto, mieszkańcy 3 sołectw postulują budowę sieci wodociągowej. Ważne dla mieszkańców jest również oświetlenie wsi.

Bardzo ważna dla mieszkańców jest infrastruktura sportowa i rekreacyjna: boiska sportowe, place zabaw, siłownie na wolnym powietrzu, plaże, a nawet hale sportowe. Potrzebę budowy lub modernizacji takiej infrastruktury dostrzegają mieszkańcy aż 25 sołectw.

Ważne są również miejsca spotkań mieszkańców: świetlice wiejskie, wiaty w plenerze, itp. Budowy albo remontu (adaptacji) i wyposażenia takich miejsc chcą mieszkańcy 22 sołectw. Mieszkańcy chcą też większej dbałości o estetykę wsi (nasadzenia roślin, modernizacje parków).

Mieszkańcy 3 sołectw dostrzegają potrzebę budowy szerokopasmowej sieci internetowej, jak również wyposażenie świetlic w komputery z dostępem do internetu.

Mieszkańcy gminy Mrągowo wskazują też na potrzebę uporządkowania (czasami renowacji i zagospodarowania) miejsc dla nich ważnych (starych cmentarzy, przydrożnych krzyży, kaplic, itp.).

Ze spraw związanych z kulturą mieszkańcy dostrzegają potrzebę doposażenia i – w niektórych przypadkach – remontu bibliotek.

Dla części mieszkańców ważna jest opieka nad ludźmi starszymi – postulują utworzenie Dziennego Domu Pobytu Seniorów.

Podsumowując: wydaje się, że najważniejszą sprawą w odczuciu mieszkańców gminy Mrągowo jest stworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych w gminie. Natomiast nie stanowią dla nich problemu zagadnienia związane z aktywnością społeczną, budowaniem więzi i kapitału społecznego. Może to jednak świadczyć o tym, że mieszkańcy nie dostrzegają wpływu tych zagadnień na jakość życia w gminie Mrągowo.

3. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

3.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Trzecia fala nowoczesności. Polska 2030”

(cytowane za w/w dokumentem)

Celem głównym dokumentu „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Z diagnozy strategicznej wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie:

- I. konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji),
- II. równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji),
- III. efektywności i sprawności państwa (efektywności).

W każdym z obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe (od dwóch do czterech w zależności od obszaru). Cele strategiczne uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Przy każdym z tych kierunków określony został cel do realizacji. Zebrane razem służą nowatorskiemu i niestandardowemu przedstawieniu zadań stojących przed administracją publiczną – przede wszystkim rządem, ale także samorządami – które należy zrealizować, aby poprawić jakość życia mieszkańców Polski.

Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

- I. W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
 - i. **Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna**
 - ii. **Polska Cyfrowa**
 - iii. **Kapitał ludzki**
 - iv. **Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko**
- II. W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
 - v. **Rozwój regionalny**
 - vi. **Transport**
- III. W obszarze efektywności i sprawności państwa:
 - vii. **Kapitał społeczny**
 - viii. **Sprawne państwo**

W obszarze **innowacyjnej gospodarki i kreatywności indywidualnej** cele i kierunki interwencji obejmują zagadnienia związane z pobudzaniem innowacyjności, efektywności gospodarki i kreatywności ludzi. Przede wszystkim dotyczą edukacji – od wczesnej opieki przedszkolnej po szkolnictwo wyższe i procesy uczenia się przez całe życie. Dotyczą także badań i nauki. Ważne jest też tworzenie instrumentów inżynierii finansowej i wzmacnianie instytucji otoczenia biznesu służących przedsiębiorcom w Polsce. Istotnym elementem działań na rzecz przedsiębiorców powinna być poprawa sprawności funkcjonowania administracji państwowej oraz zniesienie barier legislacyjnych i administracyjnych blokujących lub spowalniających rozwój firm.

Istotność drugiego elementu tego obszaru strategicznego – **Polska Cyfrowa** – wynika z konieczności przyspieszenia w Polsce przemian technologicznych. Przede wszystkim niezbędne są inwestycje infrastrukturalne w szerokopasmowy Internet dostępny dla wszystkich. To zwiększy szanse rozwoju obszarów peryferyjnych, przyczyniając się do równoważenia terytorialnego rozwoju. Drugim elementem są działania na rzecz zwiększania potrzeb używania Internetu poprzez rozwój e-usług oraz e-gospodarki i wzrost sprawności państwa. Kluczowe będzie podejście w ramach zintegrowanej informatyzacji, opartej na logicznym i skutecznym obiegu informacji, wprowadzeniu zasad zarządzania procesowego, neutralności technologicznej państwa oraz efektywności kosztowej. Jeżeli te warunki zostaną spełnione, będzie można także działać na rzecz trzeciego elementu Polskiej Cyfrowej, jakim jest zwiększenie kompetencji cyfrowych społeczeństwa, zapobiegających nowym typom wykluczeń, np. osób starszych nieużywających obecnie Internetu.

Trzeci obszar – **kapitał ludzki** – obejmuje opis tych celów i kierunków interwencji, które są powiązane z systemem ochrony zdrowia oraz zapewnieniem spójności społecznej – edukacją i transferem absolwentów na rynek pracy oraz samą aktywnością zawodową. Dłuższa aktywność zawodowa połączona z efektywnym systemem ochrony zdrowia, w tym profilaktyki oraz rehabilitacji, pozwoli zmniejszyć ryzyko utraty potencjałów osób starszych oraz zwiększy udział osób niepełnosprawnych np. w rynku pracy. Lepszemu dostosowaniu do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy będzie służył system edukacji, w tym uczenie się przez całe życie dostosowane do poszczególnych etapów życia i kariery Polaków.

Ważnym z punktu widzenia bezpieczeństwa Polski, ale także udziału w światowych procesach, jest **obszar bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrony środowiska**. Ważnym z punktu widzenia uczestnictwa w UE jest modyfikacja i coraz szersze wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii (tak aby ich udział w gospodarce stawał się coraz większy), ograniczenie wykorzystania węgla oraz dbałość o stan środowiska w Polsce. Te działania wiążą się także z potrzebą zapewnienia obywatelom bezpieczeństwa w przypadku nagłych zjawisk przyrodniczych czy zmian klimatycznych.

W kolejnych obszarach, które składają się na drugi obszar strategiczny DSRK – równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski, podkreślana jest istotność równomiernego **rozwoju regionalnego**. W przypadku rozwoju regionalnego, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju rozwija i modyfikuje model polaryzacyjno-dyfuzyjny równoważenia rozwoju i zastępuje go modelem terytorialnego równoważenia rozwoju (dyfuzji). Wskazuje na szansę związaną z nowym rozumieniem europejskiej polityki spójności, jako narzędzia służącego rozwojowi regionalnemu, oraz na **system transportowy** jako klucz – techniczny – do zapewnienia dostępności, spójności oraz rozwoju poszczególnych regionów. Strategia nie rezygnuje z zaproponowanego w modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnym rozwoju metropolii jako klucza do konkurencji światowej i europejskiej Polski. W większym stopniu podkreśla jednak istotność mechanizmów włączających obszary wciąż peryferyjne do światowej gry sił.

Trzeci obszar strategiczny – efektywności i sprawności państwa, składa się z dwóch części. Pierwsza z nich – **kapitał społeczny**, to zestaw kierunków interwencji służący osiągnięciu celu, jakim jest wzrost społecznego kapitału rozwoju. Jednym ze zdiagnozowanych problemów jest brak zaufania ludzi do siebie oraz do instytucji publicznych. Na stosunki społeczne wpływa także brak zaufania instytucji do ludzi. Kierunki interwencji służą poprawie jakości kompetencji społecznych i obywatelskich Polaków (zwiększeniu zdolności do współpracy), wzrostowi aktywności i partycypacji obywatelskiej, aktywności kulturalnej oraz wzmocnieniu potencjału kreatywnego Polski – przemysłów kulturowych i kreatywnych.

Z punktu widzenia obecności Polski w świecie ważne jest także podkreślenie istotności działań na rzecz współpracy międzynarodowej i ponadregionalnej. Kierunki interwencji obejmują tak zróżnicowane działania jak: wprowadzenie nowych programów edukacji obywatelskiej do szkół, ułatwienia w finansowaniu organizacji pozarządowych, zmianę formuły działania Państwowej Komisji Wyborczej, a nawet cyfryzację zasobów kultury i rozszerzenie tradycyjnych ról instytucji kultury. Kierunki interwencji obejmują także rozwój mediów publicznych oraz wzmacnianie kompetencji językowych Polaków.

Efektywność administracji, wymiaru sprawiedliwości oraz spójność i stabilność stanowionego prawa stanowią nie tylko wyzwania rozwojowe, ale także warunki zapewnienia tego rozwoju w tak istotnych obszarach jak: wzmacnianie kapitału ludzkiego, rozwój przedsiębiorczości czy dbałość o kapitał społeczny. Dla **sprawności państwa** najważniejsze jest zrealizowanie czterech zaleceń:

- I. pomocności państwa, które zapewnia ludziom realizację praw i swobód obywatelskich, dba o ich niczym nieskrępowaną kreatywność, niezależność działania (w aktywności gospodarczej, publicznej, społecznej), ale jednocześnie szanuje ich prywatność,
- II. przyjazności państwa, które zmienia formułę działania na bardziej otwartą, opartą na dwustronnej komunikacji,
- III. partycypacyjności państwa, które zapewnia dostęp do wiedzy, gwarantuje możliwość udziału w sprawowaniu władzy poprzez konsultacje i debatę publiczną,
- IV. przejrzystości państwa, które nie tylko podejmuje decyzje, ale również tłumaczy je w sposób przejrzysty i zrozumiały dla wszystkich obywateli.

Ważnym elementem zmian powinno być, zgodnie z zasadą pomocniczości, zapewnienie swobody obywatelom i samorządom terytorialnym, dobra współpraca administracji rządowej z nimi, deregulacja sprzyjająca postawom przedsiębiorczym i kreatywnym oraz zapewnienie wysokiej jakości stanowionego prawa.

3.2. Strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025” została przyjęta uchwałą Nr XXVIII/553/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 czerwca 2013 r. Celem głównym Strategii województwa jest:

Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy

W „Strategii...” sformułowano 4 cele strategiczne:

1. **wzrost konkurencyjności gospodarki**, który zawiera najważniejsze zagadnienia na styku gospodarka – społeczeństwo;
2. **wzrost aktywności społecznej** – zawiera cele operacyjne ze sfery społeczeństwo – sieci;
3. **wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych** – ukierunkowanych głównie na sferę gospodarczą, dlatego znajduje się na styku gospodarki i nowoczesnych sieci;
4. **nowoczesna infrastruktura rozwoju** – ten cel najsilniej wpływa na realizację wszystkich pozostałych celów strategicznych, dlatego umieszczony jest w centralnej części układu celów.

Każdy z celów strategicznych będzie realizowany przez przyporządkowane mu cele operacyjne. Pierwszy cel strategiczny: wzrost konkurencyjności gospodarki, będzie wynikiem realizacji działań w ramach trzech celów operacyjnych:

- wzrostu konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji (inteligentne specjalizacje omówiono w dalszej części);
- wzrostu innowacyjności firm;
- wzrostu liczby miejsc pracy.

Drugi cel strategiczny: wzrost aktywności społecznej, będzie następował wskutek realizacji dwóch celów operacyjnych:

- rozwój kapitału społecznego (np. działania w następujących obszarach: edukacja obywatelska, organizacje pozarządowe, system edukacji i instytucje kultury);
- wzrost dostępności i jakości usług publicznych (np. działania w następujących obszarach: edukacja formalna i pozaformalna, opieka zdrowotna, profilaktyka i wsparcie potrzebujących, instytucje kultury i organizacje pozarządowe, policja i straż pożarna).

Trzeci cel strategiczny: wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych, będzie następował wskutek realizacji dwóch celów operacyjnych:

- doskonalenie administracji (np. działania w następujących obszarach: e-administracja, jakość funkcjonowania administracji, wizerunek administracji);
- intensyfikacja współpracy międzyregionalnej (np. działania w następujących obszarach: współpraca z regionami bałtyckimi, z regionami sąsiadującymi z Warmią i Mazurami oraz w ramach realizacji Strategii Rozwoju Polski Wschodniej, z województwem mazowieckim, w tym z Warszawą, z obwodem kaliningradzkim FR, z innymi regionami partnerskimi).

Czwarty cel strategiczny: nowoczesna infrastruktura rozwoju, będzie realizowany przez następujące trzy cele operacyjne:

- zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności (np. działania w następujących obszarach: infrastruktura teleinformatyczna, inwestycje drogowe, infrastruktura kolejowa, itp.);
- dostosowana do potrzeb sieć nośników energii (np. działania w następujących obszarach: sieć gazowa, energetyczna, ciepłownicza, **wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i węglowodorów lupkowych**);
- poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego (np. działania w następujących obszarach: zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego).

Obszary Strategicznej Interwencji wyznaczone w Strategii ...

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) odzwierciedlają potencjały i problemy rozwojowe w układzie terytorialnym, które są przedmiotem zainteresowania Strategii. OSI dotyczą zarówno obszarów o szczególnym potencjale rozwojowym, jak i tych, które wymagają troski ze względu na występujące zapóźnienia.

Wyznaczenie OSI wynika z idei koncentracji interwencji na określonych zagadnieniach w ściśle zdiagnozowanej przestrzeni. Konsekwencją wyznaczenia OSI jest terytorialne podejście do Programów Operacyjnych realizowanych przez Samorząd Województwa.

W toku prac nad Strategią wyróżniono 9 takich obszarów. Gmina Mrągowo znajduje się w obrębie dwóch OSI:

1. Tygrys warmińsko-mazurski;
6. Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;

Fakt włączenia gminy do OSI faworyzuje ją w zakresie realizacji działań przypisanych danemu OSI (np. w RPO), lecz nie wyklucza udziału np. gmin sąsiednich. Udział ten będzie możliwy w przypadku uzasadnionej współpracy dla rozwiązywania problemów, które występują w gminach „przypisanych” do OSI.

TYGRYS WARMIŃSKO-MAZURSKI

Kryterium wyboru: położenie ośrodka gminnego w odległości maksymalnie 15 km od drogi nr 7 lub nr 16.

Oczekiwane efekty interwencji: dynamizacja procesów gospodarczych, rozwój współpracy sieciowej – w tym w zakresie innowacyjności, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, wzrost jakości życia, wzrost kooperacji krajowej i międzynarodowej.

OBSZARY O SŁABYM DOSTĘPIE DO USŁUG PUBLICZNYCH

Kryterium wyboru: statystyczne, bazujące na 11 wskaźnikach charakteryzujących usługi publiczne. Analizowane były następujące wskaźniki:

- czas dojazdu do ośrodka powiatowego w min. (2011);
- odsetek ludności korzystającej z kanalizacji (2010);
- liczba lekarzy na 1000 mieszkańców (2010) (wartości dla powiatów przypisano gminom);
- liczba osób na 1 łóżko w szpitalach ogółem (2010) (wartości dla powiatów przypisano gminom);
- liczba mieszkańców na 1 zakładu opieki zdrowotnej (2010);
- liczba mieszkańców na aptekę i punkt apteczny (2010);
- uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych (2010);
- uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach (2010);
- odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-6 lat (2010);
- liczba imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców (suma z lat 2007 i 2009);
- liczba kursów organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców (suma z lat 2007 i 2009).

Gmina Mrągowo została sklasyfikowana jako obszar o słabym dostępie do usług publicznych z bardzo wysoką intensywnością problemów.

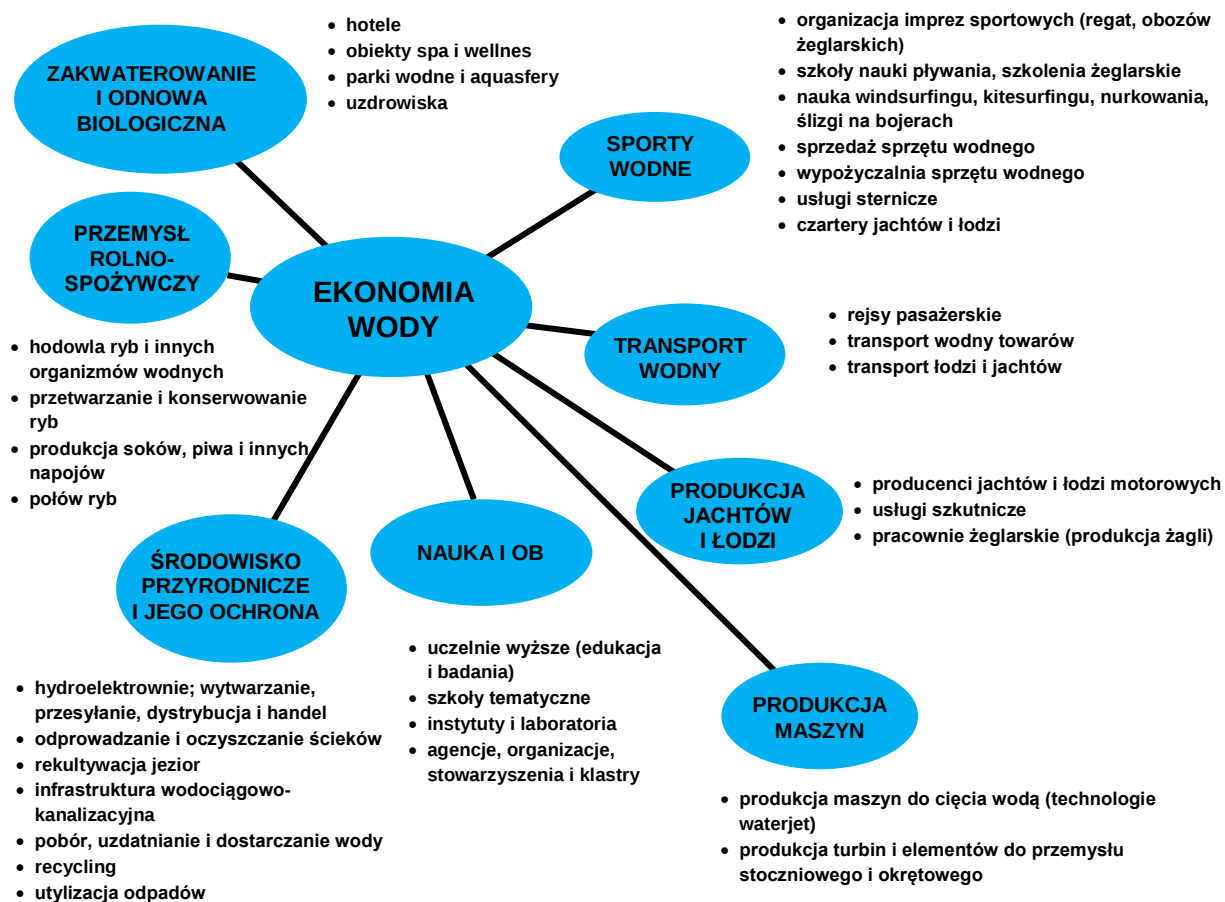
INTELIGENTNE SPECJALIZACJE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

W całej Unii Europejskiej trwa proces wyznaczania tzw. inteligentnych specjalizacji na poziomie regionów i krajów. W województwie wyróżniono trzy inteligentne specjalizacje: **ekonomia wody**; **żywność wysokiej jakości** oraz **drewno i meblarstwo**. Mają one swoją specyfikę, ale również część obszarów i problemów wspólnych. W gminie Mrągowo występują wszystkie trzy specjalizacje.

Ekonomia wody – specjalizacja bazuje na największych w Polsce zasobach wód powierzchniowych, wokół których rozwinęła się turystyka oraz szereg rodzajów działalności,

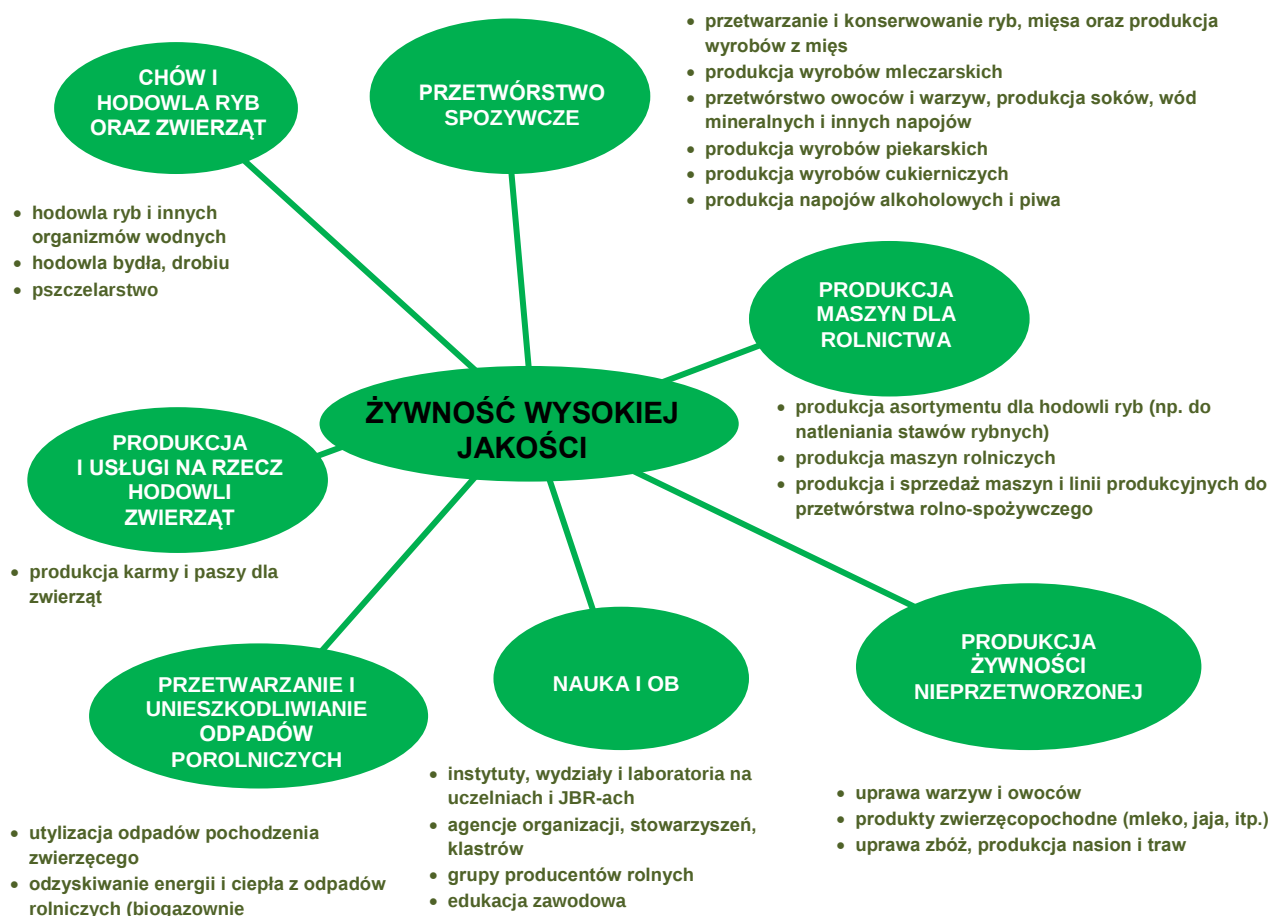
które mają również duży potencjał innowacyjny. Warmia i Mazury są znane z produkcji jachtów, łodzi, a także usług związanych z tą branżą. Istotnym czynnikiem rozwoju specjalizacji będzie silna pozycja zaplecza naukowego w obszarze produkcji żywności, ale powinno być wsparte w zakresie współpracy z producentami maszyn i urządzeń (wydziały techniczne). Rozwój specjalizacji wychodzi naprzeciw potrzebom ochrony środowiska, w czym region chce uzyskać znaczenie międzynarodowe.

Ekonomia wody – przykładowe elementy specjalizacji

Żywność wysokiej jakości – jest to specjalizacja bazująca na tradycyjnej już silnej pozycji rolnictwa w regionie (jeden z najwyższych wskaźników produktywności w Polsce). Wokół produkcji żywności region rozwinął bardzo silną specjalizację naukową, w której osiąga obecnie znaczące sukcesy międzynarodowe, która jest jednocześnie zapleczem badawczo-naukowym dla pojedynczych firm i klastrów. Specjalizacja ta opiera się na przemyśle rolnospożywczym i dynamicznym rozwoju rolnictwa lokalnego i tradycyjnym przetwórstwie żywności opartej o regionalne surowce i krótkie łańcuchy sprzedaży oraz produkcji żywności o projektowanych funkcjach. Odpowiada ona na potrzeby konsumentów związane z promowanym zdrowym stylem życia.

Żywność wysokiej jakości – przykładowe elementy specjalizacji

Drewno i meblarstwo – również ta specjalizacja jest silnie osadzona na tradycjach regionu, w którym sektor meblarski i szerokie wykorzystanie drewna rozwijało się jeszcze przed transformacją z 1989 r. Region posiada znaczące kompetencje w zakresie dostarczania surowców i półproduktów, ale przede wszystkim zlokalizowane są tu fabryki dostarczające produkty finalne. Ważnym elementem budowy specjalizacji będzie dalszy rozwój usług projektowych oraz budowanie marki województwa.

Drewno i meblarstwo – przykładowe elementy specjalizacji

3.3. Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 - Strategia

Strategia Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 powstała w 2014 r. w wyniku współpracy samorządów lokalnych skupionych wokół idei rozwoju i promocji Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. W pracach nad Strategią brali udział pracownicy urzędów: Miasta Giżycko, Gminy Giżycko, Gminy Mikołajki, Gminy Miłki, Miasta Mrągowo, **Gminy Mrągowo**, Gminy Orzysz, Gminy Pisz, Gminy Pozezdrze, Gminy Ruciane-Nida, Gminy Ryn i Gminy Węgorzewo, Powiatu Giżyckiego. Gminy te tworzą Obszar Funkcjonalny Krainy Wielkich Jezior Mazurskich.

Wizja rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich została sformułowana następująco:

Wielkie Jeziora Mazurskie nowoczesnym i zintegrowanym obszarem ludzi przedsiębiorczych.

- WJM nowoczesne – oznacza chęć realizacji tych funkcji WJM, które wymieniane są jako kierunkowe, nie tylko w skali kraju, ale również UE. Region nowoczesny, to region dostępny komunikacyjnie i otwarty na innowacje. Nowoczesność rozumiana jest również przez pryzmat edukacji na wysokim poziomie, a także inteligentnego wykorzystywania swoich zasobów. Oznacza to konieczność zrównoważonego podejścia do kwestii środowiskowych i wymogów nowoczesnej gospodarki. Dlatego miasta WJM będą odpowiadały na wyzwania konkurencji i oczekiwania pełnienia lokalnych i ponadlokalnych funkcji rozwojowych. W nawiązaniu do idei „Mazurskich Pereł” miasta WJM będą rozwijały swój potencjał resortów turystycznych w oparciu o nowoczesną ofertę dla możliwie szerokiego grona odbiorców. Funkcjonowanie resortów będzie wspierane, ale i wykorzystywane, przez pozostałe miejscowości na terenie WJM;
- WJM zintegrowane – integracja regionu może być rozpatrywana przez pryzmat technicznych powiązań komunikacyjnych, ale również przez więzi społeczne. Samorządy lokalne WJM chcą tworzyć region wewnętrznie dobrze skomunikowany, ponieważ wymagają tego rynki pracy oraz turyści zewnątrz, których aktywność w obszarze WJM powinna się zwiększać. Integracja przyczyni się do rozwoju współpracy biznesowej i instytucjonalnej, zwiększy również możliwości wykorzystywania zwiększonego ruchu turystycznego przez wszystkie gminy WJM. Obszar WJM będzie kojarzony jako jeden region turystyczny, w którym oferowana jest mieszanka atrakcji od turystyki typowo resortowej do przestrzeni ciszy i relaksu. Ważnym elementem integracji jest budowa tożsamości regionalnej i wzmacnianie więzi społecznych, które wymagają wspólnych działań. Dlatego Strategia będzie wspierała wszelkie formy współpracy, w tym zarówno na płaszczyźnie organizacji pozarządowych, jak i jednostek samorządu terytorialnego;
- WJM obszarem ludzi przedsiębiorczych – przedsiębiorczość wiąże się z innowacyjnością, otwartością na idee, zaradnością. Cechy te mogą być wspierane przez różne działania w obszarze edukacji, a także politykę prorozwojową samorządów. Jednocześnie należy skoncentrować się na likwidowaniu wszelkich barier rozwoju biznesu, które leżą w gestii samorządów lokalnych.

Cel główny określony jest następująco:

Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia.

Wzrost konkurencyjności obszaru WJM będzie odbywał się poprzez realizację czterech celów strategicznych:

1. Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej.
2. Konkurencyjna gospodarka.
3. Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna.
4. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze.

Strategia WJM przewiduje 6 kierunków działań, odpowiadających celom strategicznym.

Cel strategiczny *wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej* będzie realizowany przez dwa kierunki:

- nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój;
- integracja społeczna i budowa zaufania.

W ramach celu *konkurencyjna gospodarka* przewiduje się również dwa kierunki działań:

- przedsiębiorczość i zatrudnienie;
- regionalny produkt turystyczny Wielkich Jezior Mazurskich.

Pozostałe cele mają przypisane po jednym kierunku działań. Dla celu *spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna* są to:

- inwestycje komunikacyjne,

a dla celu *wysokiej jakości środowisko przyrodnicze*, obrany kierunek jest kontynuacją dotychczasowych prac w ramach realizacji projektu MASTERPLAN i został nazwany:

- MASTERPLAN II – czyste środowisko przyrodnicze i zasobne jeziora.

3.4. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze”

Gmina Mrągowo przystąpiła do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze” w 2015 r. Siedzibą Stowarzyszenia jest miasto Orzysz. Obszar działania Stowarzyszenia, obejmuje – poza gminą Mrągowo – następujące gminy: Gminę Pisz, Gminę Orzysz, Gminę Biała Piska, Gminę Ruciane-Nida, Gminę Mikołajki, Gminę Piecki, Gminę Sorkwity. Celem działalności Stowarzyszenia jest podnoszenie jakości życia mieszkańców i wspieranie zrównoważonego rozwoju obszaru LGD „Mazurskie Morze”.

W dniu 17 grudnia 2015 roku Walne Zebranie Członków LGD „Mazurskie Morze” uchwaliło strategiczne dokumenty związane z wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju 2014-2020.

Wizja LGD „Mazurskie Morze” sformułowana w Lokalnej Strategii Rozwoju brzmi następująco:

„Mazurskie Morze” to miejsce zamieszkane przez przedsiębiorczych i dumnych ze swojej ziemi i swojej pracy mieszkańców. Tutaj szanuje się przyrodę i pielęgnuje tradycje. Tutaj rolnicy i rybacy wytwarzają naturalną żywność zgodnie z tradycyjnymi przepisami. Tutaj przez okrągły rok przyjmuje się gości i turystów z Polski i zagranicy, by mogli aktywnie i ciekawie wypoczywać w kontakcie z piękną naturą i bogatą lokalną kulturą.

Cel ogólny 1 - Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia. Osiąganie tego celu następować będzie poprzez wsparcie realizacji operacji dofinansowanych z dwóch funduszy PROW 2014-2020 i PO RiM 2014-2020.

Cel szczegółowy 1.1 - Wspieranie przedsiębiorczości ukierunkowanej na tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury.

Cel szczegółowy 1.2 - Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm.

Cel ogólny 2 - Ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru.

Cel szczegółowy 2.1 Zrównoważony rozwój gospodarki rybackiej.

Cel szczegółowy 2.2. Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców

Cel ogólny 3 - Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania.

Cel szczegółowy 3.1 - Rozwój infrastruktury drogowej lokalnej.

Cel szczegółowy 3.2 - Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców.

Cel szczegółowy 3.3 - Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów

3.5. Środki unijne z perspektywy programowania 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-2020) jest głównym dokumentem służącym realizacji zapisów „Strategii rozwoju województwa” i kluczowym z punktu widzenia realizacji strategii rozwoju gospodarczego gminy Mrągowo. RPO WiM 2014-2020 wciela w życie nowe spojrzenie na kwestię rozwoju regionalnego poprzez tzw. podejście zintegrowane, szczególnie odnoszące się do obszarów strategicznych z punktu widzenia rozwoju regionu, wskazanych w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego”.

Osiągnięciu celów RPO WiM 2014-2020 służyć będzie 12 osi priorytetowych:

1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur;
2. Kadry dla gospodarki;
3. Cyfrowy region;

4. Efektywność energetyczna;
5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów;
6. Kultura i dziedzictwo;
7. Infrastruktura transportowa;
8. Obszary wymagające rewitalizacji;
9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych;
10. Regionalny rynek pracy;
11. Włączenie społeczne;
12. Pomoc techniczna.

Oś Priorytetowa **Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur** będzie realizować dwa cele tematyczne polityki spójności Unii Europejskiej, tj. „Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji”, z celami szczegółowymi:

- Zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej
- Wzrost innowacyjności firm w obszarach inteligentnych specjalizacji dzięki działalności badawczo-rozwojowej

oraz „Wzmacnianie konkurencyjności MŚP” w zakresie przewidzianym dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, z celami szczegółowymi:

- Lepsze warunki do rozwoju MŚP.
- Nowe modele biznesowe w przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego.
- Zwiększenie zastosowania innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach.

Oś Priorytetowa **Kadry dla gospodarki** będzie realizować cel tematyczny: „Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie”, z celami szczegółowymi:

- Zwiększenie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej w województwie warmińsko-mazurskim
- Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwój zindywidualizowanego podejścia do ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Podniesienie poziomu kompetencji i umiejętności osób dorosłych z grup defaworyzowanych w zakresie języków obcych, ICT oraz zarządzania projektem.
- Zwiększenie zatrudnialności uczniów szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w szczególności poprzez poprawę jakości kształcenia zawodowego.
- Dostosowanie kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych do potrzeb rynku pracy.

Oś Priorytetowa **Cyfrowy region** będzie realizować cel tematyczny: „Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK (technologii informacyjno-komunikacyjnych)”, z celem szczegółowym:

- Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w podmiotach świadczących usługi publiczne

Oś Priorytetowa **Efektywność energetyczna** będzie realizować cel tematyczny: „Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach”, z celami szczegółowymi:

- Zwiększony udział odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie energetycznym regionu.
- Zwiększona efektywność energetyczna w przedsiębiorstwach.

- Zwiększona efektywność energetyczna budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej.
- Poprawa zrównoważonej mobilności mieszkańców w miastach województwa i ich obszarach funkcjonalnych.
- Zwiększone wytwarzanie energii w wysokosprawnej kogeneracji.

Oś Priorytetowa **Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów** będzie realizować cel tematyczny: „Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami”, z celami szczegółowymi:

- Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie.
- Więcej oczyszczonych ścieków i lepsza jakość wody.
- Lepsze mechanizmy ochrony bioróżnorodności w regionie.

oraz cel tematyczny „Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem”, z celem szczegółowym:

- Zabezpieczenie regionu przed wystąpieniem i skutkami klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych.

Oś Priorytetowa **Kultura i dziedzictwo** będzie realizować cel tematyczny: „Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego”, z celami szczegółowymi:

- Więcej ludzi korzystających z oferty instytucji kultury budujących tożsamość regionalną w województwie.
- Zwiększona atrakcyjność turystyczna zasobów dziedzictwa naturalnego regionu.

Oś Priorytetowa **Infrastruktura transportowa** będzie realizować cel tematyczny: „Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej”, z celami szczegółowymi:

- Poprawa wewnętrznej dostępności transportowej województwa warmińsko-mazurskiego.
- Zwiększona dostępność kolejowa województwa warmińsko-mazurskiego.

Oś Priorytetowa **Obszary wymagające rewitalizacji** będzie realizować cel tematyczny: „Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem”, z celem szczegółowym:

- Lepsza jakość życia społeczności zamieszkujących obszary problemowe.

Oś Priorytetowa **Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych** będzie realizować cel tematyczny: „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją”, z celami szczegółowymi:

- Podniesienie jakości i skuteczności usług zdrowotnych
- Podniesienie jakości i skuteczności usług socjalnych.

oraz cel tematyczny „Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej”, z celami szczegółowymi:

- Lepsze warunki kształcenia zawodowego i wyższego dopasowane do potrzeb rynku pracy.
- Poprawione warunki edukacji ogólnokształcącej wspierającej umiejętności kluczowe uczniów.
- Zwiększona dostępność edukacji przedszkolnej.

Oś Priorytetowa **Regionalny rynek pracy** będzie realizować cel tematyczny: „Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników”, z celami szczegółowymi:

- Zwiększenie zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo (zwłaszcza długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, powyżej 50 roku życia, niskow kwalifikowanych i kobiet).
- Wzrost liczby przedsiębiorstw zdolnych do funkcjonowania na rynku.
- Wzrost liczby wejść i powrotów na rynek pracy wśród osób pełniących funkcje opiekuńcze.
- Wzmocnienie kompetencji pracowników i pracodawców z sektora MŚP.
- Niwelowanie skutków negatywnych zmian gospodarczych poprzez działania outplacementowe.
- Zmniejszenie poziomu dezaktywacji zawodowej ze względu na chorobę lub niepełnosprawność.

Oś Priorytetowa **Włączenie społeczne** będzie realizować cel tematyczny: „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją”, z celami szczegółowymi:

- Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno-zawodowej.
- Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych.
- Zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
- Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój ekonomii społecznej.

Oprócz współfinansowania realizacji zadań przy współudziale środków z RPO WiM 2014-2020, możliwe będzie skorzystanie z krajowych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Infrastruktura i Środowisko, Inteligentny Rozwój, Wiedza Edukacja Rozwój, Polska Cyfrowa, Polska Wschodnia.

4. ANALIZA SWOT

Poniżej przedstawiono analizę mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń z punktu widzenia rozwoju gminy Mrągowo.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Dogodne położenie gminy Mrągowo, zarówno w kontekście lokalnym (lokalizacja ośrodka miejskiego - miasta Mrągowo - centralnie w stosunku do terenów gminy), regionalnym (odległość od stolicy województwa), jak i w krajowym (położenie przy drodze krajowej nr 16 oraz drodze krajowej nr 59). 2. Zasoby naturalne (szczególnie wody powierzchniowe stanowiące 8,8% powierzchni gminy, w tym 32 jeziora) i warunki środowiska – Puszcza Piska, Obszar Wielkich Jezior Mazurskich, tworzą korzystny klimat do rozwoju turystyki i, wśród innych czynników, stanowią o jakości życia. 3. Korzystny układ sieci transportowej (przez teren gminy przebiegają dwie drogi krajowe: nr 16 i 59). 4. Wśród podmiotów gospodarczych ważną pozycję zajmują podmioty z branży turystycznej opartej na zasobach wodnych oraz przetwórstwa spożywczego, a więc wchodzące w skład inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego. 5. Wysoka przedsiębiorczość mieszkańców gminy – wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych: osób prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest wyższy niż dla terenów wiejskich województwa i powiatu mrągowskiego. 6. Ciągłe dodatni przyrost naturalny na terenie gminy, wzrastająca liczba ludności. 7. Stosunkowo dobrze rozwinięta baza – sieć świetlic wiejskich – do rozwoju aktywności społecznej. 8. Dobra jakość edukacji szkolnej i korzystne rozmieszczenie szkół na terenie gminy. 9. Powszechna dostępność mieszkańców do obiektów sportowych – boisk wielofunkcyjnych. 10. Przestępczość utrzymuje się na niskim poziomie. 11. Współdziałanie z gminami regionu na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego w ramach stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze”.	1. Mało korzystny układ przestrzenny gminy: tylko strefa ochronna stanowi zintegrowaną całość, pozostałe strefy funkcjonalne: krajobrazowa, aktywizacji gospodarczej i podmiejska są przemieszane na terenie gminy. 2. Niezadowalająca jakość niektórych wód powierzchniowych (jezior i rzek), co może mieć wpływ na rozwój turystyki i jakość życia mieszkańców. 3. Występowanie obszarów niezводociągowanych. 4. Obszary z nierozwiązaną gospodarką ściekową, co wpływa zarówno na stan środowiska, jak i na jakość życia mieszkańców. 5. Niski poziom selektywnej zbiórki odpadów. 6. Zły stan niektórych dróg (w całości lub ich odcinków), brak chodników, oświetlenia. Niedostosowane parametrów technicznych dróg do istniejących potrzeb. 7. Spadek liczby turystów i liczby udzielonych noclegów, pomimo wzrostu liczby miejsc noclegowych. 8. Stosunkowo duże – na tle regionu i powiatu – rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co nie sprzyja prowadzeniu efektywnej produkcji rolnej. 9. Występujące zjawisko migracji, szczególnie z miasta Mrągowo, bez dopełnienia procedur formalnych, tzn. przemeldowania się. 10. Średnia aktywność społeczna mieszkańców gminy, ukierunkowana przede wszystkim na najbliższe otoczenie sąsiedzkie, niska aktywność obywatelska. 11. Stosunkowo wysoka stopa bezrobocia. 12. Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby do 30 roku życia, często z niskim lub niedostosowanym do potrzeb rynku pracy wykształceniem. 13. Szkoły w gminie są niedostatecznie wyposażone w sprzęt komputerowy (komputery są przestarzałe). 14. Szkoły w gminie nie mają sal gimnastycznych i boisk sportowych z prawdziwego zdarzenia. 15. Brak na terenie gminy przedszkoli (są tylko punkty przedszkolne przy szkołach). 16. Brak na terenie gminy placówki podstawowej opieki zdrowotnej. 17. Znaczna liczba gospodarstw domowych korzystająca z pomocy społecznej. 18. Uboga oferta kulturalna na terenie gminy. 19. Niedostateczne zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych. 20. Słabo rozwinięta komunikacja publiczna, a w niektórych przypadkach niedopasowanie sieci i rozkładów komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców.

	21. Zbyt niski poziom e-administracji. 22. Brak strony internetowej gminy (poza Biuletynem Informacji Publicznej).
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Zaliczenie Gminy Mrągowo do dwóch Obszarów Strategicznej Interwencji (Tygrys warmińsko-mazurski, oraz Obszary o słabym dostępie do usług publicznych) w strategii rozwoju województwa daje szansę na zdobywanie środków pochodzących z RPO WiM 2014-2020. 2. Obecność w gminie trzech inteligentnych specjalizacji gospodarczych województwa warmińsko-mazurskiego ze strategii rozwoju województwa daje szansę na zdobywanie środków pochodzących z RPO WiM 2014-2020 i rozwój podmiotów z branży turystycznej opartej na zasobach wodnych, branży przetwórstwa spożywczego oraz branży przetwórstwa drewna. 3. Strategia dla obszaru Wielkich Jezior Mazurskich stwarza szansę na wykorzystanie środków zewnętrznych przez Gminę Mrągowo na projekty realizowane w jej ramach. 4. Przynależność gminy do stowarzyszenia „Mazurskie Morze” – Lokalna Grupa Działania daje szansę na wykorzystanie środków zewnętrznych na projekty realizowane w ramach Stowarzyszenia. 5. Rozwijanie współpracy z Gminą Miejską Mrągowo. 6. Postępująca modernizacja drogi nr16 stwarza szansę rozwoju gospodarczego, w tym turystyki. 7. Ciągłe obecny trend migracji z miast do podmiejskich wsi daje szansę na utrzymanie i/lub wzmocnienie przyrostu liczby mieszkańców. 8. Wzrost znaczenia na rynku produktów rolnictwa ekologicznego stwarza szansę rozwoju mniejszych gospodarstw rolnych. 9. Wzrost zainteresowania korzystaniem z krajowej oferty turystycznej wynikający z niestabilnej sytuacji w krajach popularnych w wśród polskich turystów 10. Wzrost znaczenia w politykach rozwoju zagadnień partycypacji społecznej i ekonomii społecznej. 11. Realizacja programów rozwojowych regionalnych i krajowych.	1. Utrzymywanie się (narastanie) kryzysu gospodarczego w UE i na świecie może przełożyć się na liczbę miejsc pracy w gminie i jej bliskim otoczeniu (niektórzy mieszkańcy dojeżdżają do pracy poza terenem gminy), szczególnie w branży meblarskiej. 2. Stosowanie reguł rynkowych i zasad opłacalności wobec służby zdrowia, opieki społecznej, edukacji i innych usług publicznych może utrudnić dostęp do tych usług i wzmacniać wykluczenie społeczne. 3. Zmiana trendów w turystyce, preferowanie przez turystów wysokiego standardu usług z pełnym pakietem świadczeń.

Powyższa analiza stanowi kwintesencję diagnozy kondycji gminy w kontekście jej uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

5. WIZJA ROZWOJU GMINY MRĄGOWO

W świetle przeprowadzonej diagnozy strategicznej oraz w wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych, wizja rozwoju gminy Mrągowo przedstawia się następująco:

Gmina Mrągowo to miejsce, w którym dobrze się żyje. Rozwinięta gospodarka gminy jest oparta na trzech filarach: turystyce z bogatą ofertą wypoczynku i rekreacji w otoczeniu czystych jezior i lasów, nowoczesnym rolnictwie, przedsiębiorczości wykorzystującej lokalne zasoby. To miejsce, w którym mieszkańcy są aktywnymi współgospodarzami nowoczesnej, zadbanej i bezpiecznej gminy, miejsce przyciągające turystów i inwestorów.

Dobre życie oznacza, że wszystkie potrzeby mieszkańców gminy Mrągowo będą zaspokojone na satysfakcjonującym poziomie. Chodzi zarówno o podstawowe potrzeby życiowe: praca, mieszkanie, edukacja, opieka zdrowotna, infrastruktura (wodociągi, kanalizacja, drogi, telekomunikacja, itd.), czyste środowisko, jak i pozostałe – ważne dla jakości życia – jak: poczucie wspólnoty lokalnej, poczucie posiadania wpływu na sprawy wspólnoty lokalnej, poczucie bezpieczeństwa, obcowanie z kulturą, wypoczynek, sport i rekreacja.

Rozwinięta gospodarka oznacza gospodarkę, która nie wpływa negatywnie na jakość życia mieszkańców i środowisko. Turystyka rozwija się z poszanowaniem zasobów środowiska gminy. Nowoczesne rolnictwo to specjalizacja gospodarstw, dostosowanie profilu produkcji do wielkości areалу i jakości gleb, warunków rynkowych (np. gospodarstwa ekologiczne). Przedsiębiorczość wykorzystująca lokalne zasoby oznacza również korzystanie z zasobów ludzkich – zatrudnianie mieszkańców gminy.

Mieszkańcy – aktywni współgospodarze gminy – angażują się zarówno w rozmaite wydarzenia lokalne w skali własnej wsi, jak i te większe: gminne, powiatowe, regionalne. Inicjują i realizują inicjatywy społeczne, kulturalne, sportowe. Są aktywnymi i odpowiedzialnymi obywatelami.

6. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

6.1. Cel główny i cele strategiczne

Głównym celem rozwoju gminy Mrągowo jest:

Zapewnienie mieszkańcom gminy Mrągowo satysfakcjonującej jakości życia poprzez osiągnięcie spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej z najbardziej rozwiniętymi gminami wiejskimi regionu i kraju.

Cel główny przekłada się na cele strategiczne, a te na cele operacyjne:

Cel strategiczny I – wzrost konkurencyjności gospodarki

1. Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa.
2. Wzrost innowacyjności firm.
3. Wzrost liczby miejsc pracy.

Cel strategiczny II – wzrost aktywności społecznej

1. Rozwój kapitału społecznego.
2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych.

Cel strategiczny III – wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych

1. Doskonalenie administracji.
2. Intensyfikacja współpracy międzygminnej.

Cel strategiczny IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju

1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności.
2. Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii.
3. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.

Zdefiniowanie celu głównego, celów strategicznych oraz operacyjnych, a także wyniki analizy SWOT stanowią podstawę do dokładnego określenia kierunków działań i zadań służących rozwojowi gminy.

6.2. Kierunki działań

Nakreślone poniżej kierunki działań służą skoncentrowaniu działań samorządu oraz innych podmiotów funkcjonujących na terenie gminy na osiągnięciu wyznaczonych celów realizacji strategii.

6.2.1. Cel strategiczny I: wzrost konkurencyjności gospodarki

Wzrost konkurencyjności gospodarki będzie wynikiem realizacji działań w ramach trzech celów operacyjnych i następujących kierunków działań:

1. Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa – kierunki działań:

- A. Jakość produktów i usług. Zakres tego kierunku obejmuje m.in.: wspieranie innowacyjności; produktowe podejście do oferty turystycznej; wspieranie inicjatyw rozwijających nowe branże gospodarki. Z jakością produktów i usług wiążą się również inwestycje infrastrukturalne. Infrastruktura powinna odpowiadać na m.in. pojawiające się zapotrzebowanie przedsiębiorców, mieszkańców i turystów oraz wspierać tworzenie popytu na nowe i nowatorskie produkty, w tym turystyczne.
- B. Współpraca. Ten kierunek będzie realizowany przede wszystkim poprzez: wspieranie inicjatyw i współpracę instytucjonalną na poziomie lokalnym, międzyregionalnym i międzynarodowym (w tym klastry, grupy producenckie, stowarzyszenia skupiające przedsiębiorców). Wspierany będzie również rozwój powiązań sieciowych na mikroekonomicznym szczeblu przedsiębiorstw, prowadzących do wzrostu efektywności, konkurencyjności i powiększania rynków zbytu.
- C. Aktywność promocyjna. Kierunek działań obejmuje: wykorzystanie systemów pozyskiwania inwestorów zewnętrznych; współpracę organizacji skupiających przedsiębiorców na poziomie lokalnym i regionalnym z centrami obsługi inwestorów i eksporterów, agencjami rozwoju, samorządami terytorialnymi; współpracę międzynarodową w ramach miast i regionów partnerskich (efektywniejsze dla gospodarki wykorzystanie współpracy gmin bliźniaczych i organizacji współpracy).

2. Wzrost innowacyjności firm – kierunki działań:

- A. Kapitał ludzki. Kierunek działań związany jest ściśle z edukacją i wsparciem, działania wspierające innowacyjnych i kreatywnych mieszkańców gminy na każdym etapie życia (np. poprzez stypendia, szkolenia). Istotne będą również: rozwój doradztwa zawodowego dla uczniów szkół gimnazjalnych; rozwój kształcenia ustawicznego oraz szkolenia dostosowujące do zmian pracy.
- B. Infrastruktura. Kierunek działań jest częściowo zbieżny z kierunkiem „infrastruktura teleinformatyczna” w celu strategicznym 1. Dotyczy również: wsparcia działalności parków naukowo-technologicznych; rozwoju inkubatorów technologicznych; tworzenia przestrzeni dla rozwoju kreatywności mieszkańców.

3. Wzrost liczby miejsc pracy – kierunki działań:

- A. Zachęty dla utrzymywania i wzrostu zatrudnienia w firmach m.in.: obniżania kosztów działalności firm na poziomie lokalnym (np. przygotowanie kadry pracowniczej, doradztwo dla przedsiębiorców). Tym kierunkiem działań będą objęte również osoby wykazujące przedsiębiorczość, rozpoczynające pracę na własny rachunek (w tym w sektorze ekonomii społecznej). Ważnym elementem kierunku działań będzie wspieranie kształcenia ustawicznego.
- B. Infrastruktura służąca rozwojowi przedsiębiorczości, co oznacza przede wszystkim: wspieranie rozwoju parków naukowo-technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości; inkubatorów przedsiębiorczości społecznej; tworzenie nowych obszarów rozwojowych (stref gospodarczych, w tym wchodzących w program rewitalizacji).
- C. Szkoły: rozwój kształcenia ustawicznego; doradztwa zawodowego.
- D. Informacja i promocja. Ten kierunek obejmuje m.in. doradztwo w zakresie warunków rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej, promocję postaw przedsiębiorczych.

6.2.2. Cel strategiczny II: wzrost aktywności społecznej

Wzrost aktywności społecznej będzie wynikiem realizacji działań w ramach dwóch celów operacyjnych i następujących kierunków działań:

1. Rozwój kapitału społecznego – kierunki działań:

- A. Aktywni mieszkańcy. Kierunek działań obejmuje m.in.: tworzenie warunków dla powstawania i rozwoju aktywności społecznej oraz kształtowanie i wspieranie postaw obywatelskich mieszkańców w każdym wieku; edukację obywatelską, w tym w systemie oświaty; animowanie i wzmacnianie aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju lokalnego; rozwój partycypacji społecznej i wolontariatu; tworzenie infrastruktury aktywności społecznej, w tym sportowej.
- B. Organizacje pozarządowe. Wspieranie lokalnych organizacji samorządowych.
- C. Instytucje publiczne (w tym w szczególności system edukacji i instytucje kultury). Zwiększenie wykorzystania zasobów lokalnych instytucji publicznych dla rozwijania aktywności społecznej i obywatelskiej; tworzenia warunków dla wzmacniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym; upowszechniania różnych form uczestnictwa w kulturze.
- D. Współpraca. W szczególności kierunek będzie obejmował: zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w tworzeniu polityk publicznych i realizacji zadań publicznych; wspieranie istniejących i tworzenie trójsektorowych partnerstw lokalnych; rozwój społecznej odpowiedzialności biznesu; wspieranie tworzenia i funkcjonowania federacji, sieci współpracy w celu łączenia zasobów i podejmowania wspólnych działań w sektorze pozarządowym;
- E. Informacja i promocja. Aktywne postawy społeczne oraz „dobre praktyki” w sferze pożytku publicznego będą promowane w środowisku lokalnym (wolontariat, filantropia).

2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych – kierunki działań:

- A. Edukacja formalna, jak i pozaformalna. W pierwszej z nich istotne są wszystkie etapy edukacji dostępne w gminie od edukacji przedszkolnej do edukacji na poziomie gimnazjalnym. W drugiej istotny jest proces zachęcania i wspierania postaw otwartych na wiedzę, chęć pozyskiwania nowych kwalifikacji, niezależnie od wieku i pełnionych funkcji. Kierunek będzie obejmował edukację ekologiczną; kształtowanie społeczeństwa informacyjnego (promocja i umiejętność wykorzystywania urządzeń teleinformatycznych i Internetu w edukacji, pracy i życiu codziennym); zwiększanie dostępu niepełnosprawnych do edukacji.
- B. Opieka zdrowotna. Ten kierunek przewiduje tworzenie nowoczesnej opieki zdrowotnej uwzględniającej zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa. W ramach tego kierunku realizowane będą projekty służące podwyższeniu standardu obiektów ochrony zdrowia i ich wyposażenia medycznego. Istotna będzie również informatyzacja podmiotów leczniczych.
- C. Profilaktyka i wsparcie potrzebujących. Kierunek działań dotyczy przede wszystkim: promocji zdrowego stylu życia; zintegrowanych programów aktywizacji (bezrobotnych i niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych zagrożonych dziedziczeniem ubóstwa, osób starszych); promocja aktywnego wypoczynku; profilaktyka zjawisk patologicznych; poprawy jakości pracy szkoły (w tym doskonalenia i rozszerzania form pozaszkolnej działalności oświatowo-wychowawczej); wspierania roli szkoły w procesie budowania tożsamości lokalnej; tworzenie bezpiecznej przestrzeni publicznej; pomocy dla osób uzależnionych; systemów opieki nad osobami starszymi (wymagających również inicjowania rozwoju wolontariatu, tworzenia grup samopomocowych, wsparcia organizacji pozarządowych działających na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy z zewnątrz).
- D. Instytucje kultury i organizacje pozarządowe. Ten kierunek działań wiąże się z aktywizacją społeczną, ale również ze wzrostem jakości i różnorodności oferty kulturalnej gminy, przede wszystkim dla swoich mieszkańców.
- E. Infrastruktura. Inwestycje infrastrukturalne wynikające z potrzeb niniejszego celu (np. infrastruktura sprzyjająca aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, infrastruktura przyjazna i uwzględniająca potrzeby ludzi starszych, niepełnosprawnych; infrastruktura kultury, infrastruktura sportowa; infrastruktura edukacyjna (ośrodki wychowania przedszkolnego, szkoły, obszary edukacji ekologicznej); budownictwo komunalne i różne formy budownictwa socjalnego; system hydrotechniczny regulujący stosunki wodne oraz zabezpieczenie przeciwpowodziowe, urządzenia osłony przeciwpowodziowej, urządzenia melioracyjne oraz kształtowanie koryta cieku naturalnego – zwłaszcza kompleksowe i nowoczesne działania uwzględniające zasady racjonalnego planowania w układzie zlewniowym).
- F. Straż pożarna – poprawienie infrastruktury, wyposażenia w sprzęt i środki transportu, a także działania służące wzrostowi efektywności i skuteczności tych służb.
- G. Informacja i promocja. W szczególności promocja społeczna, przedstawiająca gminę Mrągowo jako miejsce dobrego życia.

6.2.3. Cel strategiczny III: wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych

Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych będzie wynikiem realizacji działań w ramach dwóch celów operacyjnych i następujących kierunków działań:

1. Doskonalenie administracji – kierunki działań:

- A. E-administracja. Kierunek działań będzie wspierać budowę społeczeństwa informacyjnego, ale przede wszystkim ułatwi kontakty na linii przedsiębiorcy (mieszkańcy) – administracja. Konieczne będzie podniesienie jakości oferowanych informacji oraz doskonalenie form przekazu (w tym obcojęzyczne strony internetowe).
- B. Jakość funkcjonowania administracji (podwyższenie standardu obiektów administracji publicznej i ich wyposażenia; wspieranie rozwoju kompetencji, szkoleń i okresowych ocen).
- C. Współpraca – w tym kierunku działań samorząd będzie rozwijać swoje funkcje „animatora” lokalnego. Budowanie partnerstw (miedzy samorządami, na linii samorząd – przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe), włączanie obywateli w proces współdecydowania o rozwoju, a także współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu dzielenia się wykonywaniem usług publicznych.
- D. System pozyskiwania inwestorów zewnętrznych. Istotą tego kierunku jest tworzenie nowych obszarów rozwojowych, ułatwiających rozpoczynanie działalności przez inwestorów zewnętrznych (rewitalizacja, restrukturyzacja, strefy aktywności gospodarczej).
- E. Wizerunek administracji. Inicjatywy służące budowaniu zaufania i przełamujących negatywne stereotypy administracji. Wspólne projekty administracji z przedsiębiorcami, grupami podejmującymi inicjatywy lokalne oraz organizacjami pozarządowymi.

2. Intensyfikacja współpracy międzygminnej – kierunki działań:

- A. Współpraca międzygminna. Współpraca z miastem Mrągowem i innymi gminami powiatu mrągowskiego.
- B. Współpraca z gminami na poziomie regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym.

6.2.4. Cel strategiczny IV: nowoczesna infrastruktura rozwoju

Nowoczesna infrastruktura rozwoju będzie wynikiem realizacji działań w ramach trzech celów operacyjnych i następujących kierunków działań:

1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności – kierunki działań:

- A. Inwestycje drogowe – w szczególności powinny dotyczyć: budowy i modernizacji dróg lokalnych; budowy ścieżek (dróg) rowerowych poprawiających bezpieczeństwo ruchu i dostępność komunikacyjną do usług publicznych.

- B. Poprawa transportu publicznego.
- C. Infrastruktura teleinformatyczna – rozwój infrastruktury technicznej umożliwiającej powszechny, szybki dostęp do internetu wszystkim mieszkańcom i podmiotom gospodarczym.

2. Poprawa jakości i ochrona środowiska – kierunki działań:

- A. Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych: podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa; weryfikacja form ochrony przyrody; ochrona przed powodzią i deficytem wody; zapewnienie integralności przyrodniczej; ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody, w tym prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej.
- B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności z niskich źródeł emisji oraz poprzez stosowanie transportu (np. rowerowego) i ogrzewania przyjaznego środowisku oraz poprzez poprawę charakterystyki energetycznej budynków (modernizacja energetyczna); rozbudowa sieci kanalizacyjnych (w tym także kanalizacji deszczowej), budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, dalsze inwestowanie w sieci wodociągowe; zapobieganie powstawaniu odpadów i racjonalna gospodarka odpadami, w tym selektywna zbiórka odpadów, recykling, odzysk; usuwanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, zwłaszcza azbestu.

3. Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii – kierunki działań:

- A. Sieć gazowa – rozbudowa dystrybucyjnej sieci gazowej.
- B. Poprawa efektywności energetycznej źródeł ciepła.
- C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym budowa nowoczesnych instalacji (kogeneracja). Zrównoważony rozwój energetyki odnawialnej uwzględniający potrzeby związane z rozwojem gospodarczym, jak również ochroną zasobów przyrodniczych i krajobrazu.

6.3. Zadania do realizacji w latach 2016-2020

Strategia rozwoju gminy jest specyficznym dokumentem. Realizacja strategii jest zależna zarówno od samorządu, odpowiedzialnego za jej przygotowanie, jak również od działań licznych podmiotów funkcjonujących w gminie oraz podmiotów zewnętrznych, które są zaangażowane w proces jej wdrażania w obszarze swoich kompetencji. Powodzenie realizacji strategii zależy zatem również od działań podmiotów, na które samorząd gminy ma tylko pośredni – nieraz bardzo ograniczony – wpływ.

Kierunki działań, zestawione w poprzednim rozdziale przekładają się na poszczególne zadania. W poniższej tabeli zestawiono jedynie te zadania, za których realizację będzie odpowiedzialny samorząd gminy, oraz których koszty realizacji w chwili obecnej można oszacować wraz z przewidywanym harmonogramem ich realizacji. Tabela ta pozwoli na określenie stopnia zapotrzebowania na środki budżetowe i pozabudżetowe w poszczególnych latach.

Tabela 22 zawiera zestawienie zadań pogrupowanych według przynależności do czterech wyznaczonych wcześniej celów strategicznych. Zadania sformułowano przede wszystkim jako przedsięwzięcia służące realizacji celów strategii. Kierowano się przy tym zarówno wynikami analizy SWOT do opracowania strategii rozwoju, planami gminy, co do realizacji wieloletnich zadań inwestycyjnych, jak i uwagami mieszkańców przedstawionymi w trakcie zebrań wiejskich przeprowadzonych w ramach opracowywania niniejszej strategii.

Tabela 22. Zadania do realizacji w latach 2016-2020

Cel operacyjny i kierunek działania	Zadanie	Okres realizacji
Cel strategiczny I - wzrost konkurencyjności gospodarki		
Cel operacyjny: wzrost liczby miejsc pracy , Kierunek działania B. Infrastruktura służąca rozwojowi przedsiębiorczości	Uzbrojenie gminnych terenów inwestycyjnych.	2016-2020
Cel strategiczny II - wzrost aktywności społecznej		
Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunki działań: B. Opieka zdrowotna C. Profilaktyka i wsparcie potrzebujących	Realizacja programów gminnych z zakresu profilaktyki i opieki zdrowotnej.	2016-2020
Cel operacyjny: rozwój kapitału społecznego Kierunek działania A. Aktywni mieszkańcy Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunek działania E. Infrastruktura	Budowa i renowacja elementów małej architektury.	2016-2020
	Budowa i modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie Gminy Mrągowo (np. boiska sportowe, plaże, siłownie plenerowe, strzelnica sportowa, tor quadów).	2016-2020
	Urządzenie plenerowych miejsc spotkań we wsiach Gminy Mrągowo (np. budowa wiat rekreacyjnych).	2016-2020
	Urządzenie i doposażenie placów zabaw w poszczególnych miejscowościach Gminy Mrągowo.	2016-2020
Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunek działania E. Infrastruktura Ponadto wpływ na: Kierunek działania A. Edukacja formalna, jak i pozaformalna	Budowa sal gimnastycznych przy szkołach.	2016-2020

Cel operacyjny i kierunek działania	Zadanie	Okres realizacji
Cel operacyjny: rozwój kapitału społecznego Kierunek działania A. Aktywni mieszkańcy Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunek działania E. Infrastruktura	Budowa, remont i modernizacja świetlic wiejskich.	2016-2020
Ponadto wpływ na: Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunki działań: A. Edukacja formalna, jak i pozaformalna C. Profilaktyka i wsparcie potrzebujących Cel strategiczny IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju , Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska , Kierunek działania B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego , Cel operacyjny: Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii , Kierunek działania C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Wyposażenie świetlic wiejskich na terenie gminy Mrągowo.	2016-2020
	Modernizacja i doposażenie bibliotek na terenie Gminy Mrągowo (w tym w sprzęt komputerowy)	2016-2020
Cel Strategiczny III – wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych		
Cel operacyjny: doskonalenie administracji Kierunki działań: A. E-administracja B. Jakość funkcjonowania administracji	e-administracja dla mieszkańców Gminy Mrągowo.	2016-2020
	Stworzenie internetowej strony informacyjnej Gminy Mrągowo (w tym zaprojektowanie herbu gminy)	2017
	Poprawa wyposażenia Urzędu Gminy w sprzęt komputerowy.	2017-2020
Cel operacyjny: intensyfikacja współpracy międzygminnej Kierunek działania: B. Współpraca z gminami na poziomie regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym	Współpraca z miastem Mrągowem, realizacja wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych i nieinwestycyjnych.	2016-2020
	Uczestnictwo w działaniach w ramach: Obszaru Funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, Lokalnej Grupy Działania „Mazurskie Morze”, Regionu Centralnego Gospodarki Odpadami, Stowarzyszenia Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 i innych.	2016-2020
Cel Strategiczny IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju		
Cel operacyjny: Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności Kierunek działania: B. Inwestycje drogowe	Modernizacja, przebudowa i budowa dróg gminnych z infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie, przystanki autobusowe, itp.).	2016-2020
	Udział gminy Mrągowo w przygotowaniu i realizacji projektów modernizacji i przebudowy dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych.	2016-2020

Cel operacyjny i kierunek działania	Zadanie	Okres realizacji
Cel operacyjny: Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności Kierunek działania: B. Inwestycje drogowe Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska Kierunek działania: B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego Ponadto wpływ na <u>Cel strategiczny II - wzrost aktywności społecznej</u>, Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych, Kierunek działania E. Infrastruktura	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Mrągowo, w tym w ramach projektów ponadgminnych (Mazurska Pętla Rowerowa).	2017-2020
Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska Kierunek działania: B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Budowa i modernizacja sieci wodociągowych na terenie Gminy Mrągowo.	2016-2020
	Modernizacja stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Mrągowo.	2017-2020
	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Mrągowo.	2016-2020
	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na nieskanalizowanych terenach Gminy Mrągowo.	2016-2020
	Rozbudowa remizy strażackiej w Wyszemborku	2016
Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska Kierunek działania: B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego Cel operacyjny: Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii Kierunek działania: C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii Ponadto wpływ na <u>Cel strategiczny II - wzrost aktywności społecznej</u>, Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych, Kierunek działania E. Infrastruktura	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej.	2016-2020

źródło: dane gminy, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Głównym źródłem finansowania realizacji zadań wymienionych w powyższej tabeli będzie budżet gminy Mrągowo. Przewiduje się współfinansowanie realizacji zadań ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020. Możliwe będzie również skorzystanie z krajowych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Program Operacyjny Polska Wschodnia.

7. CELE STRATEGII ROZWOJU GMINY MRĄGOWO W ODNIESIENIU DO STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA I STRATEGII WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020

Przy opracowaniu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo do 2025 r.” – szczególnie w obszarze celów strategicznych i operacyjnych – kierowano się zapisami „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”. W efekcie, zarówno cele strategiczne, operacyjne, jak i kierunki działań są zbieżne z w/w dokumentem. Ponieważ jednak gmina Mrągowo – z oczywistych względów – nie stanowi dokładnego odzwierciedlenia regionu, pominięto niektóre kierunki działań, które nie miałyby zastosowania na terenie gminy Mrągowo (np. dotyczące sektora badawczo-rozwojowego lub wyższych uczelni, transportu lotniczego, infrastruktury przygranicznej, itp.).

Cel główny realizacji strategii: „Zapewnienie mieszkańcom gminy Mrągowo satysfakcjonującej jakości życia poprzez osiągnięcie spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej z najbardziej rozwiniętymi gminami wiejskimi regionu i kraju” jest w pełni zbieżny z celem głównym strategii rozwoju województwa: „Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy”. Cel realizacji strategii rozwoju gminy Mrągowo zawiera odniesienie do spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej z najbardziej rozwiniętymi gminami wiejskimi regionu i kraju, co wspiera osiągnięcie celu głównego strategii rozwoju województwa.

Cele strategiczne, operacyjne, jak i kierunki działań uwzględnione w niniejszej strategii rozwoju znajdują również odniesienie do obszarów priorytetowych i celów strategicznych strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020.

Cel strategiczny I – wzrost konkurencyjności gospodarki, z celami operacyjnymi:

1. Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa;
2. Wzrost innowacyjności firm;
3. Wzrost liczby miejsc pracy;

realizuje kierunki działań zbieżne z 2 celem strategicznym strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 (Konkurencyjna gospodarka).

Cel strategiczny II – wzrost aktywności społecznej, z celami operacyjnymi:

1. Rozwój kapitału społecznego;
2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych;

realizuje kierunki działań zbieżne z 1 celem strategicznym strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 (Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej).

Cel strategiczny III – wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych, z celami operacyjnymi:

1. Doskonalenie administracji;
2. Intensyfikacja współpracy międzygminnej;

realizuje kierunki działań zbieżne z 1 celem strategicznym strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 (Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej).

Cel strategiczny IV – nowoczesna infrastruktura rozwoju, z celami operacyjnymi:

1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności;
2. Poprawa jakości i ochrona środowiska;

realizuje kierunki działań zbieżne z 3 oraz 4 celem strategicznym strategii Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 (3 – Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna, 4 – Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze).

8. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII

8.1. Wdrażanie strategii

Gmina Mrągowo będzie wdrażać strategię rozwoju społeczno-gospodarczego za pośrednictwem Urzędu Gminy oraz swoich jednostek budżetowych i organizacyjnych. Urząd Gminy będzie odpowiedzialny za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,
- bezpośrednią realizację zadań przewidzianych w Strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów,
- zapewnienia zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- komunikację w zakresie realizacji strategii z jednostkami budżetowymi i organizacyjnymi Gminy,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Strategii.

8.2. Monitorowanie strategii

Monitorowania procesu wdrażania „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo do 2025 r.” oraz jej poszczególnych elementów będzie dokonywać Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Strategii i jej realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej zaangażowanej w sporządzanie Strategii. Skład Komitetu Monitorującego przedstawiać się będzie następująco:

- Wójt Gminy Mrągowo – Przewodniczący Komitetu,
- Sekretarz Gminy Mrągowo – Z-ca Przewodniczącego,
- Skarbnik Gminy,

- Kierownik Referatu Inwestycji, Planowania Przestrzennego i Pozyskiwania Środków – Koordynator Realizacji Strategii,
- Kierownik Referatu Planowania i Finansów,
- Kierownik Referatu Rolnictwa, Kształtowania Środowiska i Gospodarki Komunalnej,
- Kierownik Referatu Organizacyjno-Administracyjnego,
- Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Dyrektor Zespołu Obsługi Szkół Gminy Mrągowo,
- Dyrektor Biblioteki Publicznej Gminy Mrągowo.

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz do roku. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu przez Sekretariat Komitetu. Funkcję Sekretariatu Komitetu Monitorującego pełnić będzie Referat Inwestycji, Planowania Przestrzennego i Pozyskiwania Środków. Obowiązkiem Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń. Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego zawierających ustalenia w/w posiedzeń i przysyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych zadań w aspekcie finansowym i rzeczowym, dostarczone przez Koordynatora Realizacji Strategii. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji zadań Strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem Strategii, Komitet Monitorujący podejmie działania mające na celu ich wyeliminowanie.

Na koniec okresu pierwszej fazy planowania (2020 r.) Komitet Monitorujący sporządzi raport, dotyczący realizacji celów i kierunków działań w monitorowanym okresie. Raport zostanie sporządzony do dnia 30-09-2021 r.

Do dnia 30 września każdego roku Koordynator Realizacji Strategii przygotowuje raport roczny, zawierający wskaźniki kontekstowe realizacji Strategii, dotyczący roku poprzedniego (z uwzględnieniem poprzednich lat realizacji strategii, począwszy od 2016 r.). W raporcie tym znajdują się w szczególności informacje o:

- skuteczności – kryterium to pozwala określić czy Gmina Mrągowo zbliża się do osiągnięcia celów Strategii określonych na etapie programowania (na podstawie oceny wskaźników kontekstowych),
- efektywności – kryterium to porównuje zasoby finansowe zaangażowane przy realizacji konkretnych zadań z rzeczywistymi osiągnięciami na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania,
- użyteczności – kryterium to pozwala ocenić faktyczne efekty realizacji zadań na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych potrzeb i problemów.

W raporcie rocznym zawarte będą także ewentualne rekomendacje zmian w Strategii Rozwoju. W razie potrzeby Strategia Rozwoju będzie aktualizowana uchwałą Rady Gminy na podstawie rekomendacji zawartych w raporcie rocznym.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo do 2025 r. zakłada, że zdecydowana większość planowanych działań zostanie zrealizowana w latach 2016-2020, choć nie wszystkie w tym okresie zostaną zakończone. Wynika to z faktu, iż działania strategiczne mają charakter kilkuletnich procesów, ponadto część postulowanych w Strategii

kierunków interwencji zależna jest również od czynników zewnętrznych (np. realizacji programów wyższego szczebla).

Przewiduje się, że w okresie 2020-2025 będą realizowane następujące kierunki działań:

- Dokończenie realizacji inwestycji infrastrukturalnych – ze względu na charakter tych inwestycji, należy przyjąć, że część z nich zostanie zrealizowana w końcowym okresie objętym Strategią. Będą to głównie inwestycje transportowe.
- Wspieranie przedsiębiorczości – działania ukierunkowane na tworzenie miejsc pracy oraz rozwój przedsiębiorczości mają charakter długofalowy i ustawiczny.
- Wspieranie edukacji i kapitału społecznego – również ten kierunek działań ma charakter długofalowy i – podobnie jak w innych regionach – z pewnością powinien być rozwijany również w okresie 2020-2025. Rozwój gminy będzie zależał nie tylko od przedsiębiorczości, ale również od silnych i dynamicznych instytucji (instytucje kultury, organizacje pozarządowe, sprawna administracja).
- Dalsze zwiększanie dostępności i jakości usług publicznych – jest to cel strategiczny, którego realizacja na pewno nie zakończy się w 2020 roku.
- Dalszy rozwój współpracy sieciowej – obejmujący w szczególności biznes, instytucje otoczenia biznesu i organizacje pozarządowe. Ponadto kontynuowana będzie współpraca międzygminna.
- Monitoring.

8.3. Wskaźniki realizacji strategii

Wskaźniki służące ocenie realizacji Strategii podzielono na dwie grupy:

- wskaźniki kontekstowe: są to wskaźniki opisujące sytuację społeczno-gospodarczą w gminie w zakresie najbardziej zbliżonym do celu głównego, celów strategicznych i celów operacyjnych;
- wskaźniki zadań: są to konkretne wskaźniki rezultatów i produktów, wykorzystywane dla scharakteryzowania konkretnych działań (np. wielkość zrealizowanej infrastruktury (długość, kubatura, itp.); poniesione koszty, liczba uzyskanych produktów, itp.).

Ustalony zestaw wskaźników ma charakter otwarty, co oznacza, że powinien być na bieżąco dostosowywany do zaistniałych zmian.

Tabela 23 przedstawia zestawienie wskaźników kontekstowych realizacji „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Mrągowo do 2025 r.”.

Ponadto każde zadanie będzie podlegać kontroli i ocenie (zgodnie z przyjętymi w Urzędzie Gminy procedurami lub zgodnie z wymogami programów, z których zadania będą dofinansowane). Stopień realizacji poszczególnych zadań zostanie określony przy pomocy wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania, adekwatnych dla danego typu zadania.

Tabela 23. Zestawienie wskaźników kontekstowych

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa/rok	Wartość docelowa (2020)	Wartość docelowa (2025)
1	Współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym liczony na podstawie liczby zatrudnionych ogółem do liczby osób w wieku produkcyjnym	%	Obliczenie na podstawie GUS (Bank Danych Lokalnych)	11,8 (2014)	14,0	16,5
2	Liczba przedsiębiorstw na 1000 osób w wieku produkcyjnym	ob.	GUS (Bank Danych Lokalnych)	74 (2014)	84	94
3	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	liczba	GUS (Bank Danych Lokalnych)	23 (2014)	25	27
4	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	11,1 (2014)	10,0	9,0
5	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci - kobiety	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	11,2 (2014)	10,0	9,0
6	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	19,3 (2014)	25,0	30,0
7	Uczniowie przypadający na 1 komputer z szerokopasmowym dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów – szkoły podstawowe i gimnazja	osoba	GUS (Bank Danych Lokalnych)	21 (2013)	15	10
8	Liczba projektów realizowanych z partnerami krajowymi i zagranicznymi	liczba	Dane własne	1 (2007-2013)	1	2
9	Udział dróg o dobrym stanie nawierzchni w długości dróg ogółem	%	Dane własne	30 (2015)	45	60
10	Długość ścieżek rowerowych ogółem	km	GUS (Bank Danych Lokalnych)	0,7 (2014)	5,0	10,0
11	Liczba instalacji OZE w gminie	ob.	Dane własne	47 (2015)	50	55
12	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	82% (2013)	85%	90%
13	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	31,4 (2014)	35,0	40,0
14	Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	0,9 (2014)	1,2	1,5
15	Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	Dane własne	13,4 (2014)	48,6	58,6